

— APLIKÁCIA —

HOMILETICKÉHO
DIREKTÓRIA
VO VÝCHODNOM OBRADĚ

— ONDREJ MIŠKOVIČ —

„POĎTE ZA MNOU
A UROBÍM Z VÁS RYBÁROV ĽUDÍ.“
MATÚŠ 4, 19

————— APLIKÁCIA —————

HOMILETICKÉHO DIREKTÓRIA

VO VÝCHODNOM OBRADE

————— ONDREJ MIŠKOVICĎ

RUŽOMBEROK 2019

NÁZOV: APLIKÁCIA HOMILETICKÉHO DIREKTÓRIA
VO VÝCHODNOM OBRADE

VŠETKY PRÁVA VYHRADENÉ.
TOTO DIELO, ANI JEHO ČASŤ NEMOŽNO
REPRODUKOVÁŤ BEZ SÚHLASU MAJITEĽA PRÁV

AUTOR: ONDREJ MIŠKOVIČ
GRAFICKÁ ÚPRAVA: ONDREJ MIŠKOVIČ
JAZYKOVÁ ÚPRAVA: MGR. JANA TARKOŠOVÁ

VYDAVATEĽ: VERBUM – VYDAVATEĽSTVO KU
VYDANIE: 1. VYDANIE
NÁKLAD: 100 KS

ISBN (TLAČ): ISBN 978 – 80 – 561 – 0635 – 8
EAN (TLAČ): 9788056106358

ISBN (ONLINE): ISBN 978 – 80 – 561 – 0636 – 5
EAN (ONLINE): 9788056106365

PREDNÁ STRANA OBÁLKY:
EVANJELIÁR GRÉCKOKATOLÍCKEHO CHRÁMU
SV. JÁNA KRSTITEĽA V PREŠOVE

ZADNÁ STRANA OBÁLKY:
IKONA - POVOLANIE PETRA A ANDREJA ZA APOŠTOLOV

PREDHOVOR

Pamätajúc na to, čo sa uvádza v dokumente *Sacrosanctum concilium* i v ďalších textoch magistéria a tiež vo svetle *Praenotanda* k *Ordo lectionum missae* a *Institutio generalis missalis Romani* boli vytvorené dve časti *Homiletického direktória*, no neboli veľmi použiteľné v inom obrade ako latinskom.

Publikácia *Aplikácia Homiletického direktória vo východnom obrade* v prvej a druhej časti charakterizuje a aplikuje Homiletické direktorium na východný – byzantský obrad. Tretia časť sa snaží *Katechizmus Katolíckej cirkvi* predstaviť ako pomôcku pri zostavovaní homílie a ponúka riešenie sporných pasáží, ktoré nespomína ani katechizmus ani direktorium.

Na záver autor publikácie uvádza aplikovanie paragrafov *Katechizmu Katolíckej cirkvi* do východného systému čítaní z evanjeliára a stručný prehľad dokumentov zaoberajúcich sa homíliou po *Druhom vatikánskom koncile*.

Publikácia *Aplikácia Homiletického direktória vo východnom obrade*, ktorej autorom je Ondrej Miškovič, je len pracovnou verziou a návrhom, ako by bolo možné oficiálne *Homiletické direktorium* aplikovať na východný – byzantský obrad.

KLÚČOVÉ SLOVÁ

Homiletické direktorium. Katechizmus Katolíckej cirkvi.
Gréckokatolícka cirkev. Východný obrad.

OBSAH

PREDHOVOR.....	5
ÚVOD.....	9
Prvá časť	
HOMÍLIA V RÁMCI LITURGIE	11
I. Definícia homílie	12
II. Dynamika homílie.....	17
III. Interpretácia Božieho slova v liturgií.....	19
IV. Príprava homílie.....	23
Druhá časť	
ARS PRAEDICANDI.....	27
I. Obdobie Veľkého pôstu	28
A. Predpôstne obdobie	28
B. Veľkopôstne obdobie	29
C. Lazárova sobota	33
D. Kvetná nedeľa	34
II. Obdobie Paschy.....	35
A. Svetlý týždeň a nedele po Pasche	39
II. Zostúpenie Svätého Ducha	42
III. Obdobie po Zostúpení Svätého Ducha.....	43
IV. Obdobie Filipovky	44
V. Obdobie sviatku Narodenia Pána a Bohozjavenia.....	52
A. Narodenie podľa tela nášho Pána, Boha a Spasiteľa Ježiša Krista ...	53
B. Obrezanie podľa tela nášho Pána, Boha a Spasiteľa Ježiša Krista....	56
C. Sväté Bohozjavenie nášho Pána, Boha a Spasiteľa Ježiša Krista.....	57
VI. Ostatné príležitosti	61

A. Sväté Tajomstvo Manželstva	61
B. Pohreb	63

Tretia časť

HOMÍLIA A KATECHIZMUS KATOLÍCKEJ CIRKVI.....64

Rozdelenie liturgických čítaní vo východnom obrade.....	65
Aplikácia paragrafov Katechizmu Katolíckej cirkvi podľa evanjeliára .	70
Sväté evanjelium podľa Matúša.....	72
Sväté evanjelium podľa Marka	77
Sväté evanjelium podľa Lukáša.....	81
Sväté evanjelium podľa Jána	87

ZÁVER.....89

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV 91

DODATOK I

EVANJELIÁR A KATECHIZMUS KATOLÍCKEJ CIRKVI 95

Sväté evanjelium podľa Matúša.....	97
Sväté evanjelium podľa Marka	126
Sväté evanjelium podľa Lukáša.....	143
Sväté evanjelium podľa Jána	178
Delenie evanjeliových čítaní na nedele a sviatky.....	207

DODATOK II

DÔLEŽITÉ POKONCILOVÉ ZDROJE O HOMÍLIÍ.....237

Druhý vatikánsky koncil.....	237
Magistérium pápežov.....	237
Liturgické knihy.....	238
Dokumenty kongregácií rímskej kúrie.....	238
Dokumenty vydané biskupskými synodami.....	239
Homiletické príručky a inštrukcie o homílií.....	239

ZOZNAM POUŽÍVANÝCH SKRATIEK

CCEO	<i>Kódex kánonov východných cirkví</i>
DV	Druhý vatikánsky koncil, <i>Dei verbum</i>
EG	pápež František, <i>Evangelii gaudium</i>
EN	pápež Pavol VI., <i>Evangelii nuntiandi</i>
GTF	Gréckokatolícka teologická fakulta
HD	Homiletické direktórium
KKC	<i>Katechizmus Katolíckej cirkvi</i>
OL	pápež Ján Pavol II., <i>Oriente Lumen</i>
OLM	Všeobecné smernice k lekciónáru
PO	Druhý vatikánsky koncil, <i>Presbyterum ordinis</i>
RS	Kongregácia pre Boží kult, <i>Redemptionis sacramentum</i>
SC	Druhý vatikánsky koncil, <i>Sacrosanctum Concilium</i>
SSV	Spolok svätého Vojtecha
UNIPO	Prešovská univerzita v Prešove
VSRM	<i>Všeobecné smernice Rímskeho misála</i>
VD	pápež Benedikt XVI., <i>Verbum Domini</i>

ÚVOD

Homiletické direktorium sa usiluje zhrnúť to, čo sa v oblasti homiletiky za posledných päťdesiat rokov udialo. Neostáva však len pri zhrnutí, ale prichádza to kriticky posúdiť, pomôcť kazateľom správne doceniť hodnotu homílie a ponúknuť im sprievodcu pri uskutočňovaní ich poslania, ktoré je pre život Cirkvi tak potrebné.

Homiletické direktorium pozostáva z dvoch častí. Prvá časť je nazvaná *Homília v rámci liturgie*, v nej direktorium definuje povahu, funkciu a osobitý rozvoj homílie. Druhá časť *Ars praedicandi* nám uvádza metodologické a obsahové usmernenia, ktoré musí mať kazateľ na zreteli pri príprave homílie.

Zámerom *Homiletického direktória* je predstaviť cieľ homílie, ako ho opisujú dokumenty Cirkvi, počnúc *Druhým vatikánskym koncilom* až po apoštolskú exhortáciu *Evangelii gaudium*, a na základe týchto zdrojov ponúknuť kazateľom sprievodcu pre správne a efektívne plnenie ich úlohy.

Publikácia, ktorá je venovaná *Homiletickému direktóriu* a jeho aplikácií vo východnom obrade je rozdelená do troch častí. Prvá časť sa venuje analýze dokumentu a základných výziev v ňom. Druhá časť porovnáva západné vydanie s východným, ktoré je predstreté v publikácií a je o úlohe ohlasovania v priebehu liturgického roka. Tretia časť bola najťažšia na prípravu a v nej nájdeme syntézu lekcii západných - rímskokatolíckych čítaní podľa *Homiletického direktória* prispôbené systému čítaní vo východnom – byzantskom obrade Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku.

Prvý dodatok publikácie tvorí, podobne ako prvý dodatok v *Homiletickom direktóriu*, rozdelenie paragrafov *Katechizmu Katolíckej cirkvi* do jednotlivých čítaní. Dodatok je doplnený aj odvolávkami na biblický text, takže je použiteľný nielen na homílie ale aj katechézy a to v oboch obradoch. Druhý dodatok je zbierkou dokumentov vydaných o homílií po *Druhom vatikánskom koncile* v roku 1965.

V publikácií sme čerpali, okrem iných autorov, najmä zo štyroch publikácií, ktoré sa stali aj predmetom skúmania pre celkovú aplikáciu paragrafov katechizmu do homílie, týmito dokumentami boli: *Katechizmus Katolíckej cirkvi* (Trnava, 1999); východný evanjeliár *Sväté evanjelium* (Michalovce, 2001); katolícky preklad *Svätého Písma* (Trnava, 2013); a *Homiletické direktorium* (Rím, 2014).

Na záver tohto úvodu, sa chcem poďakovať: *Bohu*, že nám stále je Pokladom dobra, Darcom života a inšpirácie; *KBS* za poskytnutie webpriestoru pre zverejnenie tohto diela a taktiež odbornú pomoc; *Katolíckej univerzite v Ružomberku*, za jej materinskú starostlivosť o študentov; *profesorom a spolužiakom z teologickej fakulty*, za ich priateľstvo a pochopenie; *rodine, priateľke Janke*, že chápali moju zaneprázdnenosť pri tvorbe a všetkým, čo ma počas editácie tohto diela podporovali.

Ondrej Miškovič
autor publikácie

Prvá časť

HOMÍLIA V RÁMCI LITURGIE

Zámerom *Homiletického direktória* je predstaviť cieľ homílie, ako ho opisujú dokumenty Katolíckej cirkvi, počnúc *Druhým vatikánskym koncilom* až po *apoštolskú exhortáciu Evangelii gaudium*, a na základe týchto zdrojov ponúknuť kazateľom sprievodcu na správne a efektívne plnenie ich úlohy. (HD 1)

Keď otcovia *Druhého vatikánskeho koncilu* opisovali význam homílie, zdôrazňovali jedinečnú povahu, akú má Božie slovo v kresťanskej liturgii: „*Nech sa aj v rubrikách vyznačí príhodné miesto na kázanie ako časti liturgického úkonu, nakoľko to obrad dovoľuje; a služba ohlasovania nech sa plní veľmi svedomite a náležite. Pritom nech sa čerpá v prvom rade zo zdrojov Svätého Písma a liturgie, aby sa ohlasovali obdivuhodné Božie diela v dejinách spásy alebo v Kristovom tajomstve, ktoré je v nás neprestajne prítomné a činné, najmä v liturgických sláveniach.*“ (SC 35,2)

Prvá časť tejto publikácie sa bude snažiť predstaviť *Homiletické direktorium*; jeho úlohu a hlavne význam pre kazateľskú činnosť v minulosti a dnes.

I. Definícia homílie

Keď sa *Katolícke liturgické hnutie* koncom 19. storočia pokúšalo prepojiť osobnú zbožnosť a liturgickú duchovnosť veriacich, objavili sa snahy zamerané na prehlbovanie vnútornej spojitosti medzi *Svätým Písmom a liturgiou*.

Toto úsilie, ktoré Petrovi nástupcovia povzbudzovali po celú prvú polovicu dvadsiateho storočia, prinieslo svoje plody na pôde liturgie Cirkvi, tak ako nám to chcel doceliť *Druhý vatikánsky koncil*. (HD 1)

V exhortácii *Verbum Domini* čítame: "*Liturgické slávenie sa stáva nepretržitým, plným a účinným ohlasovaním samého Božieho slova. A tak Božie slovo predkladané ustavične v liturgii je stále živé a účinné mocou Ducha Svätého a zjavuje Otcovu pôsobivú lásku, ktorá sa voči ľuďom prejavuje neprestajne a účinne.*" (VD 52) Liturgické slávenie je privilegované prostredie, aj keď nie jediné v ktorom sa nám Boh dokáže prihovoriť. Boh k nám hovorí v mnohých spôsoboch: Prostredníctvom životných udalostí, osobného štúdia Písma či v chvíľach tichých modlitieb. Liturgia je však privilegovaným prostredím, pretože tam naslúchame Božiemu slovu ako súčasť slávenia, ktoré vrcholí sviatostnou obetou Krista večnému Otcovi. *Katechizmus Katolíckej cirkvi* uvádza, že, „*Eucharistia utvára Cirkev. Tí, čo prijímajú Eucharistiu, sú užšie zjednotení s Kristom. Preto ich Kristus spája so všetkými veriacimi do jedného tela – Cirkvi. Prijímanie Eucharistie obnovuje, posilňuje a prehlbuje toto včlenenie do Cirkvi, ktoré sa uskutočnilo už krstom.*“ (KKC 1396) Eucharistia je neoddeliteľná od Božieho slova. Homília je zase neoddeliteľnou súčasťou liturgie, nie je len výukou, ale je tiež bohoslužobným úkonom. Keď čítame kázne otcov, zisťujeme, že mnohí z nich zakončili svoj prejav doxológiou a slovom „*Amen*“, preto môžeme povedať, že cieľom homílie nie je len posväcovanie Božieho ľudu, ale tiež oslava Boha v Trojici. Homília je hymnom vďakyvdania. (HD 4)

Pápež František označuje homíliu ako zvláštny žáner. *Homiletické direktorium* sa v šiestom článku nepokúša charakterizovať to, čo je homília, ale to čo homília nie je; a vystríha nás od jednostranného aplikovania *Svätého Písma*. Homília, podľa *Homiletického direktória*, nie je priestor kázania na:

- Abstraktnú tému – Nejde o príležitosť na to, sa venovať témam, ktoré vôbec nesúvisia s liturgickým slávením.

- Biblickú exegézu – Boží ľud túži po hlbšom poznaní Písma, jeho pastieri sú takpovediac garantami správneho výkladu, ale ak sa exegéza nedotýka osobnosti človeka a je len vedeckým prerozprávaním evanjelia, nemôžeme ju označovať ako homíliu ale ako dobrú prednášku, ak samozrejme dobrou bola.

- Katechetickú výučbu – Akýsi príhovor či vyučovanie by tiež neprinieslo svoje ovocie. Nešlo by sa do hĺbky liturgického slávania, ktoré je rovnako prítomné v oboch častiach *Svätej Božskej liturgie*, tak v *Liturgií katechumenov* ako aj v jej druhej časti *Liturgií verných*.

- Osobné svedectvo kazateľa – Je chvályhodné, ak kazateľ svedčí o tom, čo Boh v jeho živote koná, no nesmieme zabúdať na to, že homília je vyjadrením viery celej Cirkvi, nielen jednotlivca. Stojí tu na mieste aj neskôr zamyslenie, či na *Svätú Božskú liturgiu* prídu ľudia kvôli Slovu, alebo kvôli kazateľovi, ktorý Slovo láme.

Homília musí vyjadrovať hlbokú vieru Cirkvi. Ak by sme homíliu, zmenili len na moralistickú či doktrinálnu prednášku, redukovujeme vzťah „*od srdca k srdcu*“, ktorý má v homílií prebiehať. (HD 6)

Už sme spomínali, že homília nie je miestom na biblické či doktrinálne učenie a osobné svedectvo, beztak môžu tieto časti predstavovať užitočné súčasti dobrej homílie. Je potrebné povedať, že homília by mala byť zostavená podľa potrieb miestneho spoločenstva a kazateľ by sa mal zaujímať o to, čo a hlavne komu bude kázať. Pápež František o tom výslovne hovorí v *Evangelii gaudium*: „*Cirkev je matkou a káže ľudu ako matka, ktorá hovorí so svojim synom vo vedomí dôvery zo strany syna, že to, čo ho matka učí, bude pre jeho dobro, lebo vie, že je milovaný. Okrem toho dobrá matka vie rozpoznať všetko, čo Boh vložil do svojho syna, načúva jeho starostiam a učí sa od neho. Duch lásky, ktorý vládne v rodine, vedie tak matku, ako aj syna v ich dialógoch, v ktorých sa učí i vyučuje; v ktorých sa napomína i vyjadruje ocenenie za dobré veci; a toto sa deje aj v homílii. Duch, ktorý inšpiroval evanjeliá a ktorý koná v Božom ľude, dáva aj inšpiráciu, ako treba počúvať vieru ľudu a ako treba kázať pri každej Eucharistii. Kresťanská kázeň okrem toho v srdci ľudovej kultúry nachádza prameň živej vody – jednak pre to, čo treba povedať, ako aj pre objavenie správneho spôsobu, ako to povedať. Ako sa nám všetkým páči, keď sa rozpráva v našom materinskom jazyku, tak aj vo viere sa nám páči, ak sa nám kazateľ prihovára v duchu našej „materinskej kultúry“ a v duchu materinského nárečia (2 Mach 7,21.27), lebo naše srdce je vtedy lepšie pripravené počúvať. Tento jazyk je naladený tak, že sprostredkúva odvahu, povzbudenie, silu a entuziazmus.*“ (EG 139) (HD 8)

Keďže homília je neoddeliteľnou súčasťou liturgie Cirkvi, môžu ju prednášať len biskupi, kňazi alebo diakoni. K intímnemu spojeniu medzi stolom slova a stolom oltára patrí to, že homíliu má mať zvyčajne kňaz, ktorý bohoslužbu vedie, alebo vždy ten, kto bol vysvätený, aby predsedal alebo asistoval pri oltári. (HD 6)

Miesto pre homíliu vo východnom obrade nie je predpísané liturgickými knihami, no zaužívanou praxou a hlavne aj z psychologických, teologických a taktických dôvodov, nasleduje hneď po prečítaní Božieho slova.¹ Definíciu, aplikovateľnú aj pre východný obrad, nám ponúkajú latinské bohoslužobné knihy:

- *Všeobecné smernice Rímskeho misála (VSRM): Homília je súčasťou liturgie a veľmi sa odporúča. Je totiž nevyhnutná na zveladenie kresťanského života. Má byť výkladom niektorého bodu Svätého písma, ktoré sa číta alebo iného textu ordinária alebo propria omše dňa so zreteľom na slávené tajomstvo alebo na osobitné potreby poslucháčov.* (VSRM 64) – Môžeme vďaka tomu o homílií povedať, že je nielen výkladom Svätého Písma, ale celej liturgie Cirkvi ako aj života tých, ktorí uverili jej ohlasovaniu Ukrižovaného a Vzkrieseného.

- *Úvod do lekcionára (OLM): Božie slovo, ktoré sa číta, a slávenia Cirkvi, ktoré sa konajú, môžu týmto živým výkladom nadobudnúť väčšiu účinnosť, ak je homília naozaj ovocím rozjímania, vhodne pripravená, nie príliš dlhá, ale nie ani krátka, a ak sa berie v nej ohľad aj na všetkých prítomných, aj na deti a menej vzdelaných.* (OLM 24) - Na tomto mieste zase vidíme veľký dôraz na to, komu je homília adresovaná, preto kazateľ musí dbať aj na to, aby homília bola ako keby ušitá na mieru poslucháčov.

Napriek tomu, že liturgické knihy východného obradu nespomínajú nijakú ucelenú definíciu homílie, o čosi bohatší na vyjadrenia je *Kódex kánonov východných cirkví* (CCEO), ktorý kázeň počas liturgického slávenia definuje nasledovne:

---

¹ Porov. PETRÍK, L.: *Homiletika (nielen) pre gréckokatolíkov*. Prešov: UNIPO GTF, 2015, s. 241.

- CCEO 607: *Služba Božieho slova, čiže oblasovanie, katechéza a každé kresťanské poučenie, medzi ktorými má mať popredné miesto liturgická homília, sa má spôsobomne živiť Svätým písmom a tiež opierať o Posvätnú tradíciu; slávenie Božieho slova sa však má náležite podporovať.*

- CCEO 614 - § 1: *Homíliu, ktorou sa počas liturgického roka zo Svätého písma vysvetľujú tajomstvá viery a normy kresťanského života, treba považovať za dôležitú časť liturgie.*

Homília je liturgicky rezervovaná len vysväteným služobníkom, túto exkluzivitu homílie máme zachytenú v nasledujúcich kánonoch:

- CCEO 196 - § 1: *Eparchiálny biskup je povinný veriacim v Krista často osobne kázať, predkladať a objasňovať pravdy viery, ktoré treba veriť a v mravoch uplatňovať; má sa tiež starať, aby sa predpisy práva o službe Božieho slova, najmä o homílii a katechetickej formácii horlivo zachovávali, aby sa všetkým podávala celá kresťanská náuka.*

- CCEO 614 - § 1: *Na farároch a rektoroch chrámov spočíva povinnosť postarať sa, aby v Božskej liturgii aspoň počas nedeľných dní a prikázaných sviatkov bola vyhlásená homília, ktorú bez vážneho dôvodu nemožno vynechať.*

- CCEO 614 - § 4: *Homília je rezervovaná kňazovi, alebo, podľa noriem partikulárneho práva, aj diakonovi.*

Ak by sme chceli definície homílie zhrnúť do jedného výroku, asi najvýstižnejší by znel: „*Homília je taká kázeň, ktorá vychádza z posvätného textu Božieho Slova alebo liturgického textu, majú pred očami slávené tajomstvo aj zvláštne potreby poslucháčov a jej prednes je rezervovaný vysväteným služobníkom Cirkvi.*“

II. Dynamika homílie

Definície, ktoré sme si vyššie uvideli v sebe skrývajú jednoduchú dynamiku, ktorá robí z homílie jedinečný prostriedok ohlasovania Božieho slova. Túto dynamiku by sme mohli charakterizovať v troch pohyboch. (HD 19)

Prvý pohyb by sme mohli charakterizovať slovami: *Kristovo paschálne tajomstvo je vyjadrené v čítaniach a homílii*. Kazateľ vykresľuje čítania a liturgické modlitby tak, aby sa ich zmysel objasňoval v Pánovej smrti a Vzkriesení. Je ohromujúce, ako úzko sú čítania a homília spojené. Chabý prednes biblických čítaní je na ujmu pochopenia homílie. Oboje patrí ku hlásaniu, čo potvrdzuje, že homília je liturgický úkon; je vlastne určitým predĺžením hlásania samotných čítaní. Pri prepojení čítaní a Paschálneho tajomstva sa rozjímanie môže s uspokojujým výsledkom dotknúť doktrinálneho a morálneho učenia predkladaného v biblických textoch. (HD 11)

Druhý pohyb je vtedy, keď sa *Paschálne tajomstvo uskutočňuje v liturgickej obeti*. Táto časť homílie pripravuje spoločenstvo na slávenie Eucharistie a na poznanie toho, že v nej sa skutočne zdieľa tajomstvo Pánovej smrti a zmŕtvychvstania. V každej homílii by sa v zásade mala objavovať implicitná potreba opakovať slová apoštola Pavla z biblického textu 1 Kor 10,16: „*Nie je kalich dobrorečenia, ktorému dobrorečíme, účasťou na Kristovej krvi? A chlieb, ktorý lámeme, nie je účasťou na Kristovom tele?*” (HD 12)

Tretí moment, ktorý môže byť kratší a na zakončenie homílie, *napovedá členom spoločenstva, premeneným Eucharistiou, ako vo svojom každodennom živote môžu prinášať evanjelium do sveta.* Majú to samozrejme byť biblické čítania, ktoré budú inšpirovať obsah a orientáciu takýchto aplikácií, ale kazateľ musí zároveň tiež poukázať na účinky samotnej Eucharistie, ktorá sa bude čoskoro oslavovať, a na jej dôsledky pre každodenný život v blaženej nádeji na nerozlučiteľné spoločenstvo s Bohom. (HD 12)

Homília je utváraná veľmi jednoduchou dynamikou vo svetle Paschálneho tajomstva a uvažuje o zmysle čítaní i modlitieb danej *Svätej Božskej liturgie*, taktiež uvádza spoločenstvo do slávenia Eucharistie, pri ktorom majú účasť na samotnom Paschálnom tajomstve. To jasne ukazuje, *že liturgický rámec je nevyhnutným kľúčom pre interpretáciu biblických textov hlásaných pri liturgickom slávení.* (HD 12)

III. Interpretácia Božieho slova v liturgií

Homiletické direktórium chce kazateľa vystríhať od necitlivosti na špecifickú povahu homílie. Homíliu je potrebné brať ako neoddeliteľnú súčasť slávenia Eucharistie. Ak sa homília chápe ako organická súčasť liturgie, potom je jasné, že sa od kazateľa žiada, aby za rozhodujúce pre interpretáciu Božieho slova považoval usporiadanie čítaní a bohoslužieb používaných pri Svätej Božskej liturgií. *Katechizmus Katolíckej cirkvi* predstavuje tri paragrafy s výkladom formulovaných kritérií pre interpretáciu Písma:

1. KKC 112: „*Ponajprv treba venovať veľkú pozornosť obsahu a jednote celého Písma. Lebo hoci knihy, z ktorých sa skladá, sú veľmi odlišné, Písmo je jedno vzhľadom na jednotu Božieho plánu, ktorého Ježiš Kristus je stredobodom a srdcom, otvoreným od jeho Paschy. Pod Kristovým srdcom sa rozumie Sväté písmo, ktoré odhaľuje Kristovo srdce. Pred umučeníím bolo však zatvorené, lebo Písmo bolo nejasné, ale po umučeníí je otvorené, lebo tí, čo ho už chápu, uvažujú a rozlišujú, ako treba prorocktva vykladať.*“

2. KKC 113: „*Ďalej treba Písmo čítať so zreteľom na živú Tradíciu celej Cirkvi. Podľa výroku cirkevných otcov, že Sväté písmo je napísané skôr v srdci Cirkvi ako na materiálnych prostriedkoch. Cirkev totiž nosí vo svojej Tradícii živú pamäť Božieho Slova a Svätý Duch jej dáva duchovný výklad Písma podľa duchovného zmyslu, ktorým Svätý Duch obdaríva Cirkev.*“

3. KKC 114: „*Napokon treba brať do úvahy analógiu viery. Pod touto analógiou viery rozumieme spojitosť právd viery navzájom a v celom pláne Zjavenia.*“

Skúsme si tieto kritéria priblížiť a dať im podobu do dnešnej kazateľskej činnosti. Pokúšajú sa totiž nájsť kľúč k interpretácií Božieho slova v homílií. (HD 16)

Prvé kritérium by sme mohli označiť ako obsah a jednota celého Svätého Písma. Krásny úryvok od svätého Tomáša Akvinského citovaný v katechizme ozrejmuje vzťah medzi Paschálnym tajomstvom a Svätým Písmom. Paschálne tajomstvo otvára zmysel Písem, až do „*doby toho temného*“ (Lk 24,26-27). Homiletické direktórium dáva do popredia úlohu kazateľovho videnia situácie a v tomto svetle pomáha veriacim, aby čítali Sväté písmo v žiare pastelových tajomstiev a aby Kristus mohol tak odhaliť svoje srdce, ktoré podľa svätého Tomáša Akvinského sa tu „*spája s obsahom a stredobodom Starého a Nového zákona.*“ (HD 16)

Druhým kritériom je živá Tradícia celej Cirkvi. V dokumente Verbum Domini pápež Benedikt XVI., sa vyjadril že „*základným bodom vykladu Písma Svätého je život Cirkvi.*“ (VD 29) Vzťah medzi Tradíciou a Svätým písmom je hlboký a komplexný a tým je liturgia dôležitý a jedinečný prejav tohto vzťahu. Medzi Bibliou a liturgiou existuje organická jednota. Biblický kánon získaval svoju podobu tam, kde sa ľudia pravidelne schádzali na slávenie liturgie. Lepšie povedané, veľká časť spisov bola vytvorená pre takéto zhromaždenie. (HD 19)

Tretím kritériom je analógia viery. Tá sa v teologickom smere vzťahuje na vzťah medzi rôznymi náboženstvami a hierarchiou právd viery. Ústredným jadrom našej viery je tajomstvo Trojice a nám adresované pozvanie, aby sme mali účasť na Božom živote. Táto skutočnosť je zjavená a uskutočnená prostredníctvom Paschálneho tajomstva. Kazateľ má jednak interpretovať Písma tak, aby ohlasoval tajomstvo Paschy, a potom má viesť ľudí, aby vstúpili do tohto tajomstva prostredníctvom slávania Eucharistie. (HD 19)

Paschálne tajomstvo, účinným spôsobom prežité vo sviatočnom slávení, vrhá svetlo nielen na ohlasované Slovo, ale tiež mení život poslucháča. Ďalšou funkciou homílie je pomáhať Božiemu ľudu, aby sme videli, ako Pascha nielen formuje to, čo veríme, ale tiež nám umožňuje konať vo svetle toho, komu veríme. Katechizmus slovami Jána Eudesa poukazuje na identifikáciu s Kristom ako základný predpoklad kresťanského života. „*Prosím ťa, uvažuj o tom, že náš Pán Ježiš Kristus je tvojou ozajstnou Hlavou a ty si jedným z jeho údov. On je pre teba to, čím je hlava pre údy. Všetko, čo je jeho, je tvoje: jeho duch, srdce, telo, duša a všetky schopnosti, ktoré máš používať, akoby boli tvoje vlastné, aby si slúžil Bohu, chválil ho, miloval a oslavoval. Ty si pre neho to, čím je úd pre hlavu. Preto on veľmi túži používať všetky tvoje schopnosti, akoby boli jeho, na službu a slávu svojmu Otcovi.*“ (KKC 1968)

Katechizmus Katolíckej cirkvi je pre kazateľa neoceniteľným zdrojom pri využívaní interpretačných kritérií, ktoré sme spomínali. Ponúka významný príklad jednoty celého *Svätého písma*, živej Tradície celej Cirkvi i analógie viery. Je potrebné si uvedomiť dynamický vzťah medzi štyrmi časťami, ktoré tvoria *Katechizmu Katolíckej cirkvi* - vyznanie krstnej viery, sviatosti viery, život podľa viery a modlitba veriaceho. Jedná sa o štyri oblasti spojené do jedinej symfónie. Odkazy na okraji katechizmu, ktoré medzi sebou spájajú štyri časti katechizmu a upozorňujú na analógiu viery, sú pomocou pre kazateľa, ktorý sa snaží interpretovať Božie slovo v živej cirkevnej Tradícii a vo svetle jednoty celého Svätého písma. Podobne i Register citovaných miest Svätého písma v katechizme ukazuje, ako je celé Slovo Cirkvi popretkávané biblickým Slovom. Kazatelia by ho mohli využiť, aby zdôraznili, že jednotlivé biblické miesta, ktoré sú predmetom ich homílie, môžu byť použité v inom kontexte na predávanie kresťanskej viery a morálky. (HD 23)

Z toho, čo tu bolo doposiaľ napísané a čo chce Homiletické direktorium navrhnúť, by malo jasne vyplývať, že zatiaľ čo exegetické metódy môžu byť užitočné pri príprave homílie, je aj potrebné povedať, aby kazateľ venoval pozornosť aj duchovnému významu Svätého písma. Definícia tohto zmyslu, ktorú predkladá Pápežská biblická komisia v dokumente *Dei Verbum*, odporúča interpretačné metódy ako mimoriadne vhodné pre liturgiu. (HD 24)

Veľkí učitelia duchovného výkladu Písma boli cirkevní otcovia, väčšinou biskupi, ktorých spisy často obsahujú vysvetlenie Božieho slova, ktoré predávali ľudu pri liturgii. Prozreteľne, súčasne a s pokrokom dosiahnutým v biblickom výskume, urobila *Katolícka cirkev* v priebehu minulého storočia zodpovedajúci krok vpred aj v patristických štúdiách. Podarilo sa nájsť dokumenty považované za zaistené, uskutočnili sa kritické vydania cirkevných otcov a teraz sú k dispozícii preklady veľkých diel patristickej a stredovekej exegézy. Oboznámenie sa so spismi cirkevných otcov môže kazateľovi veľmi pomáhať pri objavovaní duchovného významu Svätého písma. Z kázni otcov poznávame, aká hlboká je jednota medzi Starým a Novým zákonom. Môžeme sa z nich učiť poznanie mnohých symbolov a obrazov Paschálneho tajomstva, ktoré boli prítomné vo svete od začiatku stvorenia a ďalej sa objavujú počas histórie Izraela, ktorá vrcholí v Ježišovi Kristovi. Od otcov sa učíme, ako v každom slove z inšpirovaných Písem, môže človek odhaliť nečakané a neobsiachnutelné bohatstvo. Od otcov sa učíme, ako je tajomstvo biblického slova intímne spojené s tajomstvom zasvätenia sa vo sviatosti. Druhý vatikánsky koncil jasne ukázal, že tieto spisy predstavujú bohatý zdroj pre kazateľa. Koncil nám zanechal nové chápanie homílie ako neoddeliteľnej súčasť liturgického slávenia, ako aj plodnú metódu biblického výkladu i podnety pre kazateľov, aby sa oboznámili s deväťtisícovou históriou reflexií o Božím slove, ktoré sú katolíckym dedičstvom. (HD 24)

IV. Príprava homílie

Pápež František vo svojej encyklike *Evangelii gaudium* pripomína: „*Príprava homílie je úlohou tak dôležitou, že jej je potrebné venovať dlhší čas štúdia, modlitby, reflexie a pastoračnej tvorivosti.*“ (EG 145) Uvedený citát nám prezrádza, že pri príprave homílie má štúdium neoceniteľnú hodnotu, ale modlitba zostáva naďalej tým hlavným. Homília je vyslovená v kontexte modlitby a musí byť pripravovaná v kontexte modlitby.

Homiletické direktórium zvyrazňuje potrebu solídnej prípravy na homíliu, ktorá má zahŕňať štúdium, osobnú modlitbu, reflexiu a pastoračnú kreativitu. Odporúča sa kazateľovi nadviazať blízky osobný dialóg s Božím slovom prostredníctvom vlastného *Lectio divina*, ktoré pozostáva z čítania, meditácie, modlitby a kontemplácie. (HD 27)

Prvým krokom je teda *lectio*, ktoré skúma čo hovorí samotný biblický text. Toto čítanie spojené s modlitbou by malo byť poznačené pokorným postojom ku Slovu, ktorý sa prejavuje tým, že „*pristupujeme k jeho štúdiu s maximálnou pozornosťou a svätosťou, aby sme s ním svojvoľne nezaobchádzali.*“ (EG 146) Pri príprave na tento prvý krok má kazateľ skúmať komentáre, slovníky a iné odborné zdroje, ktoré mu môžu pomôcť pochopiť význam biblických úryvkov v ich pôvodnom kontexte. Potom musí pozorne preskúmať úryvok a odvolávky pod textom s cieľom pochopiť dôvod, prečo bol v evanjeliári práve takto zadelený. Pápež Benedikt XVI. učí, že historicko-kritická exegéza je nevyhnutnou súčasťou katolíckeho pochopenia Písma, pretože súvisí s realistickým vykladaním. Pripomína, že „*historická udalosť je konštitutívnym rozmerom kresťanskej viery. Dejiny spásy nie sú mytológiou, ale skutočnými dejinami, ktoré je potrebné študovať metódou solídneho historického bádania.*“ (VD 32) Táto prvá etapa by nemala byť prechádzaná príliš rýchlo. (HD 30)

Druhý krok, *meditatio*, skúma to, čo biblický text hovorí nám. Pápež František predkladá jednoduchú, ale prenikavú otázku, ktorá môže našu reflexiu usmerniť: "*Pane, čo mi hovorí tento text? Čo chceš týmto posolstvom zmeniť v mojom živote? Čo mi vadí v tomto texte? Prečo ma toto nezaujíma? Alebo: Čo sa mi páči na tomto slove a čo je pre mňa povzbudzujúce? Čo ma priťahuje? Prečo ma to priťahuje?*" (EG 153) Ako ale učí tradícia lectio, neznamená to, že svojou osobnou reflexiou sa my stávame konečnými rozhodcami toho, čo text hovorí. Upozornenie smeruje na „*Toho, čo nám biblický text hovorí; a nás vedie cirkevné pravidlo viery, ktoré poskytuje základný princíp biblickej interpretácie, pomáhajúci vyhnúť sa chybnému alebo čiastočnému vysvetleniu.*“ (EG 148)

Tretím štádiom lectio divina je *oratio*, ktoré sa obracia k Pánovi ako odpoveď na jeho Slovo. Pri individuálnom prežívaní lectio je chvíľa pre spontánny dialóg s Bohom. Reakcia na čítanie sa vyjadruje slovami bázne a údivu, niekto je pohnutý k prosbe o milosrdenstvo a pomoc, iný k prostému vzplanutiu chvály, prejavom lásky či vďačnosti. Ak sa uvažuje o tomto obrate od meditácie k modlitbe v liturgickej sfére, ozrejmuje sa tým štrukturálne spojenie medzi biblickými čítaniami a zvyškom Svätej Božskej liturgie. Príhovory na záver Liturgie katechumenov, a ešte viac v nasledujúcej Liturgie verných, predstavujú našu odpoveď na Božie slovo vo forme prosby, príhovoru, vďaky a chvály. Kazateľ by mal príležitostne zdôrazniť tento vnútorný vzťah, aby si Boží ľud mohol do väčšej hĺbky uvedomovať vnútornú dynamiku liturgie. (HD 31)

Štvrtý krok, *kontemplácia*, ak je chápaná v rámci liturgie, môže byť pre kazateľa dôvodom útechy a nádeje, pretože pripomína, že je to nakoniec Boh, kto pôsobí, aby uskutočňoval svoje Slovo a že proces utvárania Kristovej mentality v nás trvá po celý život. Kazateľ je vyzývaný, aby vynakladal všetko svoje úsilie na účinné hlásanie Božieho slova, ale uvedomoval si, že nakoniec je to tak, ako hovoril svätý Pavol: "*Ja som sadiť, Apollo polieval, ale vzrast dal Boh.*" (1 Kor 3, 6) Kazateľ by mal tiež vyzývať Svätého Ducha, aby mu pri príprave homílie dával svetlo a tiež sa často a naliehavo modliť, aby semeno Božieho slova padlo na dobrú pôdu a posväcovalo jeho samého i všetkých jeho poslucháčov spôsobom presahujúcim to, čo on dokáže povedať a dokonca si aj predstaviť. (HD 37)

K tradičným štyrom stupňom lectio divina pripája pápež Benedikt XVI. v Dokumente *Verbum Domini* (VD 87) ešte jeden dodatok: "*Je potom dobré pripomenúť, že lectio divina sa vo svojej dynamike neuzatvára, kým nedospeje k činu (actio), ktorý vedie veriaceho človeka k tomu, aby sám seba urobil v láske darom pre druhých.*" (HD 35)

Vo východnom liturgickom kontexte to navodzujú slová "*V pokoji sa rozíďme*", čiže vyslanie Božieho ľudu poučeného Slovom a vďaka Eucharistii posilneného účasťou na Paschálnom tajomstve ísť a v pokoji ohlásiť Kristov kríž, hrob a vzkriesenie. (HD 35)

Je príznačné, že exhortáciou *Verbum Domini* sa uzatvára dlhá úvaha o Božom slove vo svete. Kázanie spojené s duchovnou potravou zo sviatostí prijímaných s vierou dáva možnosť členom liturgického zhromaždenia ku konkrétnym prejavom lásky. Podobnú výzvu nasledovania Kristovho slova nájdeme aj u pápeža Františka: „*Ak chceme kráčať podľa Pánovho vzoru, dnes je životne dôležité, aby sa Cirkev vydala hlásať evanjelium všetkým, na všetky miesta, pri všetkých príležitostiach, bez váhania, bez zdráhania a bez strachu. Evanjeliová radosť je pre celý ľud; nikoho nemožno vylúčiť.*“ (EG 23)

Druhá časť

ARS PRAEDICANDI

Pápež František opisuje úlohu ohlasovania slovami, že „*jeho centrum a podstata ostávajú rovnaké: je nimi Boh, ktorý prejavil svoju lásku v ukrižovanom a vzkriesenom Kristovi.*“ (EG 11) Cieľom druhej časti tejto publikácie, ako aj samotného *Homiletického direktória* je ponúknuť konkrétne príklady a návrhy, ktoré majú pomôcť kazateľovi uviesť do praxe princípy predstavené v prvej časti.

Kazateľ má brať do úvahy biblické čítania, ktoré stanovuje liturgický predpis, a to vo svetle Paschálneho tajomstva, ukrižovania a vzkriesenia Ježiša Krista. Nejde tu o vzory homílií, ale o náčrty, ktoré ponúkajú spôsoby, ako pristupovať k témam a textom liturgického roku. (HD 37)

I. Obdobie Veľkého pôstu

Vo východnej cirkvi sa zachovala starobylá tradícia osobitnej prípravy na Veľký pôst, tzv. *Štyridsiatnicu*, o ktorej svedčia homílie cirkevných otcov, napr. sv. Bazila Veľkého, sv. Jána Zlatoústeho, či Cyrila Alexandrijského. Východná cirkev pôst pred Paschou nazýva Veľkým a dokonca mu pridáva obdobie štyroch týždňov, ktoré sa nazýva *Predpôstnym obdobím* a obsahujúcim špecifické liturgické texty.²

A. Predpôstne obdobie

Predpôstne obdobie tvoria štyri týždne a sú zvýraznené štyrmi nedeľami, ktoré dostali svoj názov podľa obsahu evanjeliových začal, ktoré sa čítajú v tieto nedele. Prvou z nich je *nedeľa mýtnika a farizeja* - Lk 89. začalo³, druhou je *nedeľa márnوترatného syna* - Lk 79. začalo⁴, treťou je *Mäsopôstna nedeľa* - Mt 106. začalo⁵ a štvrtou je *Syropôstna nedeľa* - Mt 17. začalo⁶. Toto Predpôstne obdobie je jediné, ktoré nemá v latinskom obrade ekvivalent, preto sa mu prirodzene nevenuje ani *Homiletické direktorium*. Spomínané evanjeliové začalá majú ale svoje miesto v liturgických čítaniach latinského obradu v iné dni, preto v dodatku nájdeme paragrafy *Katechizmu Katolíckej cirkvi* aj na tieto evanjeliá.⁷

---

² Porov. BOHÁČ, V.: *Liturgický rok v byzantskom obrade*. Prešov: UNIPO GTF 2017, s. 59.

³ Porov. *Sväté evanjelium*. 2001. Michalovce: Misionár 2001, s. 257-258.

⁴ Porov. *Sväté evanjelium*. 2001. Michalovce: Misionár 2001, s. 249-250.

⁵ Porov. *Sväté evanjelium*. 2001. Michalovce: Misionár 2001, s. 99-100.

⁶ Porov. *Sväté evanjelium*. 2001. Michalovce: Misionár 2001, s. 32-33.

⁷ Porov. BOHÁČ, V.: *Liturgický rok v byzantskom obrade*. Prešov: UNIPO GTF 2017, s. 53.

B. Veľkopôstne obdobie

Ak *Svätá a Veľká nedelä Paschy* a nasledujúcich päťdesiat dní sú žiarivým centrom liturgického roka, potom pôstna doba je časom, ktorý pripravuje myseľ a srdce kresťanského ľudu na dôstojné slávenie týchto dní. Rovnako je to doba poslednej prípravy katechumenov, ktorí budú na *Svätú a Veľkú sobotu* pokrstení. Katechumeni potrebujú, aby ich na ceste sprevádzalo celé cirkevné spoločenstvo svojou vierou, modlitbou a v neposlednom rade aj svedectvom. (HD 57)

Biblické čítania pôstneho obdobia nachádzajú svoj najhlbší zmysel vo vzťahu k Paschálnemu tajomstvu, na ktoré nás pripravujú. Poskytujú teda zjavné príležitosti, aby uvádzali do praxe základný princíp predkladaný v *Homiletickom direktóriu*. Smerovať liturgické čítania k ich centru, ktorým je Ježišovo Paschálne tajomstvo, do ktorého najväčšou hĺbkou vstupujeme prostredníctvom slávenia Paschy. (HD 77)

Homiletické direktorium zahŕňa do pôstu tri biblické celky aplikovateľné pre homíliu vo východnom obrade. Sú nimi *putovanie Izraelského národa*, *pokúšanie Ježiša na púšti* a *Ježišovo premenenie na hore Tábor*. Upriamte svoju pozornosť teraz na tieto udalosti v dejinách spásy.

Pre veriacich nie je ťažké spájať štyridsať Ježišových dní strávených na púšti so štyridsiatimi dňami Veľkopôstneho obdobia. Je užitočné, aby kazateľ vysvetľoval túto spojitosť tak, aby kresťanský ľud pochopil, že Veľkopôstne obdobie každým rokom činí veriacich tajomne účastnými na týchto štyridsiatich Ježišových dňoch a na tom, čo skrze svoj pôst a pokúšenie vytrpel aj dostal. Kým je pre katolíkov obvyklé, že počas tejto doby vykonávajú rôzne pôstne praktiky a pobožnosti, je dôležité zdôrazňovať hlboko sviatostný charakter celého postu. Počas tejto posvätej doby je prítomný a pôsobí v cirkvi samotný Kristus a jeho

očisťujúce konania v údoch jeho tela dáva našim pôstnym praktikám spásanosnú hodnotu. Štyridsať Ježišových dní predstavuje štyridsaťročné putovanie Izraela púšťou. V ňom sa koncentruje celá história Izraela, preto tu vidíme obraz, v ktorom sa sústreďuje jedna z hlavných tém tohto *Homiletického direktória*. História Izraela, ktorá zodpovedá histórii nášho života, nachádza svoj konečný zmysel v utrpení, ktoré podstúpil Ježiš. Utrpenie začína v určitom zmysle už na púšti, na začiatku Ježišovho verejného života. Od samého počiatku ide Ježiš ústrety utrpeniu a v tom nadobúda význam všetko, čo nasleduje. (HD 58)

Pokúšenia, ktorým je Ježiš vystavený, predstavujú boj proti pokrútenému chápaniu jeho mesiášskeho poslania. Diabol ho núti, aby sa ukázal ako Mesiáš, ktorý predvádza svoju božskú moc a tak Zlý začína slovami "Ak si Syn Boží ..." (Lk 4,3). Tým sa predpovedá rozhodujúci boj, ktorý bude Ježiš musieť vybojovať na kríži, keď začuje zosmiešňujúce slová: "Zachráň sám seba! Ak si Syn Boží, zostup z kríža!" (Mt 27,40) Ježiš nepodlieha pokúšeniam Zlého, ani nezostúpi z kríža. Práve týmto spôsobom Ježiš dokazuje, že naozaj vstupuje na púšť ľudského života a nevyužíva svoju božskú moc k vlastnému prospechu. On nás vskutku sprevádza pri našom pozemskom putovaní a odhaľuje skutočnú Božiu moc, ktorá je „*láskou až do krajnosti*.“ (Jn 13,1) Kazateľ by mal zdôrazniť, že Ježiš sa podrobuje pokúšeniu a smrti v solidarite s nami. Ale radostná zvesť, ktorú kazateľ ohlasuje, nespočíva len v Ježišovej solidarite s nami v utrpení. Ohlasuje aj Ježišovo víťazstvo nad pokúšením a nad smrťou, víťazstvo, ktoré zdieľa so všetkými, čo v neho veria. Rozhodujúcou zárukou, že na tomto víťazstve majú podiel všetci veriaci, bude slávenie Paschy. Ježiš odolal pokúšeniu diavla, aby premenil kamene na chlieb, ale nakoniec spôsobom, akým by si ľudská myseľ ani nedokázala predstaviť, On svojím zmŕtvychvstaním premení kameň smrti v chlieb pre nás. Skrze smrť sa stáva Eucharistickým chlebom. (HD 71)

Kazateľ by mal pripomenúť zhromaždeným ľuďom, ktorí sa živia týmto nebeským chlebom, že Ježišovo víťazstvo nad pokušením a nad smrťou, zdieľané vo sviatosti, premieňa ich „*srdce z kameňa v srdce z mäsa*“, ako *Pán sľúbil prostredníctvom proroka*. (Ez 36,26) Srdce, ktoré sa snaží milosrdnú Božiu lásku urobiť hmatateľnou vo svojom každodennom živote. Kresťanská viera sa vďaka tomu bude môcť stávať kvasom vo svete hladným po Bohu a kamene sa budú skutočne premieňať na pokrm sýtiaci živú túžbu ľudského srdca. Na prípravu homílie sa môže javiť ako užitočný jeden odsek *Katechizmu Katolíckej cirkvi*, a to najmä pri vysvetľovaní doktrínálnych tém zakorenených v biblickom texte o Ježišových pokušeníach, ktorý tvrdí, že: „*Evanjelisti poukazujú na spasiteľný význam tejto tajomnej udalosti. Ježiš je nový Adam, ktorý zostáva verný tam, kde prvý Adam podľahol pokušeniu. Ježiš dokonale plní povolanie Izraela. Na rozdiel od tých, ktorí kedysi štyridsať rokov pokúšali Boha na púšti, Ježiš Kristus sa zjavuje ako Boží Služobník, úplne poslušný Božej vôli. Tak víťazí nad diablom: „Poviazal silného“, aby mu vzal jeho korisť. Ježišovo víťazstvo nad Pokušiteľom na púšti anticipuje víťazstvo umučenia, vrcholnej poslušnosti jeho synovskej lásky k Otcovi.*“ (KKC 539)

Ďalším, veľmi dôležitým prvkom, ktorý sa deje v dejinách spásy a mohli by sme ho zahrnúť do pôstnych homílií je *Premenie Pána*. Je pozoruhodné, že slávne a neočakávané premenenie Ježišovho tela za prítomnosti troch vyvolených apoštolov sa odohralo bezprostredne po prvej predpovedi utrpenia. Tí istí traja učeníci - Peter, Jakub a Ján, budú s Ježišom počas jeho agónie v Getsemanskej záhrade v predvečer utrpenia. V kontexte celého rozprávania u každého z troch evanjelií Peter vyznáva svoju vieru v Ježiša ako Mesiáša. Ježiš prijíma jeho vyznania, ale hneď potom sa obracia na učeníkov a vysvetľuje im, na aký spôsob je On Mesiášom: "*Syn človeka musí mnoho trpieť, starší, veľkňazi a zákonníci ho zavrhnú, zabijú ho, ale on po troch dňoch vstane z mŕtvych.*" (Mk 8, 31) Potom pokračuje a učí, čo to odnáša nasledovať Mesiáša: "*Kto chce ísť za*

mnou, nech zaprie sám seba, vezme svoj kríž a nasleduje ma!" (Mk 8, 34) Po tejto udalosti vzal Ježiš svojich učeníkov a vyvedol ich na vysoký vrch. Tu sa zjavuje v svojej sláve a učeníci zrazu vidia Mojžiša a Eliáša, ktorí sa zhovárajú s Ježišom. Potom mrak Božej prítomnosti, podobne ako mrak na hore Sinaj, zahalil Ježiša a jeho učeníkov, a z mraku sa ozval hlas, práve tak ako hrom na Sinaji oznamoval, že s Mojžišom hovorí Boh a odovzdáva mu Zákon, hebrejskú Tóru. Je to Otcov hlas, ktorý odhaľuje tú najhlbšiu Ježišovu totožnosť a dosvedčuje: "*Toto je môj milovaný Syn, počúvajte ho!*" (Mk 9, 7)⁸

Mnohé témy a modely, o ktorých hovorí *Homiletické direktórium*, sa koncentrujú v tejto prekvapivej scéne. Je jasné, že celý Starý zákon zastúpený Mojžišom a Eliášom dosvedčuje, že kríž a sláva sú spojené. Kazateľ sa musí dotknúť týchto tém a vysvetliť ich. Otcov hlas v tomto úryvku všetkých synoptických evanjelií označuje Ježiša ako Otcovho milovaného Syna a prikazuje: "*Toho počúvajte.*" (Mk 9,7) Uprostred tejto scény transcendentnej slávy sa obracia Otcov príkaz na pozornosť v ceste, ktorá vedie ku sláve. Je to, ako by povedal: "*Toho počúvajte, v ňom je plnosť mojej lásky, ktorá sa zjaví na kríži.*" Toto učenie je novou Tórou, novým Zákonom a naším evanjeliom, ktoré je darované na svätom vrchu a v ktorého strede je milosť Svätého Ducha, ktorý sa dáva tým, ktorí vkladajú svoju vieru v Ježiša a v zásluhy jeho kríža. Ježiš učí tejto ceste, sláva žiari z jeho tela a Otec ho zjavuje ako svojho milovaného Syna. V Otcovej sláve vidíme slávu Syna nerozlučne spojenú s krížom. Syn zjavený pri premenení je "*svetlo zo svetla*", ako hovorí *Symbol viery*. Táto časť Písma je zaiste jedným z najsilnejších odôvodnení pre jeho formuláciu. (HD 64)

---

⁸ Porov. BOHÁČ, V.: *Liturgický rok v byzantskom obrade*. Prešov: UNIPO GTF 2017, s. 164-165.

V tomto období nesmieme zabúdať ani na katechumenov, ktorí sa stávajú svojim spôsobom tiež premenenými a znovuzrozenými v Kristovej sláve na obraz Trojice. Aby kazateľ zdôraznil túto skutočnosť, môže sa odvolať na slová a autoritu svätého Pavla, ktorý povedal: "*On mocou, ktorou si môže podmaniť všetko, pretvorí naše úbohé telo, aby sa stalo podobným jeho oslávenému telu.*" (Flp 3, 21)

C. Lazárova sobota

Slávenie udalosti vzkriesenia Lazára v sobotu pred Kvetnou nedeľou siaha do prvých storočí kresťanstva. V 4. storočí na Východe už bola Lazárova sobota veľkým sviatkom, ako to dosvedčuje pútnička Egeria, ktorá nám podáva podrobný opis slávenia Lazárovej soboty v tom čase v Jeruzaleme. V jej denníku čítame, že v tento deň po rannej liturgii bola osobitná procesia do domu Lazára v Betánii, vzdialenej asi dve míle od Jeruzalema. Na procesii sa zúčastňoval biskup Betánie, kňazi, mnísi a mnoho veriacich. Procesia navštívila chrám, ktorý bol na tom mieste, kde sa Mária, Lazárova sestra, stretla s Pánom a oznámila mu, že jej brat zomrel. V tomto chráme sa čítala táto stať Svätého evanjelia, ktoré hovorí o stretnutí Márie s Ježišom. Všetci, spievajúc hymny a žalmy, išli k Lazárovmu hrobu a pri hrobe Lazára bola bohoslužba, pri ktorej sa čítalo evanjelium o vzkriesení Lazára.⁹

Srdce Paschálneho tajomstva spočíva v skutočnosti, že Kristus prišiel na to, aby zomrel a znovu vstal a urobil pre nás to, čo urobil pre Lazára: "*Rozviažte ho a nechajte ho odísť.*" (Jn 11, 44) On nás oslobodzuje nielen od fyzickej smrti, ale aj od mnohých iných smrtí, ktoré nás sužujú

---

⁹ Porov. BOHÁČ, V.: *Liturgický rok v byzantskom obrade*. Prešov: UNIPO GTF 2017, s. 71-73.

a oslepujú akými sú *hriech, nešťastie* či *narušené vzťahy*. Pre nás kresťanov je teda podstatné sa trvale pohrúžiť do jeho Paschálneho tajomstva. Kristus je tu a teraz naše Vzkriesenie a náš Život. Toto presvedčenie nám dá schopnosť spolu s Tomášom povedať: "*Podíme aj my a zomrime s ním!*" (Jn 11, 16) (HD 75)

D. Kvetná nedeľa

Táto liturgia má svoje miesto v nedeľu, v deň odjakživa spojený s Kristovým zmŕtvychvstaním.¹⁰ Kazateľ môže spojiť toľko teologických a emotívnych prvkov tohto dňa, aj keď pastoračné odporúčanie radi vyberať skôr kratšiu homíliu.

Kazateľ by mohol krátko poznamenať, že v okamihu, kedy cirkev vstupuje do *Strastného týždňa*, máme skúsenosť s týmto tajomstvom takým spôsobom, ktorý dokáže hovoriť k našim srdciam. Uvažovanie o udalostiach posledných Ježišových dní vedú ľud k rôznym miestnym zvyklostiam a tradíciám, ale veľkou túžbou Cirkvi v tomto týždni nie je len vzbudiť naše emócie, ale aj prehĺbiť našu vieru. Pri liturgických sláveniach začínajúceho Strastného týždňa nie je len obyčajnou pripomienkou toho, čo Ježiš vykonal, ale vnára do samotného Paschálneho tajomstva, aby sme aj my s Kristom zomreli a vstali z mŕtvych. (HD 77)

---

¹⁰ Porov. BOHÁČ, V.: *Liturgický rok v byzantskom obrade*. Prešov: UNIPO GTF 2017, s. 73-74.

II. Obdobie Paschy

Paschálne slávenie patrí v liturgickej tradícii východu ako aj západu k veľmi bohatým častiam liturgického roku, či už bohatým na úkony, spevy alebo prežívanie tohto tajomstva veriacimi. *Homiletické direktórium* poskytuje náčrty, ktoré ponúkajú spôsoby, ako pristupovať k témam a textom počas tohto liturgického obdobia. (HD 37)

Na *Svätý a Veľký štvrtok* si Cirkev pripomína sled udalostí, ktoré sa stali v tento deň. Ježiš umyl svojím učeníkom nohy, slávil Paschálnu večeru so svojimi učeníkmi, ustanovil Najsvätejšiu sviatosť Eucharistie, trpel v Getsemanskej záhrade a bol zradený Judášom. Vo večerných hodinách sa slávi *Svätá Božská liturgia svätého Bazila Veľkého*, ktorej predchádza večiereň.¹¹

V katedrálnych chrámoch po zaambonovej modlitbe, nasleduje obrad umývania nôh, počas ktorého sídelný biskup umýva dvanástim vybraným presbyterom nohy, na znak Ježišovej pokory.¹²

V noci na Veľký piatok liturgická tradícia predpisuje utiereň s čítaniami evanjelií o Kristových strastiach. Táto bohoslužba sa presnejšie nazýva *Nasledovanie svätých a spasiteľných strastí Pána nášho Ježiša Krista*. Táto bohoslužba sa má sláviť o druhej hodine noci, čiže podľa nášho

---

¹¹ Porov. VEČIERNE – *Keď sme prišli k západu slnka*. Michalovce: Misionár, 2013, s. 167-170.

¹² Porov. BOHÁČ, V.: *Liturgický rok v byzantskom obrade*. Prešov: UNIPO GTF 2017, s. 75-76.

počítania času vo štvrtok o ôsmej večer. Na tejto utierni sa číta dvanásť evanjeliových čítaní, ako prirovnanie k dvanástim hodinám noci.¹³

Svätý a Veľký piatok dosahuje vrchol v Jánovom vyrozprávaní o umučení toho, ktorý sa ako *Boží Služobník* (Iz 52, 13-53,12), zvestovaný u Izaiáša, *stal skutočne jediným kňazom tým, že sám seba podal v obeť Otcovi.* (OLM 99) Úryvok z Izaiáša je jednou z častí Starého zákona, kde kresťania prvýkrát videli, ako proroci poukazovali na Kristovu smrť. Filip robil to isté pri rozhovore s etiópskym eunuchom. (Sk 8,26-40) Zhromaždenie si uvedomuje dôvod toho, prečo sa dnes zišlo. Má si pripomenúť Ježišovu smrť. Prorokove slová komentujú akoby z Božieho pohľadu udalosť, pri ktorej Ježiš visí na kríži. Je to pre nás výzva, aby sme videli slávu, ktorá sa skrýva v kríži: "*Hľa, môj služobník, ktorého som si vyvolil, môj miláčik, v ktorom mám zalúbenie.*" (Mt 12,18) Aj sám Ježiš v Jánovom evanjeliu pri rôznych príležitostiach hovoril o tom, že bude vyvýšený. V tomto evanjeliu je jasné, že sa prepájajú tri dimenzie vyvýšenia: na *Kríži*, pri *Zmŕtvychvstaní* a pri *Nanebovstúpení* k Otcovi. (HD 42)

Svätá a Veľká sobota je vo východnej cirkvi posledným dňom *Veľkého týždňa*. V tento deň sa pripomína *Ježišov pohreb, balzamovanie* a najmä *zostúpenie do podsvetia*. Ráno sa slávi *Jeruzalemská utiereň*. Jej štruktúra pripomína pohreb, nosnými prvkami sú velebenia k 176 veršom najdlhšieho 118. žalmu a kánon. Tieto texty sú rozjímaním nad Kristovou smrťou a jej významom pre ľudstvo.¹⁴

---

¹³ Porov. *UTIERNE na celý rok (nedelne, sviatočné i všedné) a bežné i kráľovské HODINKY*. Michalovce: Misionár, 2009, s. 236-239.

¹⁴ Porov. *UTIERNE na celý rok (nedelne, sviatočné i všedné) a bežné i kráľovské HODINKY*. Michalovce: Misionár, 2009, s. 253-262.

Podvečer sa slávi večiereň s *Liturgiou svätého Bazila Velkého*. Hlavnou myšlienkou tejto bohoslužby je krst, kedy počas nej je zvykom udeľovať dospelým katechumenom krst, myropomazanie a Eucharistiu. Obsahuje 15 starozákonných čítaní s predobrazmi utrpenia a vzkriesenia Ježiša Krista a tiež s predobrazmi krstu. Pôvodne sa krstilo práve počas týchto čítaní. Texty tejto bohoslužby poukazujú aj na spojenie krstu a Paschy. Medzi čítaním apoštola a evanjelia sa všetky chrámové prikrývky aj rúcha kňazov vymenia a namiesto tmavých sa dávajú svetlé. Pôvodne bola táto bohoslužba súčasťou celonočného bdenia pred Paschou. Niekde sa po jej skončení prečítajú celé Skutky svätých apoštolov. Je to jediná sobota v roku, keď je predpísaný pôst. Prostredníctvom týchto textov čítaných pri liturgii počas tejto noci nás Cirkev privádza k ich vyvrcholeniu evanjeliom čítaním o Pánovom zmŕtvychvstaní.¹⁵

Skrze význam iniciačných sviatostí slávených pri tejto liturgií sa ponárame do prúdu dejín spásy, ako nám to pripomína krásna Pavlova pasáž o krste. (2 Tim 2,15) Táto noc jasne ukazuje spojitosť medzi stvorením a novým životom v Kristovi, medzi historickým exodom a konečným exodom Ježišovho Paschálneho tajomstva, na ktorom prostredníctvom krstu majú účasť všetci veriaci, aj spojitosť medzi prísľubmi prorokov a ich uskutočnením pri slávení liturgických tajomstiev.¹⁶

---

¹⁵ Porov. VEČIERNE – *Keď sme prišli k západu slnka*. Michalovce: Misionár, 2013, s. 175-188.

¹⁶ Porov. BOHÁČ, V.: *Liturgický rok v byzantskom obrade*. Prešov: UNIPO GTF 2017, s. 84.

Svätá a Veľká nedelá Paschy je najväčším sviatkom cirkevného roka. Najdôležitejšou bohoslužbou Paschy je *Utierené vzkriesenia*, ktorá sa slúži v nedeľu ešte pred východom slnka. Pred ňou sa niekde zvykne slúžiť *polnočnica*, počas ktorej sa prenesie *pláštenica* zo stredu chrámu z katafalku na prestol, čo symbolizuje Kristovo vzkriesenie.¹⁷ Typickým obradom *Nedele Paschy* je aj posvätenie paschálnych pokrmov, ktoré sa väčšinou koná vonku pred chrámom. Na liturgii svätého Jána Zlatoústeho sa číta začiatok Evanjelia podľa sv. Jána "*Na počiatku bolo Slovo...*" v rozličných jazykoch. To symbolizuje, že radostná zvesť je určená všetkým národom. Prológ evanjelia svätého Jána vrhá svetlo na totožnosť dieťaťa v jaslách. Slovo sa stalo telom, aby nás spasilo vďaka jeho preliatej krvi a spolu s ním nás vyvýšilo v sláve zmŕtvychvstania. Prvým učeníci rozpoznali vnútorné puto medzi vtelením a paschálnym tajomstvom. Predtým hovoril Boh mnohými spôsobmi skrze prorokov, teraz prehovára k nám v Synovi a jeho ustanovil za dediča všetkého a skrze ktorého stvoril svet. On je odlesk jeho božskej slávy. Jeho veľkosť je taká, že ho uctievať samotní anjeli.¹⁸

Na večerni Paschy, ktorá sa koná podľa osobitného poriadku, sa číta aj evanjelium o vzkriesení.¹⁹ Počas Svetlého týždňa bude mať kazateľ na základe biblických textov opakovanú príležitosť klásť dôraz na Kristovo utrpenie, smrť a zmŕtvychvstanie ako ústredný obsah celého *Svätého písma*.

---

¹⁷ Porov. *UTIERNE na celý rok (nedelné, sviatočné i všedné) a bežné i kráľovské HODINKY*. Michalovce: Misionár, 2009, s. 264-269.

¹⁸ Porov. BOHÁČ, V.: *Liturgický rok v byzantskom obrade*. Prešov: UNIPO GTF 2017, s. 86-88.

¹⁹ Porov. *VEČIERNE – Keď sme prišli k západu slnka*. Michalovce: Misionár, 2013, s. 186-187.

A. Svetlý týždeň a nedele po Pasche

Toto je výsadné liturgické obdobie, počas ktorej kazateľ môže a má ohlasovať vieru Cirkvi o tom, čo predstavuje srdce jej zvesti: *Ježiš Kristus zomrel za naše hriechy podľa Písem* (1 Kor 15, 3) a *podľa Písem tretieho dňa vstal z mŕtvych*. (1 Kor 15,4) *Homiletické direktórium* dáva kazateľovi štyri skutočnosti, na ktoré toto liturgické obdobie upozorňuje.

Na prvom mieste je tu príležitosť v tomto privilegovanom období, predovšetkým v prvých troch nedeliach, na odovzdanie rôznych dimenzií cirkevného *lex credendi*. Odseky *Katechizmu Katolíckej cirkvi*, ktoré pojednávajú o zmŕtvychvstaní (KKC 638-658), vysvetľujú mnohé z rôznych kľúčových biblických textov čítaných počas paschálnej doby. Tieto odseky môžu byť pre kazateľa bezpečným vodidlom pri jeho úlohe vysvetľovať kresťanskému ľudu na základe textov Svätého písma. (HD 53)

Po druhé, v dňoch paschálnej doby sa čítanie berie zo *Skutkov svätých apoštolov*. Mnohé úryvky uvádzajú príklady najranejšieho apoštolského kázania a môžeme v nich vidieť, nakoľko samotní apoštoli používali Písmo, aby hlásali zmysel Ježišovej smrti a zmŕtvychvstania. Ďalšie časti hovoria o dôsledkoch a účinkoch, aké mala jeho smrť a zmŕtvychvstanie na život kresťanského spoločenstva. Keď kazateľ vychádza z týchto textov, má v ruke niektoré z najsilnejších a najzásadnejších nástrojov. Vidí, ako apoštoli používali Písmo pre hlásanie Ježišovej smrti a zmŕtvychvstania a postupuje rovnakým spôsobom nielen v prípade úryvku, ktorým sa zaoberá, ale podobný štýl používa aj počas celého liturgického roka. Taktiež spoznáva silu, akú pôsobil v prvých spoločenstvách život vzkrieseného Pána, a s vierou hlása ľudu, že tá istá sila pôsobí medzi nami i naďalej. (HD 53)

Po tretie, sila *Svetlého týždňa* s nasledujúcim radostným päťdesiatdenným slávením, ktoré vrcholí *Zostúpením Svätého Ducha*, je pre kazateľa vynikajúcou dobou pre to, aby ukazoval spojitosť medzi Písmom a Eucharistiou. Práve pri úkone "lámaní chleba" – pripomienke úplného Ježišovho sebadarovania pri poslednej večeri a potom na kríži - si učeníci uvedomili, ako im horelo srdce, zatiaľ čo Pán otváral ich myseľ pre pochopenie Písma. Aj dnes je pre takéto pochopenie podobný vzorec žiaduci. *Kazateľ sa horlivo snaží, aby vysvetľoval Písmo, ale hlbší zmysel toho, čo hovorí, sa ukáže počas tej istej liturgie pri "lámaní chleba", pokiaľ dokáže navodiť také prepojenie* (VD 54). (HD 54)

Po štvrté, sa dynamika biblických čítaní presúva zo slávania Pánovho zmŕtvychvstania k príprave na príchod Svätého Ducha. Čítania aj modlitby dávajú kazateľovi príležitosť, aby vyložil úlohu Svätého Ducha v pokračujúcom živote Cirkvi. Odseky katechizmu, ktoré sa týkajú témy Svätého Ducha (KKC 702-716), sa týkajú čítaní zo Svätej a Veľkej soboty, videným v súvislosti s pôsobením Svätého Ducha, zatiaľ čo odseky na tému *Svätý Duch a Cirkev v liturgii* (KKC 1091-1109) môžu byť kazateľovi nápomocné pri ilustrácii toho, ako Svätý Duch sprítomňuje v liturgii Kristovo Paschálne tajomstvo. Homíliami, ktorými počas paschálnej doby sa vteľujú tieto princípy a perspektívy, dospeje kresťanský ľud pripravený k slávaniu Zostúpenia Svätého Ducha, pri ktorých Boh Otec *"vo svojom Slove, ktoré sa pre nás vtelilo, pre nás zomrelo a vstalo z mŕtvych, nás zahrňuje svojím požehnaním a skrze ne vlieva do našich srdc dar, v ktorom sú všetky dary: Ducha Svätého."* (KKC 1082)

Piata nedela po Pasche, je vo východnej cirkvi označovaná ako *O samaritánke*, keďže je čítané toto evanjeliu.²⁰ Toto evanjelium sa v latinskom obrade číta počas pôstu. Rozhovor Ježiša so Samaritánkou prináša svetlo, pretože ukazuje pedagogiku viery. Spočiatku sa Ježiš aj žena zhovárajú na rôznych rovinách. Praktický a konkrétny záujem ženy sa sústreďujú na vodu v studni. Ježiš nepozera na jej konkrétnu starosť a trvá na hovore o živej vode milosti. Keď sa nakoniec ich slová stretnú, Ježiš sa dotýka najbolestivejšej skutočnosti zo ženinho života a to neregulárnej situácií jej manželstva. Skutočnosť, že bola poznaná jej zraniteľnosť, otvára myseľ ženy pre Božie tajomstvo, a preto kladie otázku uctievania Boha. Keď prijme výzvu, aby uverila v Ježiša ako Mesiáša, je naplnená milosťou a ponáhľa sa, aby to, čo sa dozvedela, zdieľala so svojimi spoluobčanmi. Viera živá Božím slovom, Eucharistiou a uskutočňovaním Otcovej vôle. Viera otvára človeka pre tajomstvo milosti, ktorá je znázornená obrazom *živej vody*. Mojžiš udrel o skalu a z nej vytryskla voda, vojak prebodol Kristov bok a z neho vyšla krv a voda. Cirkev pamätajúc na to kladie tieto slová na pery tých, kto v zástupe pristupujú k prijímaniu: "Kto sa napije vody, ktorú mu dám, hovorí Pán, stane sa v ňom prameňom vody, prúdiacej do večného života. " Ježišov smäd dosiahne svoj vrchol v posledných okamihoch jeho života, keď z kríža zvolá: "*Žiznim!*" Toto pre Ježiša znamená konať vôľu toho, ktorý ho poslal, a zavŕšiť jeho dielo. Potom z jeho prebodnutého srdca vytryskne večný život, ktorý nás živí vo sviatostiach, a nám, ktorí ho uctievať v duchu a v pravde, dáva pokrm, ktorý potrebujeme pre pokračovanie v našej púti. (HD 69-76)

---

²⁰ Porov. *Sväté evanjelium*. 2001. Michalovce: Misionár 2001, s. 300-303.

II. Zostúpenie Svätého Ducha

Pascha je sama o sebe už darom Svätého Ducha. *Zostúpenie Svätého Ducha* je však presvedčivejšou manifestáciou Paschy národom, pretože spájajú mnoho jazykov do jediného nového jazyka, ktorý chápe *velké Božie skutky* (Porov. Sk 2,11), ktoré sa ukázali a prejavili Ježišovou smrťou a zmŕtvychvstaním. Eucharistia je *Zostúpením*. (HD 56)

III. Obdobie po Zostúpení Svätého Ducha

Zvykosť každodenného slávenie Eucharistie je pre katolíkov rímskeho obradu veľkým zdrojom svätosti a pastieri by mali podporovať ľud v každodennej účasti na omšu, podľa možností každého. Liturgia východu však pozná aj aliturgické dni, kedy sa Eucharistická obeta síce neslávi, ale Cirkev ponúka bohaté liturgické texty večierní či utierní, ktoré patria do liturgického pravidla východných modlitieb.

Pápež Benedikt XVI. povzbudzuje, aby sa *ani počas týždňa pri svätých liturgiách za účasti ľudu, pokiaľ je to možné, nezanedbávala ponuka krátkych, situácií prispôbených úvah, ktoré by veriacim pomohli vypočuté slovo prijať a urobiť plodným.* (VD 59) Každodenné slávenie Eucharistie je menej slávnostné než nedeľná liturgia a malo by sa sláviť tak, aby aj tí, ktorí majú povinnosti v rodine a v práci, mali možnosť sa zúčastniť každodennej liturgie. Z toho vyplýva potreba, aby homília za týchto okolností bola krátka. Na druhej strane, vzhľadom na to, že sa každodennej liturgie mnohí zúčastňujú pravidelne, je to príležitosť kázať o určitej knihe z Písma v dňoch nasledujúcich po sebe, čo nedeľné slávenie neumožňuje. (HD 149)

Kazateľ je *Homiletickým direktóriom* povzbudzovaný k tomu, aby si vopred prešiel čítania na celý týždeň a patrične tematicky upravoval homílie, ak nie je prerušený nejakým mimoriadnym liturgickým slávením. Aj keď je každodenná homília krátka, je ju potrebné pripravovať v predstihu a s veľkou starostlivosťou. Skúsenosť hovorí, že krátke kázanie si vyžaduje ešte väčšiu prípravu. (HD 150)

IV. Obdobie Filipovky

Svätý Gregor Nazianský v niekoľkých kázňach uvádza tento pôst vo východných cirkvách okolo roku 379 alebo 388 a mohli by sme ho prirovnať v západnom obrade k adventu. Po odchode Gregora Nazianskeho z Konštantínopolu sa oslava Kristovho narodenia 25. decembra zanedbala. V roku 395 cisár Honórius znovu zaviedol slávenie tohto sviatku.²¹

Svätý Ján Zlatoústý zaznamenal, ako zaviedol tento pôst v Antiochii okolo roku 380. Jasne hovorí, že ho zaviedol podľa vzoru Rímskej cirkvi. Svätý Ján Zlatoústý veril, že rímski kresťania vedia dátum Kristovho narodenia lepšie ako ktokoľvek iný, pretože mali prístup do archívov cisárskeho mesta.²²

Prvá zmienka o prípravnom období pred *Narodením Pána* je z roku 380 zmienená v dekréte *koncilu zo Zaragozy*. Konciloví otcovia sa uzniesli, že každý kresťan má od 17. decembra do *Svätého Pánovho Bohozjavenia* chodiť denne do chrámu. Na *synode v Mac* roku 581, bolo schválené, že každý kresťan sa má od *sviatku svätého Martina* až do 24. decembra postiť trikrát do týždňa, podľa zvyklostí dňami pôstu boli pondelok, streda a piatok. Súčasnú liturgické obdobie pred *Narodením* bolo definitívne ustálené na *Konštantínopolskom sneme* v roku 1166. Koncil sa uzniesol, že pôst sa bude začínať 15. novembra a bude trvať do 24. decembra vrátane. Tak bol ustanovený ďalší štyridsať dňový pôst. Čo sa

---

²¹ Porov. ČÍŽEK, A.: *Synaxár*, Prešov: Spolok biskupa Petra Pavla Gojdiča, 1998, s. 143-144.

²² Porov. ČÍŽEK, A.: *Synaxár*, Prešov: Spolok biskupa Petra Pavla Gojdiča, 1998, s. 77-81.

týka bohoslužobných textov, prípravné obdobie pred *sviatkami Narodenia Pána* a *Bohozjavenia* sa stále začína 15. novembra.²³

Toto obdobie má špecifické zameranie, homílie smerujú ku príchodu Pána na konci sveta, ku svätému Jánovi Krstiteľovi a k udalostiam bezprostredne predchádzajúcim *Narodeniu Pána*. Filipovka je dobou, ktorá pripravuje východných kresťanov na milosti, ktoré budú tento rok znova udeľované pri slávení veľkej slávnosti *Narodenia podľa tela Pána Boha a Spasiteľa Ježiša Krista*. Tento čas nás vyzýva k príprave na *Pánovo Narodenie* tým, že nás povzbudzuje nielen k pohľadu zameranému na prvý príchod nášho Pána, ale aj k tomu, aby sme očakávali s bdelosťou jeho návrat, aby zjavil svoju slávu a na nás splnil svoje sľuby.

Podľa *Homiletického direktória*, čas tohto prípravného obdobia je v trojacom zmysle Pánovho príchodu. Toto obdobie nás pripravuje na jeho príchod v milosti sviatkov *Narodenia Pána* a aj na jeho budúci príchod v sláve. Biblické texty by sa mali vysvetľovať tak, aby sa riadne pamätalo na tento dvojaký zmysel. Podľa príslušného textu možno klásť do popredia jeden alebo druhý príchod, aj keď ten istý úryvok v skutočnosti často uvádza slová a obrazy umožňujúce oboje. Potom je tu ešte tretí príchod, týmto čítaniam načúvame pri Eucharistickom zhromaždení, kde je Kristus skutočne prítomný. Na začiatku tejto pôstnej doby Cirkev pripomína učenie svätého Bernarda o tom, že medzi oboma viditeľnými Kristovými príchodmi - jeho vstupom do dejín a jeho príchodom na konci časov – existuje i jeho neviditeľný príchod tu a teraz. Rovnako si berie za svoje toto obdobie slová svätého Karola Boromejského: „*Táto doba ... nás učí, že Kristov príchod nebol na prospech len tým, ktorí*

---

²³ Porov. BOHÁČ, V.: *Liturgický rok v byzantskom obrade*. Prešov: UNIPO GTF 2017, s. 134-137.

práve boli na svete, keď prišiel, ale že jeho pôsobenie ešte stále trvá aj pre nás všetkých, ak budeme chcieť za prispenia svätej viery a sviatosti prijať milosť, ktorú nám on zaslúžil, a usmerniť podľa nej svoj život v poslušnosti voči Nemu.“ (HD 78)

Toto obdobie sa v našom vedomí nevyhnutne spája so sviatkami *Narodenia*, a širšie kultúra na mnohých miestach už vyberá nežné obrázky Ježišovho narodenia v Betleheme. Liturgia nám však tieto obrazy predstavuje v inom svetle, ktoré nám pripomína, že Pán je ten istý, ktorý sa narodil v Betleheme. Je na zodpovednosti kazateľa, aby v tento čas pripomínal kresťanom, že sa na tento príchod a súd majú stále pripravovať. Veď už samotný čas Filipovky vytvára takú prípravu a Ježišov príchod o Vianociach je vnútorne spätý s jeho príchodom v posledný deň.²⁴

Kazateľ má pre interpretáciu rôzne možnosti, ktoré sa môžu rozvíjať postupne. Správnym vysvetlením putovania do Betlehema môže byť obraz Cirkvi, ktorá je povoláná k tomu, aby zhromaždila všetky národy. Kazateľ môže slúžiť ako prvý zvestovateľ nastávajúceho času vianočných sviatkov. Kazateľ môže pripomenúť veriacim, že aj oni patria k národom, ktoré sa uberajú ku Kristovi, čo je cestou, ktorá s obnovenou intenzitou začína v tomto období. (HD 79)

Samozrejme, že sviatosť zmierenia pred sviatkami, na ktorú sa mnohí veriaci v tomto období chystajú, je tou najintenzívnejšou prípravou celého spoločenstva na Pánov príchod, pretože ona sama spolu s Eucharistiou je jeho príchodom. (HD 79)

---

²⁴ Porov. BOHÁČ, V.: *Liturgický rok v byzantskom obrade*. Prešov: UNIPO GTF 2017, s. 127-128.

Origenes, teológ 3. storočia, načrtnol schému, ktorá vyjadruje veľké tajomstvo: Každému Ježišovu príchode vždy predchádzal Ján Krstiteľ (Homília na Lukášovo evanjelium, IV., 6). Tak tomu bolo dokonca už v materskom lone, kedy Ján zaplesal, aby ohlásil Pánovu prítomnosť. Na púšti pri Jordáne Jánovo kázanie vopred ohlasovalo toho, ktorý mal prísť po ňom. Keď ho pokrstil v Jordáne, nebesia sa roztrhli, Svätý Duch zostúpil na Ježiša vo viditeľnej podobe a Boží hlas ho vyhlásil za milovaného Otcovho Syna. Janova smrť bola pre Ježiša znamením, aby sa odhodlane vydal do Jeruzalema, pričom vedel, že ho tam čaká jeho vlastnú smrť. Ján je posledný a najväčší zo všetkých prorokov. Po ňom prichádza a koná pre našu spásu ten, ktorého ohlasovali všetci proroci. Rovnaké Božie slovo, ktoré raz v Palestíne prišlo v tele, prichádza tiež ku každej generácii veriacich kresťanov. Ján predchádzal Ježišov príchod do dejín a teraz predchádza jeho príchod medzi nás. Ján je cez spoločenstvo svätých prítomný v našich zhromaždeniach týchto dní, ohlasuje nám toho, ktorý má prísť, a tak nás nabáda k pokániu. *"A ty, chlapček, budeš sa volať prorokom Najvyššieho: pôjdeš pred tvárou Pána, pripravíš mu cestu a poučíš jeho ľud o spásu"* (Lk 1,76-77) Kazateľ by sa mal uistiť, že kresťanský ľud ako súčasť svojej prípravy na dvojaký Pánov príchod načúva neustálym Jánovým výzvam k pokániu. Jánov hlas nepočujeme len v úryvkoch evanjelia; hlasy všetkých prorokov Izraela sú teraz zjednotené do jediného Jánovho hlasu. *"A on sám - ak to chcete prijať - je Eliáš, ktorý má prísť."* (Mt 11,14) (HD 78)

Každý prorocký výrok vyslovený pri liturgickom zhromaždení tohto obdobia je pre Cirkev ozvenou Jánovho hlasu, ktorý tu a teraz pripravuje cestu Pánovi. Pripravujeme sa na príchod Syna človeka v posledný deň v sláve a vznešenosti a pripravujeme sa aj na tohtoročné slávenie *Narodenia Pána*. (HD 91)

V roku 734 pred Kristom sa mal kráľ Achaz stretnúť so silným protivníkom; prorok Izaiáš ho nabádal, aby mal vieru v moc, vďaka ktorej Boh môže oslobodiť Jeruzalem, a ponúkol kráľovi znamenie poslané od Boha. Keď kráľ pokrytecky odmietol, Izaiáš mu nahnevane oznámil, že rovnako mu bude dané znamenie - znamenie Panny s dieťaťom nazvaným Emanuel. Teraz však pôsobením Svätého Ducha, ktorý hovoril prostredníctvom proroka, to, čo malo význam za daných historických okolností, nadobúda formu oveľa významnejšej dejinnej udalosti, a to príchodu Božieho Syna v skutočnom tele. O tom hovoria všetci proroci a koniec koncov aj celé dejiny. (HD 112)

Prvá časť jednej z najvzácnejších modlitieb, *Raduj sa Bohorodička*, tvoria slová, ktorými sa na Presvätú Bohorodičku obrátil archanjel Gabriel a Alžbeta. Zvestovanie je prvým tajomstvom radostného ruženca, navštívenie druhým. Modlitba Anjel Pána rozvíja meditáciu o zvestovanie a mnohí veriaci sa ju modlia každý deň ráno, na obed aj večer. Stretnutie archanjela Gabriela a Presvätej Bohorodičky, na ktorú zostupuje Svätý Duch, je znázornené mnohými majstrovskými dielami kresťanského umenia a samozrejme východnou ikonou, ktorá Máriu zachytáva v najhlbšej pokore.²⁵

"Anjel Pána zvestoval Panne Márii. A ona počala zo Svätého Ducha." Moc a sila tejto chvíle sa nikdy nestratili. A teraz, zatiaľ čo je Slovo ponúkané ľudu, ktorému sa hlása evanjelium, je vnímaná moc a sila *znova a znova* ako zvykne začínať aj malá ekténia vo východnom obrade. Utvára onú osobitú chvíľu spoločného slávenia. sme pohrúžení do jej tajomstva. Určitým spôsobom sme u tohto výjavu prítomní. Vidíme, ako anjel

---

²⁵ Porov. BOHÁČ, V.: *Liturgický rok v byzantskom obrade*. Prešov: UNIPO GTF 2017, s. 151-153.

prichádza do galilejského Nazareta pred Presväťú Bohorodičku - i Cirkev kontempluje túto scénu a s údivom sleduje ich dramatické stretnutie a slovnú výmenu medzi nimi, kde má svoje miesto *posolstvo od Boha a odpoveď daná človekom*. Kým to pozorujeme, uvedomujeme si, že to nie je udalosť, ku ktorej sme prišli iba ako obyčajní diváci. To, čo sa ponúкло Presvätej Bohorodičke - že do svojho lona prijme Božieho Syna - sa pri *Svätej Božskej liturgii* určitým spôsobom ponúka každému zhromaždenia veriacich i každému jednotlivému veriacemu a už za pár dní tu budú pre nás sviatky *Narodenia Pána*.

Nedeľa pred Kristovým Narodením predpisuje evanjelium o rodokmeni Ježiša Krista, ktoré nájdeme v prvom a druhom začale od svätého Matúša.²⁶ Tak ako sme videli zvestovania v kontexte dejín Izraela, tak aj rodokmeň, ktorý predchádza tomuto evanjeliu, ponúka dôležitý kľúč pre jeho interpretácii. Matúšovo evanjelium začína slávnostnými slovami: "*Rodokmeň Ježiša Krista, Syna Dávidovho, Syna Abrahámovho*" (Mt 1, 2). Potom nasleduje tradičný podanie mnohých generácií: Abrahám splodil Izáka, Izák splodil Jakuba, a tak ďalej, cez Dávida a jeho potomkov, až po Jozefa, u ktorého nastáva náhla a výrazná zmena slovníka: "*Jakub bol otec Jozefa, muža Márie, z ktorej sa narodil Ježiš, nazývaný Kristus*." Je nápadné, že text nepokračuje jednoducho slovami: "*Jozef splodil Ježiša*", ale upresňuje, že Jozef je snúbencom Márie z ktorej sa narodil Ježiš. Presne na tento bod kladie dôraz nedeľa pred Kristovým Narodením, keď ukazuje, ako treba chápať prvý verš evanjelia, ktorý nájdeme aj na utierni Kristovho narodenia.²⁷ Znamená to, že tu boli okolnosti podstatne odlišné od

---

²⁶ Porov. *Sväté evanjelium*. 2001. Michalovce: Misionár 2001, s. 20-21.

²⁷ Porov. *UTIERNĚ na celý rok (nedelňé, sviatočné i všedné) a bežné i kráľovské HODINKY*. Michalovce: Misionár, 2009, s. 600-605.

všetkých predchádzajúcich narodení a preto sa vyžaduje toto osobité rozprávanie.

Prvá informácia sa týka toho, že Mária ešte predtým, než začala žiť s Jozefom, otehotnela pôsobením Svätého Ducha. Poslucháčom a čitateľom tohto úryvku je teda jasné, že dieťa nie je Jozefovo, ale že je Synom samotného Boha. To však podľa rozprávania nie je ešte jasné Jozefovi. Kazateľ môže poukázať na drámu, ktorú Jozef prežíva. Aj Máriino mlčanie je záhadné. Ona totiž dodržiava tajomstvo, ktoré je medzi ňou a Bohom, a je na Bohu, aby konal a situáciu vyjasnil. Žiadne ľudské slovo by nebolo dostačujúce pre vysvetlenie tak veľkého tajomstva. Kým Jozef uvažoval o všetkých týchto veciach, anjel mu vo sne vyjavil, že Mária počala pôsobením Svätého Ducha a že on sa nemá báť. Liturgia vyzýva veriacich, aby sa nebáli a tak ako Jozef prijali božské tajomstvo, ktoré sa odvíja v ich živote. Anjel vo sne Jozefovi potvrdí, že Mária počala pôsobením Svätého Ducha a tým sa znovu preukazuje: *Ježiš je Boží Syn*. Jozef však musí urobiť dve veci, dva úkony, ktoré v očiach židovskej kultúry a viery legitimizujú Ježišovo narodenie. Anjel sa na neho obracia jasne slovami: "*Jozef, syn Dávidov*", a prikazuje mu, aby prijal Máriu do svojho domu a umožnil, aby jej tajomstvo premenilo aj jeho. Potom má dať dieťaťu meno. Týmito dvoma úkony urobí z Ježiša "*Dávidovho Syna*". Matúšovo podanie by potom mohlo pokračovať týmito slovami: "*Keď sa Jozef prebudil zo sna, urobil to, čo mu prikázal Pánov anjel*." Avšak tu sa rozprávanie prerušuje slovami proroka Izaiáša: "*To všetko sa stalo, aby sa splnilo, čo povedal Pán ústami prorokov*", aby sa potom citoval prorocký verš. V porovnaní s tým je to, čo Izaiáš povedal Achazovi, málo. Slovo *panna* je teraz potrebné vziať doslovne, lebo ona počne pôsobením Svätého Ducha. Na rozdiel od Izaiáša Matúš vysvetľuje jeho význam: "*S nami Boh*". Ako nám ukazujú okolnosti, aj toto je potrebné brať doslovne. Jozef, syn Dávidov, ho nazve Ježišom, avšak hlbšie tajomstvo jeho mena je "*S nami Boh*". (HD 160)

V tomto čase ide o pochopenie Slova, ako nám ho povedal Ježiš:
*"Kto ma miluje, bude zachovávať moje slovo a môj Otec ho bude milovať;
prídeme k nemu a urobíme si uňho príbytok."* (Jn 14, 23) Kazateľ by mal
stavať na tomto solídnom základe kresťanskej zbožnosti a viesť veriacich k
hlbšiemu pochopeniu týchto podivuhodných udalostí, spojených práve so
sviatkom *Narodenia* a *Bohozjavenia*. (HD 109)

V. Obdobie sviatku Narodenia Pána a Bohozjavenia

Vianoce sú sviatky svetla. Je rozšírená mienka, že oslava *Narodenia podľa tela, nášho Pána Boha a Spasiteľa, Ježiša Krista* bola stanovená na koniec decembra, aby sa vtlačil kresťanský význam pohanskému sviatku *Sol invictus*. Môže to ale byť aj inak, lebo už v prvej polovici tretieho storočia Tertulián napísal, že Kristus bol počatý 25. marca, v deň, ktorý je v niektorých kalendároch označený ako prvý deň roka. Je možné, že pri výpočte dátumu slávení Vianoc sa vychádzalo z tohto dňa. V každom prípade od štvrtého storočia uznávali mnohí otcovia symbolickú hodnotu toho, že po vianočných sviatkoch sa dni predlžovali. Pohanské sviatky velebiace svetlo v zimnej temnote neboli vzácne a zimné slávnosti svetla niekedy oslavuje neveriaci ešte aj dnes.²⁸

Na rozdiel od toho všetkého zdôrazňujú čítania a modlitby rôznych vianočných bohoslužieb tému pravého Svetla, ktoré k nám prichádza v Ježišovi Kristovi. Najprv si však povedzme niečo o liturgickom slávení tohto sviatku *Narodenia Pána* a zvyklostí sním spojenými.

---

²⁸ Porov. ČÍŽEK, A.: *Synaxár*, Prešov: Spolok biskupa Petra Pavla Gajdicha, 1998, s. 135.

A. Narodenie podľa tela nášho Pána, Boha a Spasiteľa Ježiša Krista

Deň pred *Narodením Pána*, 24. decembra zachováva východná cirkev prísny pôst. V tento deň sa slávia ráno kráľovské hodinky, tzv. cárské časy. Na nich sa čítajú žalmy a čítania zo Starej i Novej zmluvy, ktoré predpovedajú alebo ohlasujú Kristovo narodenie.²⁹

Poobede sa potom slávi *veľká večiereň s liturgiou svätého Bazila Veľkého* s ôsmymi starozmluvnými čítaniami, ktoré sa vzťahujú k sviatku Narodenia.³⁰ Večer sa potom slávi *Veľké povečerie s lítiou*.³¹ Niekde sa spolu s povečerím slávi hneď aj utiereň. Prorok Izaiáš zaznieva z úst kňaza na Veľkom povečerí nasledovne: "*Lud, čo prebýval v temnotách, uzrie veľké Svetlo. Vám, obyvatelia temnej ríše smrti, zažiari Slnko, lebo s nami Boh.*" Pokračuje slovami o slávnom víťazstve hrdinu dobyvateľa, ktorý zlomil palicu otrokára a vojnové nástroje odovzdal ohňu. Ohlasuje, že panstvo toho, ktorý bude vládnuť, bude rozsiahle a mier bude ustanovený navždy. Nakoniec novonarodeného Krista zahŕňa titulmi ako *Zázračný radca, Boh mocný, Vládca, Knieža pokoja, Otec budúceho veku*. Liturgia sviatku sa slávi 25. decembra doobeda. Na niektorých miestach sa u gréckokatolíkov, sa rozšíril zvyk slúžiť polnočnú liturgiu, čo je neodôvodnené napodobňovanie latinskej praxe, ktoré je trošku necharakteristické pre východný obrad, kde sa eucharistická liturgia má sláviť na sám sviatok doobeda, nie v noci.³²

---

²⁹ Porov. BOHÁČ, V.: *Liturgický rok v byzantskom obrade*. Prešov: UNIPO GTF 2017, s. 137-138.

³⁰ Porov. VEČIERNE – *Keď sme prišli k západu slnka*. Michalovce: Misionár, 2013, s. 560-566.

³¹ Porov. VEČIERNE – *Keď sme prišli k západu slnka*. Michalovce: Misionár, 2013, s. 566-572.

³² Porov. VEČIERNE – *Keď sme prišli k západu slnka*. Michalovce: Misionár, 2013, s. 566.

Na záver treba spomenúť pozdrav, ktorým sa gréckokatolíci, počas sviatku *Narodenia Pána* pozdravujú: *Christós raždájestja! Slavíte jehó!* Čo v preklade znamená: *Kristus sa rodí! Oslavujeme ho!*³³

Začiatok evanjelia na *Svätej Božskej liturgii Bazila Veľkého* v deň sviatku, t.j. 25. decembra, zdôrazňuje známosť hodnostárov a zmieňuje meno cisára a vládcu, ktorý panuje v čase, keď On vstupuje na scénu.³⁴ Rozprávanie pokračuje neveriteľným oznámením, že tento mocný kráľ sa narodil v okrajovej dedine Rímskej ríše a že jeho matka ho "*zavinula do plienok a položila do jasiel, lebo v hostinci pre nich nebolo miesta.*" Kontrast medzi hrdinským dobyvateľom popisovaným u Izaiáša a bezbranným dieťaťom v chlieve prezrádza všetky paradoxy evanjelia. Vedomie tohto paradoxu je hlboko zakorenené v srdciach veriacich a uprostred noci je priťahuje do chrámu na slávenie večeria. Náležitú odpoveďou je spojiť svoje vďaky s poďakovaním anjelov, ktorých spev o tejto noci zaznieva z nebies. (HD 113)

---

³³ Porov. BOHÁČ, V.: *Liturgický rok v byzantskom obrade*. Prešov: UNIPO GTF 2017, s. 136.

³⁴ Porov. *Sväté evanjelium*. 2001. Michalovce: Misionár 2001, s. 21-22.

Sme ako tí, ktorí sa zobudili do mrazivého úsvitu a pýtajú sa, či anjelskej zjavenie uprostred noci nebolo len snom. Pastieri sa svojim zdravým sedliackym rozumom chudobných medzi sebou zhovárajú: *"Poďme teda do Betlehema pozrieť sa na to, čo sa tam stalo, ako nám Pán oznámil!"* Ponáhľajú sa tam a nachádzajú presne to, čo im oznámil anjel, chudobnú dvojicu a ich práve narodeného Syna spiaceho v jasliach. Vracajú sa s oslavou a chválou Boha za to, čo videli a počuli, a všetci, ktorí počúvajú ich slovám, zostávajú udivení z toho, čo im povedali. Pastieri vidia a my sme tiež pozývaní, aby sme videli niečo oveľa dôležitejšie než je onú sentimentálnu scénu, ktorá bola témou toľkých umeleckých vyobrazení. Túto skutočnosť však možno vnímať len očami viery, čo sa ukazuje za denného svetla pri nasledujúcej liturgii. (HD 112-114)

B. Obrezanie podľa tela nášho Pána, Boha a Spasiteľa Ježiša Krista

Obrad obriezky oslavuje Ježišov vstup do zmluvy a vopred musí byť povedané, že ide o *"Krv novej a večnej zmluvy, ktorá bude vyliata za vás a za všetkých na odpustenie hriechov."* Ústrednou témou tejto liturgie je tiež Máriina úloha v diele spásy, ako vo vzťahu ku Kristovi, od ktorej On dostal svoju ľudskú prirodzenosť, tak aj vo vzťahu k údom jeho tela. Mária je Matkou Cirkvi a prihovára sa za nás. Konečná oslava Nového roka je príležitosťou vzdávať vďaka za milosti obdržané v práve uplynulom roku a prosieť, aby sme v nastávajúcom roku mohli tak ako Presvätá Bohorodička spolupracovať s Bohom na Kristovom pokračujúcom poslaní.³⁵

---

³⁵ Porov. ČÍŽEK, A.: *Synaxár*, Prešov: Spolok biskupa Petra Pavla Gajdiča, 1998, s. 139.

C. Sväté Bohozjavenie nášho Pána, Boha a Spasiteľa Ježiša Krista

Keď sa už koncom 4. storočia rímsky sviatok *Narodenia Pána*, slávený 25. decembra, rozšíril z Antiochie na celý východ, došlo k rozdeleniu motívov pôvodnej oslavy. Oslava *Narodenia Pána* a príchodu mudrcov sa začala sláviť 25. decembra, kým oslava Ježišovho krstu ostala slávená 6. januára.³⁶

Často spomínaná hypotéza vidí pôvod dnešného sviatku Bohozjavenia v transformácii pohanského sviatku z Alexandrie, ktorý sa slávil v noci z 5. na 6. januára. Tento pohanský sviatok pripomínal stelesnenie termínu času a večnosti, božstva Aiona, z panny Kore. Takisto pohanský sviatok Dionýzovho zázraku zo 6. januára, pri ktorom sa voda premenila na víno, viedol v kresťanstve k spomienke na Zázrak v Káne Galilejskej a Pánovho krstu, najmä v oblasti Cypru. Posvätenie vody na *sviatok Bohozjavenia* tvorí vo východných cirkvách pevnú súčasť liturgie. Svoj pôvod má v oslave Ježišovho krstu.³⁷

Kým Ján na brehoch Jordánu krstí Ježiša, stane sa niečo veľkolepé. Nebesá sa otvoria, je počuť Otcov hlas a na Ježiša zostupuje Svätý Duch v podobe holubice. Toto je *epifánia*, zjavenie tajomstva Najsvätejšej Trojice. Kazateľ musí odpoedať na otázku, prečo nastáva tento jav pri krste. (HD 90)

---

³⁶ Porov. ČÍŽEK, A.: *Synaxár*, Prešov: Spolok biskupa Petra Pavla Gojdiča, 1998, s. 143.

³⁷ Porov. BOHÁČ, V.: *Liturgický rok v byzantskom obrade*. Prešov: UNIPO GTF 2017, s. 142-144.

Vysvetlenie spočíva v dôvode, prečo ide Ježiš za Jánom, aby ním bol pokrstený. Ján káže krst pokánia. Ježiš prijíma toto kajúce znamenie zároveň s mnohými ďalšími, ktorí prichádzajú k Jánovi. Ján sa mu v tom v prvej chvíli snaží zabrániť, avšak Ježiš nalieha. Jeho naliehanie prezrádza jeho zámer solidárnosti s hriešnikmi. Chce byť tam, kde sú oni. Práve vo chvíli, keď sa tak silno solidarizuje s hriešnikmi, dochádza k tomuto veľkolepému zjaveniu Trojice. Z neba zaznieva Otcov hlas a hovorí: *"Toto je môj milovaný Syn, v ktorom mám zalúbenie."* (Mt 3,17) Musíme si uvedomiť, že to, čo sa páči Otcovi, je práve Synova ochota byť solidárny s hriešnikmi. Týmto spôsobom sa On javí ako Syn toho Otca, ktorý *„tak miloval svet, že dal svojho jednorodeného Syna.“* (Jn 3,16) V rovnakom okamihu sa objavuje Svätý Duch ako holubica, zostupuje na Syna, a tak dáva celému výjavu akési schválenie a oprávnenie. Svätý Duch, ktorý túto scénu utváral a pripravoval ju počas celých dlhých dejín Izraela a ktorý *hovoril ústami prorokov*, ako vyznávame v Symbole viery, je prítomný u kazateľa aj u jeho poslucháčov a otvára ich myseľ pre ešte hlbšie pochopenie toho, čo sa stalo. Ten istý Duch sprevádzal Ježiša v každom okamihu jeho pozemského života a každý jeho úkon utváral, aby sa stal Otcovým zjavením. Slovám proroka Izaiáša môžeme načúvať ako pokračovaním Otcových slov v Ježišovom srdci: *"Ty si môj milovaný Syn."* (Mk 1,11) Ich dialóg lásky pokračuje: *"Hľa, môj služobník, priviniem si ho, vyvolený môj, mám v ňom zalúbenie."* (Iz 42,1) (HD 135)

Po krste vedie Duch Ježiša na púšť, aby ho diabol pokúšal. Potom, stále vedený Svätým Duchom, ide Ježiš do Galiley, kde hlása Božie kráľovstvo. Počas svojho úchvatného kázania poznačeného úžasnými zázrakmi Ježiš raz povedal: *"Ale krstom mám byť pokrstený, a ako mi je úzko, kým sa to nestane!"* (Lk 12, 50) Tieto slová sa vzťahovali na jeho blízku smrť v Jeruzaleme. Tak pochopíme, že Ježišov krst od Jána Krstiteľa nebol definitívny, ale bol to symbolický skutok toho, čo malo byť vykonané pri jeho poslednom utrpení a smrti na kríži. Práve na kríži Ježiš zjavuje sám

seba nie symbolickými výrazy, ale konkrétne a v úplnej solidarite s hriešnikmi. (HD 136)

Pred Jánovým krstom nachádzame aj iné predpovede o Božom služobníkovi. Za spomenutie tu napríklad stoja skutočnosti, že:

- *jeho učeníci ho zradia a zutekajú* (Ž 31,12),
- *falošne ho obvinia* (Ž 35,11),
- *bude mlčať pred jeho sudcami* (Iz 53,7),
- *bude priradený k hriešnikom* (Iz 53,12),
- *tí čo to uvidia, budú sa mu vysmievať* (Ž 109,25).

Podľa zákona svojim príchodom na svet vzal prekliatie na seba za nás. Práve vtedy zostúpil do chaosu vôd podsvetia a navždy zmyl naše hriechy. Ale Ježiš je pozdvihnutý aj z vôd kríža a smrti, povoláný k zmŕtvychvstaniu Otcovým hlasom, ktorý hovorí: *"Ty si môj syn, ja som tá dnes splodil. Ja budem jeho otcom a on bude mojím synom"* (Hebr 1,5) Scéna smrti a zmŕtvychvstania je veľdielom napísaným a riadeným Svätým Duchom. Mocný a veľkolepý Pánov hlas nad spúšťou vôd smrti pozdvihuje svojho Syna zo smrti. Ježišov krst je vzorom aj pre náš krst. Pri krste zostupujeme s Kristom do vôd smrti, kde sú zmyté naše hriechy. A potom, čo sme tam spolu s ním boli ponorení, spolu s ním tiež vystupujeme z vôd a počujeme mocný a veľkolepý Otcov hlas, ktorým sa v hĺbke našich srdcí obracia aj na nás a pre každého z nás vyslovuje nové meno: *"Milovaný! V tebe mám zaľúbenie."* Toto meno počujeme ako svoje, nie kvôli našim dobrým skutkom, ktoré sme vykonali, ale pretože Kristus si vo svojej prekypujúcej láske nesmierne prial zdieľať s nami svoj vzťah s Otcom. Eucharistia slávená v tomto sviatku zosilňuje všetky prvky tohto príbehu. Duch sa vznáša nad darmi chleba a vína, ktoré sa prinášajú. Ježišove slová *"Toto je moje telo, toto je moja krv"* (Jn 6, 56) zvestujú jeho úmysel prijať pre našu spásu krst smrti.

Zhromaždenie sa spolu so Synom modlí *Otče náš*, pretože spolu s ním sa cítia byť zahrnuté do oslovenia Otcovým hlasom, ktorý svojho Syna nazýva milovaným. Raz počas svojho pôsobenia Ježiš povedal: *"Kto verí vo mňa. Ako hovorí Písmo: Prúdy živej vody budú tiecť z jeho vnútra."* (Jn 7,38) Tieto živé vody v nás začínajú tryskať pri krste a pri každom slávení Eucharistie sa stávajú stále mohutnejšou riekou. (HD 137-139)

VI. Ostatné príležitosti

Homiletické direktórium dáva do popredia dve najviac navštevované udalosti v cirkevnom spoločenstve, kedy je chrám plnší ako v obvyklé dni. Udalosťami, ktorými sa budeme zaoberať by sme mohli charakterizovať ako jedinečné v živote človeka. Radosť na *vysluhovaní sviatostí manželstva* a smútok, ktorý patrí ku *pobrebnému obradu* je pre kazateľa výzvou na lámanie Božieho Slova v týchto intenciách.

A. Sväté Tajomstvo Manželstva

Pokiaľ ide o homílie pri slávení sobáša, kňaz by mal poukázať v homílii na *tajomstvo a milosť kresťanského manželstva*, na *dôstojnosť manželskej lásky*, *sviatostnú milosť a povinnosti manželov*. Vychádza z posvätných textov a berie pritom ohľad na osobnú situáciu zhromaždených.

Všetci, ktorí sa rodia do tohto sveta, sú smrteľní a dokonca aj samotná dokonalá ľudská láska je odsúdená na smrť, či lepšie povedané, je smrteľná. Kvôli tomu, aby láska muža a ženy bola tak dokonalá, ako ju stvoril Boh, sám Boh ju činí jedinou, nerozlučnou, neskonalou a Božskou. Boh nielen daroval toto ustanovenie, ale dáva tiež silu uskutočniť ho v tajomstve kresťanského manželstva v Cirkvi. V ňom sa mužovi a žene dáva možnosť stať jedným duchom a jedným telom, čo sa nedá dosiahnuť iba ľudskou láskou. Kresťanské manželstvo uzavreté v pozemských podmienkach mocou Svätého Ducha sa neprerušuje smrťou, ale v dokonalosti pokračuje v Božom kráľovstve. (HD 154)

V liturgickej knihe určenej na toto slávenie – trebníku, ho nájdeme označené ako *Postup pri korunovaní manželov* - Čiže pri sobáši, prvou časťou tohto obradu je zasnúbenie a druhou je korunovanie.³⁸

Svadobné homílie predstavuje dve výzvy, ktoré sú svojho druhu jedinečné. Prvá spočíva v skutočnosti, že dnes dokonca ani mnohí kresťania nechápu sobáš ako povolanie. Je potrebné hlásať a vyučovať túto sviatosť vo svetle toho, ako je uvádzaná v starých liturgických knihách východného obradu ako *Tajomstvo svätého manželstva*. Druhá výzva sa týka ľudí prítomných na obrade, medzi ktorými často nachádzame i mnoho nekresťanov a nekatolíkov. Kazateľ preto nemôže predpokladať, že poslucháči sú oboznámení ani s najzakladanejšími prvkami kresťanskej viery. Tieto výzvy sú súčasne tiež príležitosťou pre to, aby kazateľ vyložil svoj pohľad na život a na manželstvo, zakorenený v kresťanskom učení a v Paschálnom tajomstve Kristovej smrti a Zmŕtvychvstania. (HD 154)

Ten, kto má prednášať homíliu, sa musí veľmi starostlivo pripraviť, aby mohol hovoriť o *Tajomstve svätého manželstva* a zároveň mal ohľad na osobitú situáciu snúbencov aj prítomných. (HD 154)

---

³⁸ Porov. *Malý trebník*. Prešov: Petra, 2006, s. 57-80.

B. Pohreb

Božia láska, ktorá sa prejavila v Kristovej smrti a Zmŕtvychvstaní, oživuje vieru, nádej a lásku. Večný život a spoločenstvo svätých prinášajú plačúcim útechu. Pohreb poskytuje príležitosť zamýšľať sa nad tajomstvom života a smrti, nad zmyslom pozemského putovania, nad milosrdným Božím súdom a nad nekonečným životom v nebi. Kazateľ má preukázať osobitný záujem aj o tých, ktorí sú pri príležitosti pohrebu prítomní na slávení liturgie a obradov, či už sú to nekatolíci alebo katolíci, ktorí sa takmer nikdy nezúčastnia Eucharistie alebo pôsobia dojmom, že už stratili vieru. Čítanie z Písma, modlitby a spevy, živia a vyjadrujú vieru Cirkvi. (HD 155)

Tretia časť

HOMÍLIA A KATECHIZMUS KATOLÍCKEJ CIRKVI

Nasledujúca časť rozoberá porovnanie štyroch publikácií, ktoré boli predmetom skúmania pre aplikáciu *Homiletického direktória* vo východnom obrade. Predmetom záujmu nám boli publikácie: *Katechizmus katolíckej cirkvi* (Trnava, 1999), východný evanjeliár *Sväté evanjelium* (Michalovce, 2001), katolícky preklad *Svätého Písma* (Trnava, 2013) a samozrejme *Homiletické direktorium* (Rím, 2014).

Rozdelenie liturgických čítaní vo východnom obrade

Liturgická modlitba v byzantskom obrade je silne biblická a je aj dôležitým kľúčom pre pochopenie Biblie, tak ako sa chápe a vykladá v tradícii byzantskej cirkvi: „*Bobatá liturgická hymnografia, na ktorú sú právom hrdé všetky cirkvi kresťanského Východu, nie je ničím iným, ako pochopeným, asimilovaným a vospievaným pokračovaním čítaného Slova: tieto hymny sú poväčšine jemnými parafrázami biblického textu, prefiltrovanými a zosobnenými cez skúsenosť jednotlivca i spoločenstva.*“ (OL 93)³⁹

Systém čítaní vo východnom byzantskom obrade, zaužívanom v gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku je starobyľý a kontinuálny. Starobylosť systému čítaní neznamená, že si neprešiel aj on svojím vývojom a aplikovaním na liturgické slávenia a potreby poslucháčov. Výraznou črtou čítaní je aj kontinuálnosť. Biblický text, ktorý sa číta na liturgií v jeden deň, pokračuje na ďalší deň tam, kde skončil predošlý.⁴⁰

Prvým krokom v porovnávaní a pochopení aplikácie paragrafov *Katechizmu Katolíckej cirkvi* na východný obrad je porozumenie systému čítaní evanjelií, ktoré tento obrad využíva. Evanjelium sa ohlasuje vo všetkých štyroch typoch Svätých Božských liturgiách podľa predpisu liturgického ústavu.

Liturgia svätého Jána Zlatoústeho ako aj *Liturgia svätého Bazila Veľkého* má vo svojom priebehu stále miesto pre prednes evanjelia a homíliu, aj keď bohoslužobná kniha kňaza - *liturgikon* neuvádza homíliu

---

³⁹ Porov. ŠKOVIERA, A: *Svätí Cyril a Metod a modlitba časoslova*. In: V brázde Metodovej 2015, Košice: Byzant, 2014. s. 93.

⁴⁰ Porov. GAJDOŠ, M.: *Systém čítaní v Gréckokatolíckej cirkvi. Úvod do problematiky a metodológia*. In: TYROL, A. a kol: *Kurz lektorov a žalmistov*. Svit: KDB, 2007, s. 27.

vo svojom obsahu, je takmer žiadúca po prečítaní evanjelia a v nedele a sviatky by sme mohli povedať, že priam potrebná. *Liturgia vopredposvätených darov*, ktorú pripisujeme svätému Gregorovi Naziánskemu, keďže by sme ju mohli aj nazvať *večierňou s rozdávaním Eucharistie*, nemá stále miesto pre evanjelium. Počas *polyjelejných sviatkov* ako aj počas *Strastného týždňa* nám liturgický poriadok evanjelium na týchto liturgiách predpisuje a nasleduje hneď po prečítaní *parémiej*, tj. textov zo Starého zákona. Posledným typom liturgie je *Liturgia svätého apoštola Jakuba, Pánovho brata*, ktorá má pre evanjelium taktiež stále miesto.⁴¹

Svätá Božská liturgia svätého Jána Zlatouštea sa podľa starobylej tradície slávi takmer každodenne s výnimkou aliturgických dní, kedy sa svätá liturgia vo východnom obrade neslávi alebo je slávená tzv. *Liturgia vopredposvätených darov*, vo Veľkopôstnom období.⁴² To znamená, že na rozdiel od súčasnej liturgie rímskokatolíckej cirkvi, kde existuje len jeden aliturgický deň, pozná východný obrad viac aliturgických dní. Počas spomínaných Svätých Božských liturgií sa na čítanie Božieho slova využívajú tri bohoslužobné knihy:

- Evanjeliár – Evanjeliár obsahuje všetky štyri kánonické evanjeliá a to v poradí, na aké sme zvyknutý zo slovenských vydaní Svätého písma (teda Mt, Mk, Lk, Jn). Text jednotlivých evanjelií je rozdelený na tzv. *začalá* (začiatky, perikopy), tak, aby sa text všetkých štyroch evanjelií prečítal za jeden rok. Matúšovo evanjelium obsahuje 116 začal, Markovo

---

⁴¹ Porov. BOHÁČ, V.; PETRÍK, L.; PALOČKO, Š.; MOJZEŠ M.: *Druhý vatikánsky koncil a Gréckokatolícka cirkev na Slovensku*. 2012. Prešov: UNIPO GTF 2012, s. 100.

⁴² Porov. BOHÁČ, V.; PETRÍK, L.; PALOČKO, Š.; MOJZEŠ M.: *Druhý vatikánsky koncil a Gréckokatolícka cirkev na Slovensku*. 2012. Prešov: UNIPO GTF 2012, s. 62.

71 začal, Lukášovo 114 začal a Jánovo 67 začal.⁴³ V byzantskom obrade sa rozlišuje medzi *aprakosom*, ktorý obsahuje len vybrané perikopy a mohli by sme ho prirovnať k *lekcionáru* v západnom obrade, a *štvorevanjeliom*, ktoré obsahuje úplný a súvislý text všetkých štyroch evanjelií.⁴⁴

- Apoštolár – Obsahuje liturgické čítania zo Skutkov svätých apoštolov a listov svätých apoštolov. Text apoštolára je rozdelený podobne ako v evanjeliári na tzv. *začalá* (začiatky alebo perikopy), dokopy ich je 335, takže sa zhruba všetky prečítajú za jeden rok. Apoštolár je usporiadaný tak, ako biblické knihy v Novom zákone podľa východného štýlu - po Skutkoch svätých apoštolov nasleduje Jakubov list, dva Petrove listy, tri Jánove listy, Júdov list a potom Pavlove listy. Niekedy obsahuje aj stále časti svätej Božskej liturgie určené pre kantora a pre ľud a aj menlivé časti.⁴⁵ V byzantskom obrade sa *Zjavenie svätého apoštola Jána* na eucharistických bohoslužbách nikdy nečíta, hoci je súčasťou kánonu novozákonných kníh, preto sa jeho text v apoštolári nenachádza. Veriaci sa môže s touto knihou oboznámiť v súkromnom čítaní alebo prostredníctvom svätých ikon, kde sa často symboly z tohto spisu používajú alebo prostredníctvom paramejní čítaných na večierňach.⁴⁶

- Paremejník – Obsahuje liturgické čítania Starého zákona, ktoré sa zvyknú čítať na večierňach ako aj na Božských liturgiách vopredposvätených darov ak to predpisuje bohoslužobný poriadok. Paremejník na rozdiel od evanjeliára a apoštolára nie je delený na začalá

---

⁴³ Porov. GAJDOŠ, M.: *Systém čítaní v Gréckokatolíckej cirkvi. Evanjeliár*. In: TYROL, A. a kol: *Kurz lektorov a žalmistov*. Svit: KDB, 2007, s. 32.

⁴⁴ Porov. *Sväté evanjélium*. 2001. Michalovce: Misionár 2001, s. 11.

⁴⁵ Porov. BOHÁČ, V.; PETRÍK, L.; PALOČKO, Š.; MOJZEŠ M.: *Druhý vatikánsky koncil a Gréckokatolícka cirkev na Slovensku*. 2012. Prešov: UNIPO GTF 2012, s. 104.

⁴⁶ Porov. GAJDOŠ, M.: *Systém čítaní v Gréckokatolíckej cirkvi. Apoštolár*. In: TYROL, A. a kol: *Kurz lektorov a žalmistov*. Svit: KDB, 2007, s. 30-31.

ale na celky čítaní priradené k stálemu alebo pohyblivému sviatku počas liturgického roka.⁴⁷ Parémie sa na večeriňach čítajú zväčša vo väčšom počte.⁴⁸ Na jednej veľkej večeri ni ide často o tri parémie, no niekedy sa môže jednať aj o väčšie číslo, napríklad deväť ku sviatku *Narodenia Ježiša Krista*⁴⁹ alebo trinásť ku *Nedeli Paschy*.⁵⁰

Všetkých začal evanjeliára je 368, čiže o niečo viac ako všetkých začal apoštolára sa niektoré začala čítajú na utierni.⁵¹ Sväté evanjelium sa nečíta len počas liturgii, no aj pri niektorých pobožnostiach. Za spomenutie by stálo hlavne spomenúť modlitbu časoslova, ktorá určuje miesto čítania evanjelia v pobožnosti. To, že hneď po preklade evanjeliára a apoštolára nasledoval preklad časoslova, dokazuje, akú dôležitosť pripisovali svätí Cyril a Metod modlitbe časoslova. Tiež to potvrdzuje, že časoslov bol základom fungovania cyrilometodského učilišťa. Vyučovanie sa opieralo aj o texty bohoslužieb a liturgické čítania, kde sa podávali aj výklady a komentáre k textom a typikonu.⁵² Vzhľadom na skutočnosť, že slávenie časoslova, predovšetkým nedeľnej a sviatočnej večierne a utierne má vo východných cirkvách veľmi dôležité miesto a koná sa v chráme pre všetok ľud, nemôžeme tieto bohoslužby obísť ani pri vysvetľovaní ich

---

⁴⁷ Porov. BOHÁČ, V.: *Liturgický rok v byzantskom obrade*. Prešov: UNIPO GTF 2017, s. 51-53.

⁴⁸ Porov. GAJDOŠ, M.: *Systém čítaní v Gréckokatolíckej cirkvi. Parémie*. In: TYROL, A. a kol: *Kurz lektorov a žalmistov*. Svit: KDB, 2007, s. 38.

⁴⁹ Porov. *Cerkovnyj ustav – liturgický poriadok na rok 2014/15*. Prešov: Petra, 2014. s. 36.

⁵⁰ Porov. *Cerkovnyj ustav – liturgický poriadok na rok 2014/15*. Prešov: Petra, 2014. s. 75.

⁵¹ Porov. GAJDOŠ, M.: *Systém čítaní v Gréckokatolíckej cirkvi. Evanjeliár*. In: TYROL, A. a kol: *Kurz lektorov a žalmistov*. Svit: KDB, 2007, s. 32.

⁵² Porov. ŠKOVIERA, A: *Svätí Cyril a Metod a modlitba časoslova*. In: V brázde Metodovej 2015, Košice: Byzant, 2014. s. 91.

systemu čítaní.⁵³ Presné pravidlá sú relatívne komplikované a nachádzajú sa v samostatnej knihe, ktorá sa nazýva *typikon*.⁵⁴

Jednoznačným kladom tohto systému je to, že veriaci, ktorý dennodenne prichádza do chrámu a slúžiaci kňaz berie evanjeliá podľa radového poriadku, môže za isté obdobie prejsť celou hĺbkou čítaní Nového zákona a taktiež časťami zo Starého zákona a žalmov. Záporom tohto systému je to, ak veriaci prichádza do chrámu len v nedele a sviatky, tak mu unikajú časti Svätého písma a vždy raz do roka počuje to isté evanjelium.⁵⁵

Všetky tieto spomínané knihy tvoria súbor liturgických kníh. *Homiletické direktórium*, ktoré je písané pre západný obrad v sebe zahŕňa čítania liturgického roku počas nediel, táto publikácia sa bližšie bude zameriavať práve na východný evanjeliár. Kompletné delenie, podľa vzoru z *Homiletického direktória* sa nachádza v dodatku tejto publikácie.

---

⁵³ Porov. GAJDOŠ, M.: *Systém čítaní v Gréckokatolíckej cirkvi. Úvod do problematiky a metodológia*. In: TYROL, A. a kol: *Kurz lektorov a žalmistov*. Svit: KDB, 2007, s. 29.

⁵⁴ Porov. GAJDOŠ, M.: *Systém čítaní v Gréckokatolíckej cirkvi. Evanjeliár*. In: TYROL, A. a kol: *Kurz lektorov a žalmistov*. Svit: KDB, 2007, s. 32-36.

⁵⁵ Porov. GAJDOŠ, M.: *Systém čítaní v Gréckokatolíckej cirkvi. Zhrnutie: prednosti a nevýhody systému*. In: TYROL, A. a kol: *Kurz lektorov a žalmistov*. Svit: KDB, 2007, s. 30-31.

Aplikácia paragrafov Katechizmu Katolíckej cirkvi podľa evanjeliára

V rokoch po Druhom vatikánskom koncile a najmä počas biskupskej synody sa osobitá pozornosť venovala nutnosti zapracovať do homílie hlbšiu náuku Cirkvi. V tomto smere *Homiletické direktórium* predstavuje pre kazateľa užitočný zdroj *Katechizmu Katolíckej cirkvi*, no je dôležité, aby ho používal spôsobom zhodujúcim sa s cieľom homílie.

Rozhodnutie aplikovať paragrafy do homílie si vyžaduje patričnú kazateľskú zručnosť, pričom kazateľ nesmie zabúdať na potreby poslucháčov, ktoré si vyžadujú dôkladné pastoračné čítanie. Na druhej strane, tie najdôležitejšie náuky sú ponúknuté v najhlbšom zmysle Svätého písma, ktorý sa ukazuje práve vtedy, keď je Božie slovo hlásané v liturgickom zhromaždení.

S ohľadom na uvedené skutočnosti prinieslo *Homiletické direktórium* vo svojom vydaní dodatok s tabuľkou, v ktorej sú paragrafy *Katechizmu Katolíckej cirkvi*, týkajúce sa čítaní na nedele a sviatky. Tieto boli zvolené preto, lebo odkazujú na špeciálne čítania alebo sa venujú témam daného liturgického textu. Kazateľ je však povzbudzovaný k rozvážnemu vyberaniu a meditovaniu paragrafov v katechizme. Keď bude kazateľ používať katechizmus takýmto spôsobom, môže ľudu pomôcť integrovať Božie slovo, vieru Cirkvi, morálne požiadavky evanjelia ale i osobnú a liturgickú spiritualitu.

Východná liturgia však neužíva rovnaké delenie čítaní ako ani postupnosť v nich. Skúmaním sme prišli na to, že z 368 začal vo východnom evanjeliári gréckokatolíckej cirkvi používanom na našom území sa odporúčajúce paragrafy *Homiletického direktória* nachádzajú v 223 začalách, čo predstavuje 61% z ich celkového počtu v evanjeliári.

Ďalším prameňom a pomôckou aplikácie paragrafov do systému čítaní nám bol aj register citovaných pasáží *Svätého písma v Katechizme Katolíckej cirkvi*, ktorý obsahol 306 začal, tj. 83% z celkového počtu. Ak by sme výsledky dosadili do tabuľky vyzerala by takto:

	Mt	Mk	Lk	Jn
Homiletické direktórium	62 / 116 (53%)	44 / 71 (62%)	68 / 114 (60%)	49 / 67 (73%)
Katechizmus Katolíckej cirkvi	99 / 116 (85%)	58 / 71 (81%)	83 / 114 (73%)	66 / 67 (99%)

Bližším skúmaním sme prišli na to, že najcitovanejším evanjeliom je s celkovým počtom 66 začal, čo tvorilo 99% z celkového počtu, práve Jánovo evanjelium. Liturgické texty, kde sme nenašli odkaz ani v registre citovaných miest v *Katechizme Katolíckej cirkvi* ani v *Homiletickom direktóriu* tvoria celkový počet 34 začal a ich prípadné doplnenie je navrhované v ďalších podkapitolách. Zhoda medzi *Homiletickým direktóriom* a registrom citovaných miest v *Katechizme Katolíckej cirkvi* nastala v 94 začalách, čo bolo približne štvrtina, presnejšie 26% všetkých evanjelií.

Tvrdenie, že aplikovať *Homiletické direktórium* na východný obrad je možné by sme mohli potvrdiť, avšak, bolo by nutné preskúmať a prehodnotiť umiestnenie paragrafov na chýbajúcich miestach cirkevných začal, aby sme mali obsiahnuté všetky texty v evanjeliári.

Sväté evanjelium podľa Matúša

Podľa cirkevnej tradície sa evanjelium pripisuje apoštolovi Matúšovi. Biblisti zastávajú názor, že hlavným prameňom pre Matúšovo evanjelium bolo Evanjelium podľa Marka a zvyšný materiál bol prebratý väčšinou z prameňa logií Q, pravdepodobne prebratého z tradície. Na začiatok boli pridané správy o detstve Ježiša a na konci správa o zjavení Ježiša po vzkriesení. Biblický bádatelia pochybujú o tom, že autorom evanjelia je apoštol Matúš a prikláňajú sa skôr k anonymnému autorovi.⁵⁶

Sväté evanjelium podľa Matúša sa číta od pondelka po Päťdesiatnici, čiže od Pondelka Svätého Ducha, do piatka po Povýšení Kríža, teda počas sedemnástich týždňov, a to tak, že prvých jedenásť týždňov sa číta evanjelium podľa Matúša každý deň, ale od dvanásteho týždňa do konca sedemnásteho týždňa sa číta iba v soboty a nedele, lebo päť dní sa číta evanjelium podľa Marka. Teda sedemnást' týždňov patria prinajmenšom soboty a nedele Matúšovi a to v prípade, že je vo vnútri paschálneho okruhu.⁵⁷

---

⁵⁶ Porov. FAUSTI, S.: *Nad evangeliem podle Matouše*. 2009. Praha: Paulínky 2009, s. 10.

⁵⁷ Porov. *Sväté evanjelium*. 2001. Michalovce: Misionár 2001, s. 11.

Liturgický text evanjelia podľa Matúša, rozdelený na 28 kapitol a 116 cirkevných začal,⁵⁸ po aplikácií paragrafov z *Homiletického direktória* obsiahol 62 začal, čo je 53% z celkového počtu. *Katechizmus Katolíckej cirkvi* v registre citovaných textov spomína texty 99 začal, čo tvorí 85% z celkového počtu. Text, ktorý sa vôbec *Katechizmus Katolíckej cirkvi* ani *Homiletické direktóriu* nespomína tvorí 10 začal, tzn. 9%. Nespomínanými textami svätého evanjelia a nami navrhované na doplnenie boli nasledujúce začalá:

- Mt 28. začalo – Mt 8, 28 - 34 – *O posadnutom z Gadarského kraja* – Tam, kde ľudia nepoznajú Boha, je dosť značná aktivita nepriateľa. Ježiš aj na toto miesto prináša víťazstvo. Zlo nemôže zvíťaziť, no nemôže pred Bohom ani utiecť.⁵⁹ Nami navrhovanými paragrafmi sú: KKC 517, 550: Kristus Exorcista.

- Mt 29. začalo – Mt 9, 1 - 8 – *O uzdravení chorého* – Pre nás je nemožné odpustiť hriechy najmenej tak ako uzdraviť ochrnutého. Pre Ježiša je znak vonkajšieho uzdravenia aj znakom vnútorného uzdravenia a ustanovenia nového života v Pravde.⁶⁰ Nami navrhovanými paragrafmi sú: KKC 1421, 1441-1442: Kristus – Uzdravovateľ duše i tela.

- Mt 31. začalo – Mt 9, 14 - 17 – *Spor o pôste* – Smútok je spojený s pôstom, tak ako radosť s hodovaním. Farizeji, ktorí sú verní tradícií sa postia, pre nich život spočíva v zachovávaní minulosti. Boh nie je niekto, kto bude alebo bol, on neustále je. Mesiášova hostina je novým ustanovením, ktoré pôstu dáva naplnenie, nie v zákone, ale v živom

---

⁵⁸ Porov. *Sväté evanjelium*. 2001. Michalovce: Misionár 2001, s. 113.

⁵⁹ Porov. FAUSTI, S.: *Nad evangeliem podle Matouše*. 2009. Praha: Paulínky 2009, s. 165.

⁶⁰ Porov. FAUSTI, S.: *Nad evangeliem podle Matouše*. 2009. Praha: Paulínky 2009, s. 172.

Slove.⁶¹ Nami navrhovanými paragrafmi sú: KKC 577-582: Kristus a Zákon.

- Mt 32. začalo – Mt 9, 18 - 26 – *Uzdravenie ženy trpiacej na krvotok* – Výtok krvi znečisťuje a robí z človeka nevhodného predstúpiť pred Pána. Kristus prichádza ženu očistiť na toto predstúpenie a uzdravením tela jej dáva aj uzdravenie duše.⁶² Nami navrhovanými paragrafmi sú: KKC 1421, 1441-1442: Kristus – Uzdravovateľ duše i tela.

- Mt 63. začalo – Mt 15, 29 - 31 – *Uzdravenie pri Galilejskom mori* – Ježišov súcit je väčší ako nepochopenie učeníkov. Ježiš priamo ukazuje na uzdravenie ako na cestu Božieho súcitu ktoré prišlo na svet v jeho osobe.⁶³ Nami navrhovanými paragrafmi sú: KKC 1421, 1441-1442: Kristus – Uzdravovateľ duše i tela.

- Mt 65. začalo – Mt 16, 1 - 5 – *Spor o znamenie – Zázračné rozmnoženie chleba* môžu učeníci chápať dvojako: môže to v nich rozniecovať túžbu po ďalšom chlebe na tejto zemi alebo v nich to môže rozhojniť túžbu po chlebe z neba. Chlieb ktorý dáva život, je iným chlebom, ktorý vznikol z kvasu saducejov a farizejov.⁶⁴ Nami navrhovanými paragrafmi sú: KKC 436, 1241, 1546: Kristus Prorok.

- Mt 66. začalo – Mt 16, 6 - 12 – *Varovanie pred kvasom farizejov* – Nehovoríme o chlebe hmotnom ale o spôsobe života, ktorý je v tomto symbole predstavený. Kvas daru je zosobnený v osobe Ježiša Krista a kvas

---

⁶¹ Porov. FAUSTI, S.: *Nad evangeliem podle Matouše*. 2009. Praha: Paulínky 2009, s. 181.

⁶² Porov. FAUSTI, S.: *Nad evangeliem podle Matouše*. 2009. Praha: Paulínky 2009, s. 187.

⁶³ Porov. FAUSTI, S.: *Nad evangeliem podle Matouše*. 2009. Praha: Paulínky 2009, s. 341.

⁶⁴ Porov. FAUSTI, S.: *Nad evangeliem podle Matouše*. 2009. Praha: Paulínky 2009, s. 348.

rozdelenia v zástupe farizejov.⁶⁵ Nami navrhovanými paragrafmi sú: KKC 1965-1974: Nový Zákon zdokonaľuje Starý zákon.

- Mt 85. začalo – Mt 21, 23 - 27 – *Podobenstvo o dvoch synoch* – Dileme, pred ktorú stavia Ježiš svojich učeníkov sa nedá uniknúť. Pán jedná s nimi tak, aby stále mali možnosť si vybrať. Ježišovi nasledovníci hľadajú pravdu, no chcú sa vyhnúť dôsledkom toho, čo to prinesie.⁶⁶ Nami navrhovanými paragrafmi sú: KKC 612, 625, 635, 2854: „Žijúci“ Kristus vlastní kľúče od smrti; KKC 754, 764, 2665: Kristus – Pastier oviec a brána do ovčincea.

- Mt 95. začalo – Mt 23, 23 - 28 – *Beda vám zákonníci a farizeji* – Ježiš označuje zákonníkov a farizejov za slepých vodcov, ktorí svoj ľud vedú po nesprávnych cestách. Extrémne presné a striktné správanie zakrývalo skazené vnútro predstaviteľov zákona, ktorí si o sebe mysleli, že to oni sú tými spravodlivými.⁶⁷ Nami navrhovanými paragrafmi sú: KKC 103-104: Viera, princíp nového života.

- Mt 107. začalo – Mt 26, 1 - 5 – *Uznesenie veľrady* – Všetky reči, ktoré Ježiš viedol do tohto momentu naplnil. Pascha je tesne spojená s krížom, na ktorom bude Kristus obetovaný. Veľrada sa snažila Ježiša zmocniť a obrať ho o život v nádeji, že všetky vzbury skončia pred takýmito veľkými sviatkami, akými bola Pascha.⁶⁸ Nami navrhovanými paragrafmi sú: KKC 602-618: Kristovo utrpenie; KKC 207, 212, 214: Boh je verný v tom, čo sľúbil.

---

⁶⁵ Porov. FAUSTI, S.: *Nad evangeliem podle Matouše*. 2009. Praha: Paulínky 2009, s. 349.

⁶⁶ Porov. FAUSTI, S.: *Nad evangeliem podle Matouše*. 2009. Praha: Paulínky 2009, s. 456.

⁶⁷ Porov. FAUSTI, S.: *Nad evangeliem podle Matouše*. 2009. Praha: Paulínky 2009, s. 519.

⁶⁸ Porov. FAUSTI, S.: *Nad evangeliem podle Matouše*. 2009. Praha: Paulínky 2009, s. 553.

Zpracovaním a prehodnotením týchto pasáží do ucelenej kompozície východného homiletického direktória by sme dosiahli plnosť spojitosti evanjelia a paragrafov *Katechizmu Katolíckej cirkvi*, práve s východným obradom.

Sväté evanjelium podľa Marka

Podľa starokresťanskej tradície Marek napísal v Ríme evanjelium, v ktorom vraj podal svedectvo a kázanie apoštola Petra. Markovo evanjelium je najstaršie a prvé z kánonických evanjelií. Bolo základným prameňom, z ktorého čerpali autori Matúšovho a Lukášovho evanjelia.⁶⁹

Sväté evanjelium podľa Marka sa teda číta medzi Matúšom a Lukášom a zostávajúci text v soboty a nedele svätej Štyridsiatnice.⁷⁰

Liturgický text evanjelia podľa Marka, rozdelený na 16 kapitol a 71 cirkevných začal,⁷¹ po aplikácií paragrafov z *Homiletického direktória* obsiahol 44 začal, čo je 62% z celkového počtu. *Katechizmus Katolíckej cirkvi* v registre citovaných textov spomína texty 58 začal, čo tvorí 81% z celkového počtu. Text, ktorý sa vôbec v *Katechizme Katolíckej cirkvi* ani v *Homiletickom direktóriu* nenachádza tvorí 7 začal, čo je 10%. Nespomínanými textami svätého evanjelia boli nasledujúce začalá:

---

⁶⁹ Porov. FAUSTI, S.: *Nad evangeliem podle Marka*. 2007. Praha: Paulínky 2007, s. 5.

⁷⁰ Porov. *Sväté evanjelium*. 2001. Michalovce: Misionár 2001, s. 11.

⁷¹ Porov. *Sväté evanjelium*. 2001. Michalovce: Misionár 2001, s. 176.

• Mk 19. začalo – Mk 5, 1 - 20 – *O posadnutom* – Hrob sa v gréčtine označuje ako pamätník, slovo má rovnaký význam ako pamiatka, smrť alebo osud. Nepriateľovo klamstvo, nechalo človeka v smrti. Sebazraňovanie je posledný a najpravdivejší dôsledok zla, ktoré chce ubližovať a skutočne to aj tak robí.⁷² Nami navrhovanými paragrafmi sú: KKC 852: Kristov duch podporuje kresťanské poslanie; KKC 905: Evanjelizácia svedectvom života; KKC 359, 402-411, 615: Adam - dedičný hriech; Kristus – nový Adam.

• Mk 33. začalo – Mk 8, 11 - 21 – *Znamenie z neba* – Diskusia v cirkvi je vždy znakom nedostatku duchovnej inteligencie a vedie vždy k tomu, aby ty tí bažiaci po moci sa jej dožadovali viac a viac. Pravda sa neukazuje v diskusiách, ale v obrátení a rozlišovaní.⁷³ Nami navrhovanými paragrafmi sú: KKC 439, 547-550, 1751: Prejavenie Ježiša ako Mesiáša.

• Mk 49. začalo – Mk 11, 1 - 10 – *Ježišov vstup do Jeruzalema* – Ježiš triumfálne vchádza do Jeruzalema ako kráľ. Začína sa necelý posledný týždeň jeho časného života. Blíži sa vrchol jeho pozemskej púte. Ježiš vedel, čo ho čaká. Po prvýkrát prijíma kráľovskú poctu. Všade bolo plno jasotu, atmosféra plná očakávaní.⁷⁴ Nami navrhovanými paragrafmi sú: KKC 557-560: Ježišov vstup do Jeruzalema; KKC 2816: Kristovo panovanie prichádza v jeho smrti a zmŕtvychvstaní.

• Mk 50. začalo – *Mk 11, 11 - 22* – *O figovníku* – Ježiš vyhladol a uvidel figovník. Chcel sa najesť, ale nenašiel žiadne ovocie, len lístie. Kristus stromu zlodečil, takže ten uschol. Nebolo to nerozumné, ved

---

⁷² Porov. FAUSTI, S.: *Nad evangeliem podle Marka*. 2007. Praha: Paulínky 2007, s. 139.

⁷³ Porov. FAUSTI, S.: *Nad evangeliem podle Marka*. 2007. Praha: Paulínky 2007, s. 205.

⁷⁴ Porov. FAUSTI, S.: *Nad evangeliem podle Marka*. 2007. Praha: Paulínky 2007, s. 296.

Marek to v texte spomína, že nebol čas fig. Uvedenú epizódu pomôže pochopiť poznanie o raste figovníka. Ježiš mu zlorečil v prvej polovici apríla. V Palestíne koncom marca začnú na figovníku vyrastať lístky a asi o týždeň je strom úplne olistený. Zároveň s lístkami sa objavia malé plané figy, akási predpoveď veľkosti zelených mandlí a takto ich jedia tí, ktorí majú hlad. Plané figy neskôr opadajú. Až o šesť týždňov prinesie strom pravé figy. Keď sa listy objavia bez planých malých fig, je to znamenie, že strom neprinesie ani pravé plody. Keď Ježiš našiel len samé lístie, hneď vedel, že strom je beznádejne neúrodný. Strom je tu preto, aby prinášal úrodu.⁷⁵ Nami navrhovanými paragrafmi sú: KKC 430-435, 2666-2668, 2812: Meno Ježiš

- Mk 52. začalo – Mk 11, 27 - 33 – *Nepokoj starších izraelského národa* – Po slávnostnom vstupe do Jeruzalema a po vyčistení chrámu sa veľkňazov, zákonníkov a starších zmocnil veľký nepokoj. Zdalo sa im, že ich postavenie v očiach národa je otrásené. Preto hľadajú zámienku, ako sa Ježiša Krista zbaviť. A tak otázka ktorú mu dávajú nevychádza z úprimnej snahy dozvedieť sa pravdu, ale z túžby dostať Ježiša do pasce. Keby bol verejne vyznal, že konal s mesiášskou plnou mocou, mali by dôvod na to, aby ho obžalovali u Rimanov a tak by sa ho zbavili. Kristus však spoznal ich zámer a protiotázkou odhalil ich pokrytectvo.⁷⁶ Nami navrhovanými paragrafmi sú: KKC 1116, 1129, 1222: Zmluva a sviatosti; KKC 1257, 1811: Boh prináša spásu skrze krst.

- Mk 53. začalo – Mk 12, 1 - 12 – *Podobenstvo o vinici* – Boh posielal k vyvolenému národu nim svojich prorokov, skrze ktorých im pripomínal, že je to vinica milá jeho srdcu, že pre ňu urobí všetko, aby bola

---

⁷⁵ Porov. FAUSTI, S.: *Nad evangeliem podle Marka*. 2007. Praha: Paulínky 2007, s. 309.

⁷⁶ Porov. FAUSTI, S.: *Nad evangeliem podle Marka*. 2007. Praha: Paulínky 2007, s. 312.

plodná na dobré skutky, a aby mal z nej úžitok. Túto vinicu zveril do opatery svojim zástupcom. Práve títo veľkňazi a starší ľudu mali opatrovať vinicu a zveľaďovať ju. Zabudli však na to, že sú iba nájomníkmi tejto vinice a nie jej pánmi. Pri jednej príležitosti, pred jeho výkupnou smrťou, na ich adresu povedal toto podobenstvo.⁷⁷ Nami navrhovanými paragrafmi sú: KKC 439, 496, 559, 2616: Ježiš je Dávidov syn.

- Mk 61. začalo – Mk 13, 24 - 30 – *Podobenstvo o figovníku* – Podobenstvom o figovníku nám pripomína, ako vieme pozorovať prírodu a správne usúdiť, že už čoskoro príde jar. Tak si máme správne počínať aj v prípade svojej smrti a pripraviť sa na stretnutie s Bohom.⁷⁸ Nami navrhovanými paragrafmi sú: KKC 302-314: Božia prozreteľnosť a jej úloha v dejinách.

Zpracovaním a prehodnotením týchto pasáží do ucelenej kompozície východného homiletického direktória by sme dosiahli plnosť spojitosti evanjelia a paragrafov *Katechizmu Katolíckej cirkvi*, práve s východným obradom

---

⁷⁷ Porov. FAUSTI, S.: *Nad evangeliem podle Marka*. 2007. Praha: Paulínky 2007, s. 317.

⁷⁸ Porov. FAUSTI, S.: *Nad evangeliem podle Marka*. 2007. Praha: Paulínky 2007, s. 354.

Sväté evanjelium podľa Lukáša

Evanjelium podľa Lukáša je tretia kniha Nového zákona, najdlhšia zo štyroch kanonických evanjelií. Spolu s Matúšovým a Markovým evanjeliom patrí medzi synoptické evanjeliá. Všetky tieto evanjelia sú odvodené od najkratšieho čiže Markovho evanjelia. Lukášovo evanjelium aj Skutky apoštolov, ktoré naň nadväzujú, sú venované istému Teofilovi, aby si mohol urobiť presnejší obraz o veciach, o ktorých už počul veľa nejednotných správ.⁷⁹

Sväté evanjelium podľa Lukáša sa začína čítať v pondelok po Povýšení Kríža a číta sa celých dvanásť týždňov. Potom sa päť dní číta evanjelium podľa Marka, no v sobotu a nedeľu opäť Lukáš.⁸⁰

Liturgický text evanjelia podľa Lukáša, rozdelený na 24 kapitol a 114 cirkevných začal,⁸¹ po aplikácií paragrafov z *Homiletického direktória* obsiahol 68 začal, čo je 60% z celkového počtu. *Katechizmus Katolíckej cirkvi* v registre citovaných textov spomína texty z 83 začal, čo je 73% z celkového počtu. Text, ktorý sa vôbec v *Katechizmus Katolíckej cirkvi* ani v *Homiletickom direktóriu* nenachádza tvorí 16 začal, čo je 15%. Nespomínanými textami svätého evanjelia boli nasledujúce začalá:

---

⁷⁹ Porov. FAUSTI, S.: *Nad evangeliem podle Lukáše*. 2011. Praha: Paulínky 2011, s. 7.

⁸⁰ Porov. *Sväté evanjelium*. 2001. Michalovce: Misionár 2001, s. 11.

⁸¹ Porov. *Sväté evanjelium*. 2001. Michalovce: Misionár 2001, s. 285.

• Lk 15. začalo – Lk 4, 31 - 36 – *Boží Světý*– Moc spásy je zverená slabosti hlásania, Božia múdrosť v bláznovstve križa. Hlásanie križa – príchod Boha k nám, vedie veriaceho k poznaniu Božej moci v jeho láske.⁸² Nami navrhovanými paragrafmi sú: KKC 517, 550: Kristus Exorcista.

• Lk 21. začalo – Lk 5, 33 - 39 – *Spor o pôste Kristových učeníkov* – Tento spor zahrňuje taktiež učeníkov Jána Krstiteľa. Farizeji sú viazaní zákonom. V tejto stati je dôležité pripomenúť si význam pôstu. V evanjelií je pôst a prosebná modlitba prekonaná hostinou a ďakovaním.⁸³ Nami navrhovanými paragrafmi sú: KKC 142-143, 309: Viera znamená podriaďovať sa Bohu, neprítomnosť Boha je odpoveďou na zlo.

• Lk 28. začalo – Lk 6, 46 - 49 – *Podobenstvo o dvoch staviteľoch* – Boh sa stal v Ježišovi domom medzi ľuďmi a Bohom. Tento dom je otvorený pre každého. Potrebné je prehľbovať slovo o milosrdenstve, pretože jedine dom, postavený na Kristovi – skale, je tým pravým pre život človeka a kľúčom k pochopeniu umučenia a zmŕtvychvstania.⁸⁴ Nami navrhovanými paragrafmi sú: KKC 1000: Viera nám otvára cestu, aby sme pochopili cestu ku vzkrieseniu.

• Lk 34. začalo – Lk 8, 1 - 4 – *Ženy v Ježišom sprievode* – Ježišova spoločnosť je otvorená ženám. Ženy totiž nemali povinnosť zachovávať zákon, pretože bol ustanovený len mužom. Každý rozdiel raz zmizne alebo dostane kladný výraz v tej miere, v akej je človek s Ježišom.⁸⁵

---

⁸² Porov. FAUSTI, S.: *Nad evangeliem podle Lukáše*. 2011. Praha: Paulínky 2011, s. 108.

⁸³ Porov. FAUSTI, S.: *Nad evangeliem podle Lukáše*. 2011. Praha: Paulínky 2011, s. 149.

⁸⁴ Porov. FAUSTI, S.: *Nad evangeliem podle Lukáše*. 2011. Praha: Paulínky 2011, s. 203.

⁸⁵ Porov. FAUSTI, S.: *Nad evangeliem podle Lukáše*. 2011. Praha: Paulínky 2011, s. 239.

Nami navrhovanými paragrafmi sú: KKC 642-644, 857, 995-996: Apoštoli a učeníci – svedkovia zmŕtvychvstania.

- Lk 46. začalo – Lk 9, 37 - 44 – *Uzdravenie posadnutého chlapca* – Vo svojej blahosklonnosti nám Ježiš dáva svojho ducha a spásu. Ježišovo zostúpenie spája dva momenty: ten vyšší, na hore premenenia u Otca a ten dole, v démonických krčoch, v ktorých sa zmieta človek sediaci v temnotách smrti.⁸⁶ Nami navrhovanými paragrafmi sú: KKC 517, 550: Kristus Exorcista.

- Lk 59. začalo – Lk 11, 29 - 33 – *Jonášovo znamenie* – Jonáš bol znamením pre Ninivčanov o Bohu, ktorý je milosrdný, láskavý a ktorý sa nechá obmäkčiť. Syn človeka, vydaný do rúk ľudí, je úplný dar Božieho milosrdenstva.⁸⁷ Nami navrhovanými paragrafmi sú: KKC 436, 1241, 1546: Kristus Prorok.

- Lk 70. začalo – Lk 13, 1 - 9 – *Výzva na pokánie* – Hriech, ktorý je badaný na Pilátovi a sám ho vyznáva, že so smrťou Ježiša Krista nechce mať nič spoločné je teraz hriechom spoločenstva, ktorý žiadal ukrižovanie. Rozlišovanie nám poskytuje poznanie našej spoluviny na ňom a vedie nás ku zmene kritéria našej činnosti.⁸⁸ Nami navrhovanými paragrafmi sú: KKC 1441-1442: Jedine Boh odpúšťa hriech.

- Lk 76. začalo – Lk 14, 16 - 24 – *Pozvanie na hostinu* – Otroek, uvedený päťkrát je Ježiš. Označenie „mnohí“ patrí tým, pre ktorých je táto hostina pripravená. Prvé volanie na hostinu nenecháva dlho čakať na druhé

---

⁸⁶ Porov. FAUSTI, S.: *Nad evangeliem podle Lukáše*. 2011. Praha: Paulínky 2011, s. 328.

⁸⁷ Porov. FAUSTI, S.: *Nad evangeliem podle Lukáše*. 2011. Praha: Paulínky 2011, s. 448.

⁸⁸ Porov. FAUSTI, S.: *Nad evangeliem podle Lukáše*. 2011. Praha: Paulínky 2011, s. 495.

volanie už na pripravenú hostinu. Toto volanie je volaním ku spáse, ktorá prichádza v Ježišovi Kristovi.⁸⁹ Nami navrhovanými paragrafmi sú: KKC 2475-2479: Opovážlivý súd; KKC 2825: Kristova poslušnosť a naša neposlušnosť.

- Lk 90. začalo – Lk 18, 11 - 17 – *Farizej odišiel bez odpustenia* – Modlitba človeka, ktorý nie je pokorný je oddelená od modlitby kajúceho spoločenstva. Farizejstvo človeka a pýcha vychádza najavo práve pri modlitbe. Neexistuje modlitba bez pokory, no neexistuje pokora bez objavenia vlastného hriechu.⁹⁰ Nami navrhovanými paragrafmi sú: KKC 430, 545, 589, 1846-1847: Ježiš prejavuje Otcovo milosrdenstvo.

- Lk 91. začalo – Lk 18, 18 - 30 – *Bohatý mladík* – Zachovávanie zákona je potrebné no nestačí to. Život je milovať celým srdcom Syna a byť ako on. Otec je ten, ktorý nás priťahuje k Synovi. V tomto nachádzame my svoju identitu a bez neho je stratené naše bytie.⁹¹ Nami navrhovanými paragrafmi sú: KKC 874, 1120, 1465, 1536, 1548-1551, 1564, 2179, 2686: Kňazi ako pastieri.

- Lk 92. začalo – Lk 18, 31 - 34 – *Predpoveď utrpenia* – Každé jedno slovo je potrebné si vážiť a kontemplovať. Križ je kľúčom, s ktorým je možno vojsť dovnútra k objaveniu Kristovho pokladu. Vzkriesenie nie je v protiklade ku tajomstvu poníženia a smrti, ale jeho pokračovaním.⁹² Nami navrhovanými paragrafmi sú: KKC 602-618. 1992: Kristovo utrpenie

---

⁸⁹ Porov. FAUSTI, S.: *Nad evangeliem podle Lukáše*. 2011. Praha: Paulínky 2011, s. 538.

⁹⁰ Porov. FAUSTI, S.: *Nad evangeliem podle Lukáše*. 2011. Praha: Paulínky 2011, s. 625.

⁹¹ Porov. FAUSTI, S.: *Nad evangeliem podle Lukáše*. 2011. Praha: Paulínky 2011, s. 634.

⁹² Porov. FAUSTI, S.: *Nad evangeliem podle Lukáše*. 2011. Praha: Paulínky 2011, s. 640.

• Lk 93. začalo – Lk 18, 35 – 43 – *Uzdravenie slepca pri Jerichu* – Naša slepota sa zdá byť neprekonateľná a bráni nám vidieť prichádzajúce Slovo. Trojnásobná slepota učeníkov tvárou v tvár tajomstvu vzkriesenia je v tomto úryvku stelesnená v podobe slepca. Viera sa rodí z počúvania Slova a viery v neho.⁹³ Nami navrhovanými paragrafmi sú: KKC 1987-1995: Ospravedlnenie.

• Lk 96. začalo – Lk 19, 29 - 36 – *Vstup do Jeruzalema* – Ježišova návšteva Jeruzalema má stred v chráme a pokračuje vo výstupe na Olivovú horu. Osliatko sa stáva symbolom Ježiša Krista, ktorý si nevyberá koňa, aby prišiel vládnuť v pýche, nevyberá si ani vojnový záprah, aby prišiel spraviť vojenský prevrat, ale prichádza na osliatku, symbole pokorného služobníka.⁹⁴ Nami navrhovanými paragrafmi sú: KKC 467, 540, 1137: Kristus ako Najvyšší kňaz.

• Lk 98. začalo – Lk 19, 45 - 47 – *Vyháňanie kupcov z chrámu* – Ježiš neprichádza ohňom hnevu ale ohňom lásky očistiť chrám od peňazomencov a predavačov. Prichádza aby si upratal vlastný príbytok, ktorý si ľudia privlastnili vo svojej pýche. Chrám nazýva domom modlitby, tzn. domom prebývania samého Boha.⁹⁵ Nami navrhovanými paragrafmi sú: KKC 583-586: Ježiš a chrám.

• Lk 99. začalo – Lk 20, 1 - 8 – *Velrada sa chystá zabiť Ježiša* – Velkňazi predstavovali v tej dobe zákonnú a politickú moc celej spoločnosti. Úcta, ktorú mali u ľudí s pozlátkou hodnovernosti im dávala neobmedzenú moc, ktorú si uvedomovali. Velkňazi, učitelia zákona

---

⁹³ Porov. FAUSTI, S.: *Nad evangeliem podle Lukáše*. 2011. Praha: Paulínky 2011, s. 645.

⁹⁴ Porov. FAUSTI, S.: *Nad evangeliem podle Lukáše*. 2011. Praha: Paulínky 2011, s. 667.

⁹⁵ Porov. FAUSTI, S.: *Nad evangeliem podle Lukáše*. 2011. Praha: Paulínky 2011, s. 678.

a starší predstavovali *sinderium*, tzn. najvyššiu radu v Izraeli. To čo táto rada vyhlásila, sa muselo uskutočniť a často na seba brala právo rozhodovať v mene Boha.⁹⁶ Nami navrhovanými paragrafmi sú: KKC 210-211: Milosrdný a súcitný Boh; KKC 1441-1442: „Verím v odpustenie hriechov“; KKC 599-605: Spasiteľská Kristova smrť v Božom pláne spásy.

- Lk 100. začalo – Lk 20, 9 - 18 – *O zlých vinohradníkoch* – Predáci budú zahubení ako prví, aby mohli byť zachránení ako Synovia. Vinica dostane iných predákov. Medzi Izraelom a cirkvou je kontinuita, je to tá istá vinica. Pánova sláva je otvorená pre mnohých ľudí.⁹⁷ Nami navrhovanými paragrafmi sú: KKC 2653-2654, 2660, 2716: Načúvanie Božiemu Slovo, pomáha človeku prijať plán spásy.

Zpracovaním a prehodnotením týchto pasáží do ucelenej kompozície východného homiletického direktória by sme dosiahli plnosť spojitosti evanjelia a paragrafov *Katechizmu Katolíckej cirkvi*, práve s východným obradom.

---

⁹⁶ Porov. FAUSTI, S.: *Nad evangeliem podle Lukáše*. 2011. Praha: Paulínky 2011, s. 682.

⁹⁷ Porov. FAUSTI, S.: *Nad evangeliem podle Lukáše*. 2011. Praha: Paulínky 2011, s. 690.

Sväté evanjelium podľa Jána

Podľa tradície bolo napísané pre maloázijských kresťanov asi medzi rokmi 90 a 100 po Kristovi. Oproti synoptickým evanjeliám má odlišnú štruktúru.⁹⁸

Je potrebné vedieť, že sväté evanjelium podľa Jána sa číta vo východnom obrade podľa poriadku sedem týždňov, počnúc Veľkou nedeľou Paschy, s výnimkou troch dní.⁹⁹

Liturgický text evanjelia podľa Jána, rozdelený na 21 kapitol a 67 cirkevných začal,¹⁰⁰ po aplikácií paragrafov z *Homiletického direktória* obsiahol 49 začal, čo je 73% z celkového počtu. *Katechizmus Katolíckej cirkvi* v registre citovaných textov spomína texty z 66 začal, čo je 99% z celkového počtu. Text, ktorý sa vôbec *Katechizmus Katolíckej cirkvi* nespomína ani v *Homiletickom direktóriu* sa nenachádza tvorí 1 začalo, čo je rovnako len 1%. Právom môžeme preto Jánovo evanjelium označiť ako najviac katechetické, aj keď ho neradíme ku synoptikom. Nespomínanými textami svätého evanjelia bolo nasledujúce začalo:

- Jn 13. začalo – Jn 4, 47 - 54 – *Uzdravenie syna kráľovského úradníka* – Kráľovský úradník vyjadruje túžbu každého človeka o to, aby jeho životodarná moc zúrodnila zem. Jeho modlitba bude vyslyšaná až on sám v dôvere v Slovo príde ku svojmu synovi.¹⁰¹ Nami navrhovanými paragrafmi sú: KKC 1655-1658, 2204-2206: Kresťanská rodina ako domáca cirkev.

---

⁹⁸ Porov. FAUSTI, S.: *Nad evanjeliem podle Jana*. 2002. Praha: Paulínky 2014, s. 8.

⁹⁹ Porov. *Sväté evanjelium*. 2001. Michalovce: Misionár 2001, s. 11.

¹⁰⁰ Porov. *Sväté evanjelium*. 2001. Michalovce: Misionár 2001, s. 364.

¹⁰¹ Porov. FAUSTI, S.: *Nad evanjeliem podle Jana*. 2002. Praha: Paulínky 2014, s. 110.

Zpracovaním a prehodnotením tejto pasáže do ucelenej kompozície východného homiletického direktória by sme dosiahli plnosť spojitosti evanjelia a paragrafov *Katechizmu Katolíckej cirkvi*, práve s východným – byzantským obradom.

ZÁVER

Svätý pápež Ján Pavol II., v apoštolskom liste *Oriente lumen* píše: „*Ku všetkým cirkvám, na Východe aj na Západe, dolieha výkrik dnešných ľudí, ktorí sa pýtajú na zmysel svojho života. Počujeme volanie toho, ktorý hľadá zabudnutého a strateného Otca (Lk 15,18-20; Jn 14,8). Dnešní ľudia nás prosia, aby sme im ukázali Krista, ktorý pozná Otca a ktorý nám ho zjavil (Jn 8,55; 14,8-11). Tým, že pripustíme, aby k nám dolahli otázky sveta a my si ich pokorní a uchvátení vypočujeme v plnej solidarite s tým, kto nám ich kladie, sme vyzvaní slovami a skutkami našej doby poukázať na tie nesmierne bohatstvá, ktoré naše cirkvi uchovávajú v klenotniciach svojich tradícií.*“ (OL 4)

Tradičia, ktorá je uchovávaná v Katolíckej cirkvi, je nádejou dnešného človeka. Je potrebné hľadať to, čo nás spája, nie to, čo nás rozdeľuje. *Homiletické direktórium*, poskytlo v svojom celom obsahu postrehy ako účinne aplikovať cirkevnú náuku do homílie a aj do osobného života.

Prvá a druhá časť priniesla analýzu a porovnanie *Homiletického direktória* a východnému kresťanovi, či už kňazovi – kazateľovi ale aj laikovi poskytla stručný prehľad toho, o ako sa snažila cirkev po celé stáročia ohlasovať Kristovo evanjelium.

Tretia časť priniesla syntézu na východný evanjeliár, z ktorého vychádzajú kňazi pri svojich homíliách. Dospeli sme k prehľadným štatistikám a pokúsili sa navrhnuť celkovú aplikáciu paragrafov *Katechizmu Katolíckej cirkvi* na všetky texty evanjelia, rozdelené do tzv. začál.

Najväčším prínosom publikácie je jej dodatok, ktorá obsahuje kompletný katalóg aplikácií paragrafov katechizmu do homílie a môže slúžiť ako pracovná verzia na vytvorenie práve východnej verzie homiletického direktória po doplnení chýbajúcich častí, ktoré spomíname v publikácií a taktiež navrhujeme ich doplnenie. Druhý dodatok obsahuje prehľad najdôležitejších dokumentov od *Druhého Vatikánskeho koncilu* až po súčasnosť, ktoré sa zaoberali homíliou.

Veríme, že publikácia bude prínosom nielen pre východného – gréckokatolíckeho kňaza ale aj pre kňaza v západnom obrace ako aj laikov, ktorí by chceli každodenné evanjelium aplikovať spolu s *Katechizmom Katolíckej cirkvi* do svojej lektúry, odbornej činnosti alebo evanjelizácie v súlade s cirkevnou tradíciou.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

BENEDIKT XVI.: *Deus caritas est*. Trnava: SSV, 2006, 64 s. ISBN 80-7162-594-9

BENEDIKT XVI.: *Sacramentum caritatis. Posynodálna apoštolská exhortácia*. Trnava: SSV, 2007, 128 s. ISBN 978-80-7162-659-6

BENEDIKT XVI.: *Verbum Domini. Posynodálna apoštolská exhortácia o Božom slove v živote a poslaní Cirkvi*. Trnava: SSV, 2011, 168 s. ISBN 978-80-7162-868-2

Biblia, Sväté písmo Starého a Nového zákona. Trnava : SSV, 2012, 1876 s. ISBN 978-80-7162-907-8.

BISKUPSKÁ SYNODA: *13. riadne valné zhromaždenie Biskupskej synody Nová evanjelizácia na odovzdávanie kresťanskej viery – Lineamenta*. <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-vatikanskych-uradov/c/nova-evanjelizacia-na-odovzdavanie-krestanskej-viery-lineamenta> (30.11.2018)

BOHÁČ, V.; PETRÍK, L.; PALOČKO, Š.; MOJZEŠ M.: *Druhý vatikánsky koncil a Gréckokatolícka cirkev na Slovensku*. 2012. Prešov: UNIPO GTF, 2012, 143 s. ISBN 978-80-555-1033-0

BOHÁČ, V.: *Liturgický rok v byzantskom obrade*. Prešov: UNIPO GTF, 2017, 208 s. ISBN 978-80-555-0873-3

Cerkovnyj ustav – liturgický poriadok na rok 2014/15. Prešov: Petra, 2014, 135 s. ISBN 978-80-8099-088-6

ČÍŽEK, A.: *Synaxár*, Prešov: Spolok biskupa Petra Pavla Gajdiča, 1998, 321 s. ISBN 80-967341-1-3

DRUHÝ Vatikánsky koncil: *Dokumenty druhého vatikánskeho koncilu*. Trnava: SSV – Vojtech spol. s.r.o., 2008, 848, ISBN 978-80-7162-738-8

FAUSTY, S.: *Nad evangeliem podle Jana*. Praha: Paulínky, 2014. 628 s. ISBN 978-80-7450-119-7

FAUSTY, S.: *Nad evangeliem podle Lukáše*. Praha: Paulínky, 2011. 847 s. ISBN 978-80-7540-025-1

FAUSTY, S.: *Nad evangeliem podle Marka*. Praha: Paulínky, 2007. 470 s. ISBN 978-80-86949-39-0

FAUSTY, S.: *Nad evangeliem podle Matouše*. Praha: Paulínky, 2009. 632 s. ISBN 978-80-86949-77-2

FRANTIŠEK: *Evangelii gaudium. Apoštolská exhortácia o ohlasovaní evanjelia v súčasnom svete*. Trnava: SSV, 2014, 202 s. ISBN 978-80-8161-044-8

FRANTIŠEK: *Lumen fidei. Encyklika o svetle viery* Trnava: SSV, 2013, 70 s. ISBN 978-80-716-998-6

JÁN PAVOL II.: *Novo millennio ineunte. Apoštolský list na začiatku tisícročia*. [https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-
vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/novo-millennio-ineunte](https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/novo-millennio-ineunte)
(30.11.2018)

JÁN PAVOL II.: *Ut unum sint. Encyklika o ekumenickom úsilí.*
<http://www.grkat.nfo.sk/Texty/utunumsint.pdf> (30.11.2018)

Katechizmus Katolíckej cirkvi. Promulgovaný pápežom Jánom Pavlom II. apoštolskou konštitúciou *Fidei depositum* (11.10.1992), slovenský preklad, 5. vydanie – Trnava: SSV, 2007, 918 s. ISBN 978-80-7162-657-2

KÓDEX KÁNONOV VÝCHODNÝCH CIRKVÍ CODEX CANONUM ECCLESiarum Orientalium. Prešov: Gréckokatolícka teologická fakulta Prešovskej univerzity v spolupráci s Katolíckou univerzitou v Ľublíne vo vydavateľstve Ľublinskej arcidiecézy Gaudium, 2012, 882 s. ISBN 978-83-7548-090-0

KONGREGÁCIA PRE BOŽÍ KULT A DISCIPLÍNU SVIATOSTÍ:
Homiletické direktórium. Trnava: SSV, 2017, 150 s. ISBN 978-80-8161-280-0

Malý trebník. Prešov: Petra, 2006, 120 s. ISBN 80-89007-73-2

PAVOL VI.: *Evangelii nuntiandi. Posynodálna apoštolská exhortácia o ohlasovaní evanjelia v dnešnom svete* (08.12.1975). Trnava: SSV, 1999, 120 s. ISBN 80-7162-266-4

PETRÍK, Ľ.: *Homiletika (nielen) pre gréckokatolíkov.* Prešov: UNIPO GTF, 2015, 313 s. ISBN 978-80-555-1517-5

Sväté evanjelium. Michalovce: Misionár, 2001, 474 s. ISBN 80-88724-08-2

TYROL, A.: *Kurz lektorov a žalmistov*. Svit: KBD, 2007, 123 s. ISBN 978-80-89120-10-9

UTIERNE na celý rok (nedeľné, sviatočné i všedné) a bežné i kráľovské HODINKY. Michalovce: Misionár, 2009, 672 s. ISBN 978-80-88724-43-8

V brázde Metodovej 2015, Košice: Byzant, 2014, 131 s. ISBN 978-80-85581-66-9

VEČIERNE – Keď sme prišli k západu slnka. Michalovce: Misionár, 2013, 748 s. ISBN 978-80-88724-61-2

DODATOK I

EVANJELIÁR A KATECHIZMUS KATOLÍCKEJ CIRKVI

Publikácia *Homiletické direktorium* (Rím, 2014) poskytla vo svojom dodatku príspevok s názvom *Homília a Katechizmus Katolíckej cirkvi*, kde sa nachádzalo prehľadné určenie paragrafov katechizmu, ktoré boli dané do latinského trojročného cyklu čítaní. Tieto paragrafy boli upravené schémou:

NÁZOV CYKLU (A,B,C)

Názov nedele z trojročného cyklu

KKC Číslo a heslovitý obsah paragrafu

Toto delenie sa nedalo aplikovať na východný - byzantský obrad, keďže v ňom neboli uvedené ani odvolávky na text Svätého Písma ako aj celkový prehľad bol daný striktne liturgicky len na latinský obrad. Ďalším problémom bola aj skutočnosť, že vo východnej liturgii sa nečítajú na *Svätej Božskej liturgii Jána Zlatoústeho* ani na *Svätej Božskej liturgii Bazila Veľkého* texty Starého zákona, preto bolo nutné ku každému evanjeliu pridať do delenia aj stručný obsah textu a potom podľa *Homiletického direktória* vybrať paragraf, ktorý so ňou korešponduje.

Následne boli pridané na základe *Katechizmu Katolíckej cirkvi* (Trnava, 1999) paragrafy s citovaným textom.

Evanjeliá sú v dodatku upravené podľa *Homiletického direktória* (Rím, 2014) a evanjeliára *Sväté evanjelium* (Michalovce, 2001) v nasledujúcej schéme:

Číslo začala	Odvolávka na text sv. Písma; Stručný obsah evanjeliovej state podľa evanjeliára Sväté evanjelium KKC Číslo paragrafov: Spoločná téma podľa Homiletického direktória KKC Číslo paragrafov z registra citovaných miest v prílohe KKC
--------------	--

Homiletické direktorium však nespomína všetky časti evanjeliovej zvesti. Dodatok uvádza aj state, ktoré neobsahujú paragrafy z *Katechizmu Katolíckej cirkvi*. Delenie, ktoré sa nachádza v dodatku tejto publikácií môže byť nápomocné pri zostavovaní homílií aj katechéz, neobsahuje však navrhované paragrafy, ktoré sa spomínajú v publikácií. Preto je tento dodatok pracovným podkladom pre vytvorenie Homiletického direktória práve pre východný obrad.

Sväté evanjelium podľa Matúša

Sväté evanjelium podľa Matúša sa číta od pondelka po Päťdesiatnici, čiže od Pondelka Svätého Ducha, do piatka po Povýšení Kríža, teda počas sedemnástich týždňov, a to tak, že prvých jedenásť týždňov sa číta evanjelium podľa Matúša každý deň, ale od dvanásteho týždňa do konca sedemnásteho týždňa sa číta iba v soboty a nedele, lebo päť dní sa číta evanjelium podľa Marka. Teda sedemnásť týždňov patria prinajmenšom soboty a nedele Matúšovi - to v prípade, že je vo vnútri paschálneho okruhu. Ak bude Pascha mimo, tak je to inak, lebo treba čítať aj sedemnásť týždňov. Pred nedeľou o Zachejovi sa číta tiež Matúšovo evanjelium o Kanaánčanke.

1. zač. **Mt 1, 1 – 17; O tom, že Ježiš je Mesias, Spasiteľ a podľa prísľubu otcom.**
KKC 435.

2. zač. **Mt 1, 18 - 25; O Kristovom narodení.**
KKC 437, 497, 532 – 534, 1014, 1846, 2177: Svätý Jozef
KKC 2214 – 2200: Povinností detí a rodičov
KKC 496-507, 495: Máriino panenské materstvo
KKC 437, 456, 484-486, 721-726: Mária, Matkou Božou pôsobením Svätého Ducha
KKC 1846: Ježiš odhalený Jozefovi ako Spasiteľ
KKC 445, 648, 695: Ježišovo Božské synovstvo sa ukazuje v zmŕtvychvstaní
KKC 143-149, 494, 2087: „Poslušnosť viery“
KKC 497, 333, 486, 430, 452, 1507, 1846, 2666, 2812, 497, 774.

3. zač. **Mt 2, 1 - 12; Mudrci, prvotina pohanov, hľadajú kráľa Židov, ktorý sa narodil; Vedení hviezdou nachádzajú ho; Prinášajú dary a klaňajú sa mu.**
KKC 528, 724: **Bohozjavenie**
KKC 280, 529, 748, 1165, 2466, 2715: **Kristus – Svetlo národov**
KKC 60, 442, 674, 755, 767, 774-776, 781, 831: **Cirkev – sviatosť jednoty ľudského rodu**
KKC 528, 486, 439, 528, 724.
4. zač. **Mt 2, 13 - 23; Jozef s dieťaťom a Mária utekajú do Egypta; vracajú sa do izraelskej krajiny; odchádzajú do galilejského kraja.**
KKC 531-534: **Svätá rodina**
KKC 1655-1658, 2204-2206: **Kresťanská rodina ako domáca cirkev**
KKC 2214-2233: **Povinnosti členov rodiny**
KKC 333, 530: **Útek do Egypta**
KKC 333, 530, 333.

5. zač. **Mt 3, 1 - 12;** *Jánovo ohlasovanie; Odev a pokrm; Krstenie; Ovocie pokánia; Sekera je priložená ku koreňu; Vejačka a plevy.*
KKC 522, 711-716, 722: **Proroci a očakávanie Mesiáša**
KKC 523, 717-720: **Poslanie Jána Krstiteľa**
KKC 1427-29: **Obrátenie pokrstených**
KKC 61, 946-962, 1090, 1137-1139, 1370: **Cirkev – spoločenstvo svätých**
KKC 956, 2683: **Príhovor svätých**
KKC 828, 867, 1173, 2030, 2683-2684: **Svätcí a príklady svätosti**
KKC 523, 535, 678.
6. zač. **Mt 3, 13 - 17;** *Pokrstený Kristus;*
KKC 1223, 535, 1286, 608, 536, 1224, 701, 1224, 444, 713.
7. zač. **Mt 4, 1 - 11;** *Kristus je pokúšaný; Písmom poráža diabla, pokúšiteľa; Anjeli mu posluhujú.*
KKC 394, 2849, 5835, 2083 2135, 333.
8. zač. **Mt 4, 12 - 17;** *Hlása pokánie.*
KKC 551, 765: **Vyvolenie Dvanástich**
KKC 541-543: **Božie kráľovstvo povoláva židov aj pohanov**
KKC 813-822: **Jednota Cirkvi**
KKC 1720, 1989.

9. zač. **Mt 4, 18 - 24; *Povolanie Petra a Andreja, Jakuba a Jána; Hlása evanjelium a uzdravuje chorých.***
KKC 551, 765: **Vyvolenie Dvanástich**
KKC 541-543: **Božie kráľovstvo povoláva židov aj pohanov**
KKC 813-822: **Jednota Cirkvi**
KKC 878, 1503.
10. zač. **Mt 4,25 -5, 13; *Démon je vyhnaný; Petrova testiná je uzdravená; Aj všetci chorí; Aj démoni vyznávajú, že Ježiš je Kristus; Ježiš vyučuje z lodky; Lov rýb; Malomocný; Kristus sa modlí na púšťach; Ochrnutý.***
KKC 61, 946 – 962, 1090, 1137 – 1339, 1370: **Cirkev, spoločenstvo svätých**
KKC 956, 2683: **Príhovor svätých**
KKC 828, 867, 1173, 2030, 2683, 2684: **Svätci, príklady svätosti**
KKC 459, 520-521: **Ježiš – Vzor svätosti pre všetkých**
KKC 1716-1724: **Povolanie k svätosti**
KKC 64, 716: **Chudobní a pokorní prinášajú nádej v mesiášovi**
KKC 782: **Boží ľud – Soľ zeme a svetlo sveta**
KKC 2044-2046: **Mravný život a misijne svedectvo**
KKC 2443-2449: **Pozornosť voči skutkom milosrdenstva, láska k chudobným**
KKC 1243: **Pokrstení sú povolaní byť svetlom sveta**
KKC 272: **Ukrižovaný Kristus je Božou múdrosťou**
KKC 764, 2763, 581, 544, 2546, 1716, 1720, 2518, 2305, 2330, 520, 782, 2821.

11. zač. **Mt 5, 14 - 20;** *Mesto postavené na návrší; Svetník; Dobré skutky.*
KKC 782: **Boží ľud – Soľ zeme a svetlo sveta**
KKC 2044-2046: **Mravný život a misijne svedectvo**
KKC 2443-2449: **Pozornosť voči skutkom milosrdenstva, láska k chudobným**
KKC 1243: **Pokrstení sú povolani byť svetlom sveta**
KKC 272: **Ukrižovaný Kristus je Božou múdrosťou**
KKC 577-582: **Ježiš a zákon**
KKC 1961-1964: **Starý zákon**
KKC 2064-2068: **Desatoro v cirkevnej tradícii**
KKC 764, 2763, 2821, 1243, 326, 2053, 557, 592, 1967, 2054.
12. zač. **Mt 5, 20 - 26;** *Čo znamená zavraždiť; O tom, že je treba zmieriť sa s bratom.*
KKC 577-582: **Ježiš a zákon**
KKC 1961-1964: **Starý zákon**
KKC 2064-2068: **Desatoro v cirkevnej tradícii**
KKC 764, 2763, 2054, 2262, 2302, 2054, 2257, 678, 1034, 2302, 2262, 2608, 2792, 2841, 2845, 1424.
13. zač. **Mt 5, 27 - 32;** *Cudzoložstvo; Oko alebo pravica, ktorá zvädza na briedy; Prepustenie.*
KKC 577-582: **Ježiš a zákon**
KKC 1961-1964: **Starý zákon**
KKC 2064-2068: **Desatoro v cirkevnej tradícii**
KKC 764, 2763, 2330, 2336, 2380, 1456, 2513, 2528, 1034, 226, 2382.

14. zač. **Mt 5, 33 - 41; *O tom, že vôbec netreba prisahať.***
KKC 764, 2763, 2463, 581, 2141, 2153, 592, 2338, 2466, 2262.
15. zač. **Mt 5, 42 - 48; *Láska a nenávisť.***
KKC 394, 538-540, 2119: Ježišovo pokúšanie
KKC 2846-2949: „Neuved' nás v pokušenia“
KKC 385-390, 396-400: Pád
KKC 359, 402-411, 615: Adam, dedičný hriech;
Kristus – nový Adam
KKC 1933, 2303: Láska k blížnemu je nezlučiteľná
s nenávisťou k nepriateľom
KKC 2262-2267: Zákaz spôsobenia zla blížnemu
s výnimkou spravodlivej obrany
KKC 2842-2845: Modlitba a odpustenie blížnemu
KKC 2012-2016: Dokonalosť nebeského Otca, nás
vyzýva k dokonalosti
KKC 1265: Krstom sa stávame chrámom Svätého
Ducha
KKC 2684: Svätí sú chrámom Svätého Ducha
KKC 764, 2763, 1933, 2844, 1825, 1968, 2262, 2303,
2608, 2828, 2054, 443, 1693, 1968, 2013, 2842.
16. zač. **Mt 6, 1 - 13; *Almužna; Modliť sa.***
KKC 394, 538-540, 2119: Ježišovo pokúšanie
KKC 2846-2949: „Neuved' nás v pokušenia“
KKC 385-390, 396-400: Pád
KKC 359, 402-411, 615: Adam, dedičný hriech;
Kristus – nový Adam
KKC 764, 2763, 1430, 1969, 1434, 1063, 1753, 2447,
575.

17. zač. **Mt 6, 14 - 21; *Odpúšťať bratovi; Pôst; Zbromažďovať si poklady.***
KKC 764, 2763, 575, 1063, 1430, 1969, 368, 2533, 2551, 2604, 2608, 2729, 2848.
18. zač. **Mt 6, 22 - 30; *Bob a mamona.***
KKC 302-314: Božia prozreteľnosť a jej úloha v dejinách
KKC 2113-2115: Modloslužba mení hodnoty; Viera v prozreteľnosť než vo veštenie
KKC 2632: Modlitba veriacich, prosba za príchod Ježiša Krista
KKC 2830: Veriť v prozreteľnosť, neznamená nič nerobiť
KKC 764, 2763, 2113, 2424, 2729, 2821, 2848, 2608, 2547, 2830, 2416, 322.
19. zač. **Mt 6, 31 - 34; *Je potrebné hľadať najprv Božie kráľovstvo a jeho spravodlivosť.***
KKC 302-314: Božia prozreteľnosť a jej úloha v dejinách
KKC 2113-2115: Modloslužba mení hodnoty; Viera v prozreteľnosť než vo veštenie
KKC 2632: Modlitba veriacich, prosba za príchod Ježiša Krista
KKC 2830: Veriť v prozreteľnosť, neznamená nič nerobiť
KKC 764, 2763, 2547, 2830, 322, 305, 270, 1942, 2604, 2608, 2632, 2659, 2836.

20. zač. **Mt 7, 1- 11; Nesúdiť bližneho; Nedávať, čo je sväté, psom.**
KKC 2763, 678, 2654, 2609.
21. zač. **Mt 7, 12- 14; Tesná a široká brána.**
KKC 2763, 17893, 1970, 2821, 1696, 1036, 1970, 2609.
22. zač. **Mt 7, 15- 20; Je potrebné dávať si pozor na falošných prorokov; Ovocie stromov.**
KKC 2763, 2285, 2005.
23. zač. **Mt 7, 21- 23;**
KKC 2822-2827: „Buď vôľa tvoja“
KKC 2611: Modlitba s vierou je v nasmerovaní srdca na Boha
KKC 1987-1995: Ospravedlnenie
KKC 2763, 443, 1821, 2611, 2826, 1970.
24. zač. **Mt 7, 24 – 8, 4; Ten, čo stavia dom na skale a na piesku. Malomocný je očistený.**
KKC 2822-2827: „Buď vôľa tvoja“
KKC 2611: Modlitba s vierou je v nasmerovaní srdca na Boha
KKC 1987-1995: Ospravedlnenie
KKC 1970, 581, 448, 586.

25. zač. **Mt 8, 5- 13;** *Stotníková viera; Povolanie pohanov.*
KKC 1386, 2610, 543.
26. zač. **Mt 8, 14- 22;** *Petrova testiná má horúčku; Zákonník,*
ktorý chcel nasledovať Ježiša.
KKC 517, 1505, 2444.
27. zač. **Mt 8, 23 - 27;** *Velká búrka na mori.*
KKC 2610.
28. zač. **Mt 8, 28 - 34;** *Dvaja posadnutí; Diabli, ktorí odišli do*
čriedy sviň.
29. zač. **Mt 9, 1 - 8;** *Ochrnutý je uzdravený. Odpúšťanie*
hriechov; Povolanie Matúša.
30. zač. **Mt 9, 9 - 13;** *Hriešnici a mýtnici stolujú s Ježišom.*
KKC 545, 589: Ježiš volá hriešnikov a odpúšťa im
KKC 2099-2100: Obeta je milá Bohu
KKC 144-146, 2572: Abrahám – vzor viery
KKC 581, 589, 2100.
31. zač. **Mt 9, 14 - 17;** *Nové víno.*
32. zač. **Mt 9, 18 - 26;** *Dcéra popredného muža je vzkriesená;*
Žena trpiaca na krvotok.
33. zač. **Mt 9, 27 - 35;** *Dvom slepcom, ktorí veria, vracia sa zrak;*
Posadnutý a nemý.
KKC 439, 2616.

34. zač. **Mt 9, 36 – 10, 8; Žatva a robotníci; Darovanie moci uzdravovať; Apoštoli a ich mená; Sú poslaní hlásať evanjelium.**
KKC 551,761-766: **Cirkev, pripravovaná starozákonným ľuďom**
KKC 783-786: **Cirkev – Kňazský, prorocký a kráľovský úrad**
KKC 849-865: **Apoštolské poslanie Cirkvi**
KKC 2611, 543, 1509, 2121, 2443.
35. zač. **Mt 10, 9 - 15; Pokoj; Otrásenie prachu.**
KKC 2122.
36. zač. **Mt 10, 16 - 22; Súženie; Vytrvalosť až do konca.**
KKC 764, 728, 161, 1821.
37. zač. **Mt 10, 23 - 31; Prenasledovanie a útek; Koho sa treba a koho sa netreba obávať; Dva vrabce; Vlasy na hlave.**
KKC 852: **Kristov duch podporuje poslanie kresťana**
KKC 905: **Evanjelizácia svedectvom života**
KKC 1808, 1816: **Odvážne svedectvá viery prekonávajú strach**
KKC 2471-2474: **Vydávať svedectvo o pravde**
KKC 359, 402-411, 615: **Adam – dedičný hriech; Kristus – nový Adam**
KKC 765, 363, 1034, 305.

38. zač. **Mt 10, 32 - 36; *Vyznanie Krista pred ludmi. Pokoj, meč. Rozdelenie.***
KKC 852: **Kristov duch podporuje poslanie krestana**
KKC 905: **Evanjelizacia svedectvom života**
KKC 1808, 1816: **Odvážne svedectvá viery prekonávajú strach**
KKC 2471-2474: **Vydávať svedectvo o pravde**
KKC 359, 402-411, 615: **Adam – dedičný hriech; Kristus – nový Adam**
KKC 14, 2145, 1816.
39. zač. **Mt 10, 37 – 11, 1; *Stratiť život. Tí, ktorí prijímajú Krista.***
KKC 2232-2233: **Prvým povoláním krestana je nasledovať Krista**
KKC 537, 628, 790, 1213, 1226-1228, 1694: **Krst, obeť sama o sebe pre Krista**
KKC 1987: **Milosť nás ospravedľňuje prostredníctvom krstu a viery**
KKC 2232, 1506, 858.
40. zač. **Mt 11, 2 - 15; *Ján posielal dvoch učeníkov; Kristovo svedectvo o Jánovi; Zákon i Proroci.***
KKC 30, 163, 301, 736, 1829, 1832, 2015, 2362: **Radosť**
KKC 227, 2613, 2665, 2772: **Trpezlivosť**
KKC 439, 547-550, 1751: **Prejavenie Ježiša ako mesiáša**
KKC 2443, 548, 549, 523, 719.

41. zač. **Mt 11, 16 - 19; *Kristus a Ján.***
KKC 30, 163, 301, 736, 1829, 1832, 2015, 2362:
Radosť
KKC 227, 2613, 2665, 2772: **Trpezlivosť**
KKC 439, 547-550, 1751: **Prejavenie Ježiša ako mesiáša**
42. zač. **Mt 11, 20 - 26; *Korozain, Betsaida, Kafarnaum; Zjavenie evanjelia maličkým.***
KKC 514-521: **Poznávanie Kristových tajomstiev, naše spoločenstvo na jeho tajomstvách**
KKC 238-242: **Otec je zjavovaný synom**
KKC 989-990: **Vzkriesenie tela**
KKC 678, 153, 544, 2779, 2785, 2701, 2603.
43. zač. **Mt 11, 27 - 30; *Povolanie tých, čo sa namáhajú a sú preťažení.***
KKC 514-521: **Poznávanie Kristových tajomstiev, naše spoločenstvo na jeho tajomstvách**
KKC 238-242: **Otec je zjavovaný synom**
KKC 989-990: **Vzkriesenie tela**
KKC 2603, 151, 240, 443, 473, 2779, 1658, 459, 1615.
44. zač. **Mt 12, 1 - 8; *Učeníci trhajú klasy; Milosrdenstvo, obeta.***
KKC 581, 582, 2173, 586, 590, 2100.
45. zač. **Mt 12, 9 - 13; *Vyschnutá ruka; Robiť v sobotu dobro je dovolené.***
KKC 342.

46. zač. **Mt 12, 14 - 29;** *Posadnutý, ktorý bol slepý a nemý. Vnútorne rozdelené kráľovstvo. KKC 713, 439, 574, 550.*
47. zač. **Mt 12, 30 - 37;** *Rúhanie proti Duchu; Dobrý a naničhodný strom; Vreteničie plemeno. KKC 590, 1031, 1864, 679.*
48. zač. **Mt 12, 38 - 45;** *Ninivčania; Kráľovná z juhu. KKC 994, 627, 635, 590, 678.*
49. zač. **Mt 12, 46 – 13, 3;** *Kto je Kristova matka a kto sú jeho bratia;. Podobenstvo o rozsieváčovi. KKC 546: Kristus učí v podobenstvách KKC 1703-1709: Schopnosť poznávať Boží hlas a odpovedať naň KKC 2006-2011: Boh pripojuje človeka k dielu svojej milosti KKC 1046-1047: Stvorenie – súčasť nového vesmíru KKC 2707: Hodnota rozjímania KKC 764, 2233, 546, 1724.*
50. zač. **Mt 13, 4 - 9;** *KKC 546: Kristus učí v podobenstvách KKC 1703-1709: Schopnosť poznávať Boží hlas a odpovedať naň KKC 2006-2011: Boh pripojuje človeka k dielu svojej milosti KKC 1046-1047: Stvorenie – súčasť nového vesmíru KKC 2707: Hodnota rozjímania KKC 546, 1724.*

51. zač. **Mt 13, 10 - 23; *Vysvetlenie podobenstva.***
KKC 546: **Kristus učí v podobenstvách**
KKC 1703-1709: **Schopnosť poznávať Boží hlas a odpovedať naň**
KKC 2006-2011: **Boh pripojuje človeka k dielu svojej milosti**
KKC 1046-1047: **Stvorenie – súčasť nového vesmíru**
KKC 2707: **Hodnota rozjímania**
KKC 7873, 546, 29.
52. zač. **Mt 13, 24 - 30; *Podobenstvo o kúkoli a jeho vysvetlenie.***
KKC 543-550: **Božie kráľovstvo**
KKC 309-314: **Božia dobrota a pohoršenie zla**
KKC 825, 827: **Plevy a semeno v každom z nás aj v Cirkvi**
KKC 1425-1429: **Silnejúca potreba obrátenia**
KKC 2630: **Prosebná modlitba hovorí z hĺbky Svätého Ducha**
KKC 827.
53. zač. **Mt 13, 31 - 36; *Podobenstvo o horčičnom zrnku a o kvase,***
KKC 543-550: **Božie kráľovstvo**
KKC 309-314: **Božia dobrota a pohoršenie zla**
KKC 825, 827: **Plevy a semeno v každom z nás aj v Cirkvi**
KKC 1425-1429: **Silnejúca potreba obrátenia**
KKC 2630: **Prosebná modlitba hovorí z hĺbky Svätého Ducha**

54. zač. **Mt 13, 37 - 43;**
KKC 543-550: **Božie kráľovstvo**
KKC 309-314: **Božia dobrota a pohoršenie zla**
KKC 825, 827: **Plevy a semeno v každom z nás aj v Cirkvi**
KKC 1425-1429: **Silnejúca potreba obrátenia**
KKC 2630: **Prosebná modlitba hovorí z hĺbky Svätého Ducha**
KKC 333, 1034, 546.
55. zač. **Mt 13, 44 - 54; *O skrytom poklade, o vzácnej perle, o rybárskej sieti; Nazaretčania sa pohoršujú na Ježišovi.***
KKC 407: **Pre poznanie situácie človeka, nemôžeme zabúdať na dedičný hriech**
KKC 1777-1785: **Rozhodnúť sa podľa svedomia v súlade so slobodnou vôľou**
KKC 1786-1789: **V ťažkých chvíľach spoznávať Božiu vôľu zo Zákona**
KKC 1038-1041: **Oddelenie dobra od zla pri poslednom súde**
KKC 1037: **Boh nikoho nepredurčuje na peкло**
KKC 1034, 1117.
56. zač. **Mt 13, 55 - 58;**
KKC 495, 500.

57. zač. **Mt 14, 1 - 13;** *Herodesova mienka o Ježišovi; Prečo je Ján Krstiteľ vsadený do väzenia; Stínajú mu hlavu; Ježiš odchádza na pusté miesto.*
 KKC 2828-2837: „Chlieb náš každodenný daj nám dnes“
 KKC 1335: **Zázraky rozmnoženia chleba sú predobrazom Eucharistie**
 KKC 1391-1401: **Plody svätého prijímania**
KKC 1335.
58. zač. **Mt 14, 14 - 21;** *O piatich chleboch a dvoch rybách.*
 KKC 2828-2837: „Chlieb náš každodenný daj nám dnes“
 KKC 1335: **Zázraky rozmnoženia chleba sú predobrazom Eucharistie**
 KKC 1391-1401: **Plody svätého prijímania**
KKC 1335, 1329.
59. zač. **Mt 14, 22 - 34;** *Ježišova modlitba. Vlny zmietajú loďku apoštolov. Maloverný Peter.*
 KKC 164: **Viera môže byť vystavená skúške**
 KKC 272-274: **Jedine viera môže poskytnúť tajomnú cestu v Prozreteľnosti**
 KKC 671-672: **V ťažkých časoch je potrebné pestovať dôveru v Krista**
 KKC 56-64, 121-122, 218-219: **Dejiny zmlúv, Božia láska v Izraeli**
 KKC 839-840: **Vzťah cirkvi k židovskému národu**
KKC 448.

60. zač. **Mt 14, 35 – 15, 11; Dotýkajú sa obruby Ježišovo rúcha; Tradícia otcov. KKC 579.**
61. zač. **Mt 15, 12 - 20; Pohoršenie; Rastlina vytrhnutá s koreňmi; Slepí vodcovia slepých; Srdce. KKC 1968, 2517, 1853.**
62. zač. **Mt 15, 21 - 28; Kanaánčanka. Chlieb detí: šteňatám. Velká viera Kanaánčanky. KKC 543-544: Božie kráľovstvo bolo najprv hlásané Izraelu, no teraz je všetkým KKC 674: Kristov príchod – nádej pre Izrael KKC 2610: Sila prosby konanej s úprimnou vierou KKC 831, 849: Cirkev je katolícka KKC 439, 448, 2610.**
63. zač. **Mt 15, 29 - 31;**
64. zač. **Mt 15, 32 - 39; Sedem chlebov a zopár rybiok; Vzdávanie vdáky. KKC 1335, 1329.**
65. zač. **Mt 16, 1 - 5; Znamenie proroka Jonáša.**
66. zač. **Mt 16, 6 - 12; Kvas farizejov a saducejov; Ich náuka.**

67. zač.

Mt 16, 13 - 19; *Mienka ľudí o Synovi človeka; Viera - Boží dar; Kľúče od nebeského kráľovstva; Ježiš predpovedá svoju smrť; Zaprieť seba samého a vziať kríž; Stratiť svoj život a zachrániť si ho.*

KKC 153, 424, 440, 442, 552, 765, 880 – 881: **Svätý Peter**

KKC 442, 601, 639, 642, 642, 1508, 2632 – 2633, 2638: **Svätý Pavol**

KKC 551-553: **Kľúče od kráľovstva**

KKC 880-887: **Základ jednoty: kolégium biskupov a jeho hlava – Petrov nástupca**

KKC 424, 442, 552, 440, 153, 424, 442, 586, 869, 881, 553, 1444.

68. zač.

Mt 16, 20 - 23; *Ježiš predpovedá svoju smrť.*

KKC 551-553: **Kľúče od kráľovstva**

KKC 880-887: **Základ jednoty: kolégium biskupov a jeho hlava – Petrov nástupca**

KKC 618: **Kristus volá svojich učeníkov aby vzali svoj kríž a šli za ním**

KKC 555, 1460, 2100: **Kríž je cestou pre vstup Kristovej slávy**

KKC 2015: **Cesta dokonalosti pochádza z cesty s krížom**

KKC 2427: **Každodenný kríž v našich životoch**

KKC 440, 554, 540, 607.

69. zač. **Mt 16, 24 - 28; *Zaprieť seba samého a vziať kríž; Stratiť svoj život a zachrániť si ho.***
KKC 618: **Kristus volá svojich učeníkov aby vzali svoj kríž a šli za ním**
KKC 555, 1460, 2100: **Kríž je cestou pre vstup Kristovej slávy**
KKC 2015: **Cesta dokonalosti pochádza z cesty s krížom**
KKC 2427: **Každodenný kríž v našich životoch**
KKC 226, 618, 2029, 736, 2232, 363, 1021.
70. zač. **Mt 17, 1 - 9; *Ježišovo premenenie. Božieho Syna je treba počúvať.***
KKC 554-556, 568: **Premenenie**
KKC 59, 145-146, 2570-2571: **Abraháмова poslušnosť**
KKC 706: **Boží sľub Abrahámovi sa napĺňa v Kristovi**
KKC 2012-2114, 2028, 2813: **Povolanie ku svätosti**
KKC 554, 444.
71. zač. **Mt 17, 10 - 13; *Kto je Eliáš.***
KKC 718.
72. zač. **Mt 17, 14 - 23; *Nevera učeníkov; Sila viery; Modlitba a pôst; Kristus predpovedá svoju smrť.***
KKC 554.
73. zač. **Mt 17, 24 - 27; *Odvádza daň.***
KKC 586.

74. zač. **Mt 18, 1 - 9**; *Kto je väčší v nebeskom kráľovstve; Prijat' dieťa; Pohoršiť; Pohoršenia.*
KKC 2785, 526, 2285.
75. zač. **Mt 18, 10 - 17**; *Anjeli detí; Stratená ovca; Napomenúť brata, ktorý zbrešil.*
KKC 2055: Desatoro zhrnuté do prikázania láska
KKC 1443-1445: Zmierenie sa s Cirkvou
KKC 2842-2845: „Ako i my odpúšťame naším vinníkom“
KKC 329, 336, 605, 2822, 2472.
76. zač. **Mt 18, 18 - 22**; *Kolko rás treba odpustiť bratovi.*
KKC 2055: Desatoro zhrnuté do prikázania láska
KKC 1443-1445: Zmierenie sa s Cirkvou
KKC 218-221: Boh je láska
KKC 294: Boh prejavuje svoju slávu svojou dobrotou
KKC 2838-2845: „Odpusť nám naše viny“
KKC 2842-2845: „Ako i my odpúšťame naším vinníkom“
KKC 553, 1444, 1088, 1373, 982, 2227, 2845.
77. zač. **Mt 18, 23 – 19, 2**; *Kráľ sa úctuje so svojimi sluhami.*
KKC 218-221: Boh je láska
KKC 294: Boh prejavuje svoju slávu svojou dobrotou
KKC 2838-2845: „Odpusť nám naše viny“
KKC 2843, 2845, 2364.

78. zač. **Mt 19, 3 - 15;** *Prepustiť manželku; Dať priepustný list; Neschopní manželstva; Deti prinesené k Ježišovi.*
KKC 2364, 2382, 1620, 1605, 1652, 796, 1614, 1644, 2336, 2380, 2053, 2385, 1610, 1615, 992, 1579, 1618.
79. zač. **Mt 19, 16 - 30;** *Len Boh je dobrý - treba zachovávať prikázania;. Dokonalý; Ako ťažko vojde do nebeského kráľovstva ten, čo je bohatý; Bohu je všetko možné; Opustiť všetko a nasledovať Krista.*
KKC 2075, 2052, 2400, 2053, 226, 2053, 276, 308, 1058, 2841, 765.
80. zač. **Mt 20, 1 - 16;** *Hospodár si najal robotníkov do vinice; Závistlivé oko.*
KKC 210-211: **Milosrdný a súcitný Boh**
KKC 588-589: **Ježiš stotožňuje svoj súcit, so súcitom Boha**
81. zač. **Mt 20, 17 - 28;** *Ježiš predpovedá svoju smrť; Prošba matky za Zebedejových synov; Čaša a krst; Syn človeka slúži.*
KKC 572, 2235, 440, 601, 605, 622, 786.
82. zač. **Mt 20, 29- 34;** *Dvaja slepci.*
KKC 439.
83. zač. **Mt 21, 1 - 17;** *Kristus si sadol na osliatko a prichádza do Jeruzalema; Vyženie z chrámu predavačov a kupujúcich; Dom modlitby.*
KKC 559, 439, 584, 439, 559.

84. zač. **Mt 21, 18 - 22; Suchý figovník.**
KKC 544, 2610.
85. zač. **Mt 21, 23 - 27; Jánov krst.**
86. zač. **Mt 21, 28 - 32; Kto plní Božíu vôľu; Mýtníci a smilníci.**
KKC 1807: Spravodlivý človek sa vyznačuje tým, že je poctivý voči blížnemu
KKC 2842: Len Svätý Duch môže prispôsobiť naše myslenie tomu Kristovmu
KKC 1928-1930, 2425-2426: Povinnosť sociálnej spravodlivosti
KKC 446-461: Kristovo panovanie
KKC 2822-2827: „Buď vôľa Tvoja“
KKC 546, 535.
87. zač. **Mt 21, 33 - 42; Božia vinica; Keď nespravodliví robotníci zabili hospodárovho syna; Uholný kameň.**
KKC 755: Cirkev je Božou vinicou
KKC 1830-1832: Dary a plody Svätého Ducha
KKC 443: Proroci sú služobníci, Kristus je Syn
KKC 755, 443, 756.
88. zač. **Mt 21, 43 - 46;**
KKC 755: Cirkev je Božou vinicou
KKC 1830-1832: Dary a plody Svätého Ducha
KKC 443: Proroci sú služobníci, Kristus je Syn
KKC 755.

89. zač. **Mt 22, 1 - 14; Svadba kráľovho syna; Povolanie pohanov; Svadobný odev.**
KKC 543-546: **Ježiš pozýva hriešnikov, ale volá k obráteniu**
KKC 1402-1405, 2837: **Eucharistia predpovedá mesiášovu hostinu**
KKC 546, 796.
90. zač. **Mt 22, 15 - 22; Daň cisárovi.**
KKC 1897-1917: **Účasť na spoločenskom dianí**
KKC 2238-2244: **Občianske povinnosti**
KKC 2242.
91. zač. **Mt 22, 23 - 33; Spor medzi saducejmi a Ježišom o vzkriesení mŕtvych; Boh je Bohom živých.**
KKC 581, 575.
92. zač. *Mt 22, 34 - 46; Velké prikázanie; Láska k Bohu a k blížnemu; Spor medzi Ježišom a farizejmi o tom, koho synom je Kristus.*
KKC 2052-2074: **Desať prikázaní interpretovaných skrze dvojtitú lásku**
KKC 2061-2063: **Mravné konanie ako odpoveď na iniciatívu Božej lásky**
KKC 581, 2055, 2083, 2055, 1842, 439, 447.

93. zač. **Mt 23, 1 - 12**; *O tom, akí sú zákonníci, ktorí učia ľud podľa Mojžišovho zákona; Podoby pokrytectva farizejov; Modlitebné remienky, strapce; Popredné miesta; Pozdravy; Naším jediným vodcom je Kristus; Služba ostatných.*
KKC 2044: Mravné konanie a kresťanské svedectvo
KKC 876, 1550-1551: Kňazstvo je služba, ľudská krehkosť zodpovedných
KKC 2367, 526, 2111.
94. zač. **Mt 23, 13 - 22**; *Vyjedajú domy vdovám; Zatvárajú nebeské kráľovstvo; Prechádzajú cez more i súš, aby získali jedného prozelytu; Prisahať.*
KKC 586.
95. zač. **Mt 23, 23 - 28**; *Dávajú desiatky zo zeleniny; Čistia vonkajšok; Obielené hroby.*
96. zač. **Mt 23, 29 - 39**; *Vyzdobujú hrobky prorokov; Vreteničie plemeno; Spiečka a kuriatka.*
KKC 558, 674.
97. zač. **Mt 24, 1 - 2**; *Zborenie chrámu.*
KKC 585.
98. zač. **Mt 24, 3 - 12**; *Znamenie Kristovho príchodu; Rozmnoží sa nepravosť.*
KKC 675.
99. zač. **Mt 24, 13 - 26**; *Falošní kristovia a falošní proroci.*
KKC 616.

100. zač. **Mt 24, 27 - 33**; *Znamenie konca sveta; Trúbiaci anjeli; Figovník.*
KKC 333.
101. zač. **Mt 24, 34 - 35**;
KKC 443.
102. zač. **Mt 24, 36 - 41**; *Dni Noema.*
KKC 668-677, 769: Posledný nápor zla a Kristov príchod
KKC 451, 671, 1130, 1403, 2817: „Príď Pane Ježišu“
KKC 2729-2733: Pokorná bedlivosť srdca
103. zač. **Mt 24, 42 - 51**; *Je potrebné bdieť; Verný sluha; Zlý sluha; Oddelí ho.*
KKC 668-677, 769: Posledný nápor zla a Kristov príchod
KKC 451, 671, 1130, 1403, 2817: „Príď Pane Ježišu“
KKC 2729-2733: Pokorná bedlivosť srdca
KKC 673.
104. zač. **Mt 25, 1 - 13**; *Desať paniien; Je potrebné bdieť.*
KKC 671-672: Očakávame, že mu bude všetko podriadené
KKC 988-991: Spravodlivý budú stále žiť so Zmŕtvychvstalým Kristom
KKC 1036, 2612: Trvalo bdieme v očakávaní Pánovho návratu
KKC 672, 796, 1618.

105. zač. **Mt 25, 14 - 30**; *Talenty odovzdané sluhom; Zlý a lenivý sluha.*
 KKC 2006-2011: **Naša zásluha o dobré skutky, pochádza z Božej milosti**
 KKC 1038-1041: **Posledný sú ukáže naše zásluhy**
 KKC 1048-1050: **Byť činnými pri očakávaní Pána**
 KKC 1936-1937: **Rôznorodosť talentov**
 KKC 2331, 2334: **Dôstojnosť ženy**
 KKC 1603-1605: **Manželstvo v poriadku stvorenia**
KKC 546, 1936, 1029, 1720, 2683, 1029, 1720.
106. zač. **Mt 25, 31 - 46**; *Aký bude posledný súd; Požehnaní budú po pravici; Zlorečení budú po ľavici.*
 KKC 440, 446-451, 668-672, 783, 786, 908, 2105, 2628: **Kristus – Pán a Kráľ**
 KKC 678-679, 1001, 1038-1041: **Kristus Sudca**
 KKC 2816-2821: **„Príď tvoje kráľovstvo“**
 KKC 331, 671, 679, 1038, 2443, 544, 1033, 1373, 2447, 2831, 1503, 678, 1397, 1825, 1932, 2448, 2449, 1034, 598, 1825, 2448, 2463, 1038.
107. zač. **Mt 26, 1 - 5**; *Židia sa sprisahali, aby sa Ježiša zmocnili ľstou.*

108. zač. **Mt 26, 6 - 56; *Alabastrová nádoba vzácneho myra; Judáš zrádza Ježiša a prijíma tridsať strieborných; Tajomstvo svätej večere; Peter zapiera Pána; Ježiš prežíva úzkosť až na smrť; Bozkom je zradený.***
KKC 557-560: **Ježišov vstup do Jeruzalema**
KKC 602-618: **Kristovo utrpenie**
KKC 2816: **Kristovo kráľovstvo získané cez smrť a vzkriesenie**
KKC 654, 1067-1068, 1085, 1362: **Veľkonočné tajomstvo a liturgia**
KKC 1339, 610, 1328, 1329, 545, 610, 613, 1365, 1846, 2839, 1403, 764, 2849, 363, 536, 612, 2719, 2733, 2846, 612, 2262, 333, 609, 600.
109. zač. **Mt 26, 57 - 75; *Je odvedený.***
KKC 557-560: **Ježišov vstup do Jeruzalema**
KKC 602-618: **Kristovo utrpenie**
KKC 2816: **Kristovo kráľovstvo získané cez smrť a vzkriesenie**
KKC 654, 1067-1068, 1085, 1362: **Veľkonočné tajomstvo a liturgia**
KKC 443, 591, 596.
110. zač. **Mt 27, 1 - 2; *Spútaného Ježiša odovzdávajú Pilátovi.***
KKC 557-560: **Ježišov vstup do Jeruzalema**
KKC 602-618: **Kristovo utrpenie**
KKC 2816: **Kristovo kráľovstvo získané cez smrť a vzkriesenie**
KKC 654, 1067-1068, 1085, 1362: **Veľkonočné tajomstvo a liturgia**

111. zač. **Mt 27, 3 - 26; Zradca Judáš sa obesil; Pilátova manželka; Na prosby Židov Pilát prepúšťa Barabáša; Umýva si ruky.**
KKC 557-560: Ježišov vstup do Jeruzalema
KKC 602-618: Kristovo utrpenie
KKC 2816: Kristovo kráľovstvo získané cez smrť a vzkriesenie
KKC 654, 1067-1068, 1085, 1362: Veľkonočné tajomstvo a liturgia
KKC 597.
112. zač. **Mt 27, 27 - 32; Ježiša korunujú trnám; Šimon z Cyrény.**
KKC 557-560: Ježišov vstup do Jeruzalema
KKC 602-618: Kristovo utrpenie
KKC 2816: Kristovo kráľovstvo získané cez smrť a vzkriesenie
KKC 654, 1067-1068, 1085, 1362: Veľkonočné tajomstvo a liturgia
113. zač. **Mt 27, 33 - 61; Ježiš je ukrižovaný; A s ním dvaja zločinci; Urážajú ho; Vypúšťa ducha; Divy, ktoré sa stali, keď Ježiš zomrel; Jozef z Arimatey; Ježiša pochovávajú.**
KKC 557-560: Ježišov vstup do Jeruzalema
KKC 602-618: Kristovo utrpenie
KKC 2816: Kristovo kráľovstvo získané cez smrť a vzkriesenie
KKC 654, 1067-1068, 1085, 1362: Veľkonočné tajomstvo a liturgia
KKC 585, 515, 586, 633, 441, 500.

114. zač. **Mt 27, 62 - 66; Ježišov hrob zapečatili a postavili stráž.**
KKC 557-560: **Ježišov vstup do Jeruzalema**
KKC 602-618: **Kristovo utrpenie**
KKC 2816: **Kristovo kráľovstvo získané cez smrť a
vzkriesenie**
KKC 654, 1067-1068, 1085, 1362: **Veľkonočné
tajomstvo a liturgia**
115. zač. **Mt 28, 1 - 15; Ženy vidia Ježišov hrob; Anjel; Ježiš,
ktorý sa zjavil ženám; Lož starších.**
KKC 500, 2174, 652, 645, 641, 654, 640.
116. zač. **Mt 28, 16 - 20; Učeníci sú poslaní ohlasovať**
KKC 659-672, 697, 792, 965, 2795:
Nanebovstúpenie
KKC 202, 232-260, 684, 732: **Trojičné tajomstvo**
KKC 249, 813, 950, 1077-1109, 2845: **V cirkvi
a v jej liturgií**
KKC 2655, 2664-2672: **Trojice a modlitba**
KKC 2205: **Rodina – obraz Trojice**
KKC 857, 1444, 644, 1120, 189, 232, 265, 543, 691,
730, 831, 1122, 2156, 2, 767, 849, 1223, 1276, 80,
788, 860, 1257, 2743.

Sväté evanjelium podľa Marka

Sväté evanjelium podľa Marka sa teda číta medzi Matúšom a Lukášom a zostávajúci text v soboty a nedele svätej Štyridsiatnice.

1. zač.   **Mk 1, 1 - 8**; *Ján Krstiteľ; Jeho odev a nápoj.*
KKC 442, 515.
2. zač.   **Mk 1, 9 - 15**; *. Ježiš sa dáva pokrstiť; Je pokúšaný; Hlásia evanjelium.*
KKC 394, 538-540, 2119: Ježišovo pokušenie
KKC 2846-2949: „Neuved' nás do pokušenia“
KKC 56-58, 71: Zmluva s Noemom
KKC 845, 1094, 1219: Noemova archa je predobrazom Cirkvi a krstu
KKC 1116, 1129, 1222: Zmluva a sviatosti (hlavne krst)
KKC 1257, 1811: Boh prináša spásu skrze krst
KKC 51-64: Zámer Božieho zjavenia
KKC 1427-1433: Vnútorne a trvalé obrátenie
KKC 1886-1889: Obrátenie a spoločnosť
KKC 151, 422, 538, 333, 541, 1423, 1427, 2612.
3. zač.   **Mk 1, 16 - 22**; *Povoláva Šimona a Andreja; Jakuba a Jána; Vyučuje v synagógach.*
KKC 547-550: Ježiš sprevádza svoje slová zázrakmi
KKC 447, 438, 550: Ježišova moc nad zlými duchmi
KKC 64, 762, 2595: Úloha proroka
KKC 922, 1618-1620: Panenstvo pre Božie kráľovstvo
KKC 787, 2173.

4. zač. **Mk 1, 23 - 28; *Vyháňa nečistého ducha.***
KKC 547-550: **Ježiš sprevádza svoje slová zázrakmi**
KKC 447, 438, 550: **Ježišova moc nad zlými duchmi**
KKC 64, 762, 2595: **Úloha proroka**
KKC 922, 1618-1620: **Panenstvo pre Božie kráľovstvo**
KKC 438, 1673.
5. zač. **Mk 1, 29 - 34; *Šimonova testiná má horúčku; Ježiš uzdravuje mnohých trápených neduhmi.***
KKC 547-550: **Uzdravenie ako znak mesiášskej doby**
KKC 1502-1505: **Kristus Uzdravovateľ**
KKC 875, 1122: **Potreba kázania**
6. zač. **Mk 1, 35 - 45; *Uzdravenie malomocného.***
KKC 1474: **Život v Kristovi spája všetkých veriacich v neho**
KKC 1939-1942: **Ľudská solidarita**
KKC 2288-2291: **Úcta k zdraviu**
KKC 2602, 2616, 1504.
7. zač. **Mk 2, 1 - 12; *Ochrnutý; Odpustenie hriechov***
KKC 1421, 1441-1442: **Kristus – Uzdravovateľ duše i tela**
KKC 987, 1441, 1741: **Kristus odpúšťa hriechy**
KKC 1425-1426: **Zmierenie sa po krste**
KKC 1065: **Kristus – naše „amen“**
KKC 1421, 1441, 1484, 2616, 1502, 1503, 430, 574, 589, 473.

8. zač. **Mk 2, 13 - 17**; *Povolanie Matúša.*
KKC 574, 1484, 1503.
9. zač. **Mk 2, 18 - 22**; *Pôst, keď im vezmú ženicha.*
KKC 772-773, 796: Cirkev – Tajomstvo spojenia s Bohom
KKC 796: Cirkev – Kristova Snúbenica
KKC 796.
10. zač. **Mk 2, 23 – 3, 5**; *Učeníci trhajú klasy v sobotu; Predkladané chleby; Vyschnutá ruka.*
KKC 345-349, 582, 2168-2173: Deň Pána
KKC 1005-1014, 1470, 1681-1683: Žiť a umierať v Kristovi
KKC 544, 581, 582, 2173, 2167, 2173, 574, 2173, 591, 1859.
11. zač. **Mk 3, 6 - 12**; *Farizeji sa radia s herodiánmi proti Ježišovi; Tí, čo sa dotýkajú Ježiša, sú uzdravení; Nečistí duchovia svedčia, že Ježiš je Boží Syn.*
KKC 345-349, 582, 2168-2173: Deň Pána
KKC 1005-1014, 1470, 1681-1683: Žiť a umierať v Kristovi
KKC 574, 591, 1504.
12. zač. **Mk 3, 13 - 19**; *Dvanásť apoštolí.*
KKC 858, 551, 765, 1577, 1673, 552.

13. zač. **Mk 3, 20 - 27; Vnútorne rozdelené kráľovstvo.**
KKC 410-412: **Protoevanjelium**
KKC 374-379: **Človek v raji**
KKC 385-409: **Pád**
KKC 517, 550: **Kristus Exorcista**
KKC 548, 574, 539.
14. zač. **Mk 3, 28 - 35; Rúbanie sa Svätému Duchu; Kto je Ježišova matka a kto sú jeho bratia.**
KKC 410-412: **Protoevanjelium**
KKC 374-379: **Človek v raji**
KKC 385-409: **Pád**
KKC 517, 550: **Kristus Exorcista**
KKC 1864, 500.
15. zač. **Mk 4, 1 - 9; Podobenstvo o rozsievачovi.**
KKC 2707.
16. zač. **Mk 4, 10 - 23; Jeho vysvetlenie; Svetník.**
KKC 546, 2707.
17. zač. **Mk 4, 24 - 34; Semienko hodené do zeme; Horčičné zrnko.**
KKC 546.
18. zač. **Mk 4, 35 - 41; Veľká víchrica; Ježiš v lodke spí.**
KKC 423, 464-469: **Ježiš – Pravý Boh a pravý človek**
KKC 1814-1816: **Viera, Boží dar a ľudská odpoveď**
KKC 671-672: **Udržanie si viery uprostred protivenstiev**

19. zač. **Mk 5, 1 - 20;** *Posadnutý; Diabol zbadal Ježiša; Pluk; Veľká črieda sviň; Keď diabli vošli do sviň, tie sa utopili v mori.*
20. zač. **Mk 5, 21 - 24;** *Jairova dcéra.*
KKC 543-546: **Hlásanie Božieho kráľovstva**
KKC 2653-2654, 2660, 2716: **Počúvanie Božieho slova má za následok nárast Božieho kráľovstva v nás**
KKC 548-549, 646, 994: **Kristus krstí zosnulých**
KKC 1009-1014: **Kristus premenil smrť**
KKC 1042-1050: **Nádej v nové nebesia a novú zem**
KKC 994.
21. zač. **Mk 5, 24 - 43;** *Žena trpiaca na krvotok; Lekári; Viera; Smrť – spánok; Jairova dcéra vstane.*
KKC 548-549, 646, 994: **Kristus krstí zosnulých**
KKC 1009-1014: **Kristus premenil smrť**
KKC 1042-1050: **Nádej v nové nebesia a novú zem**
KKC 994, 548, 2616.
22. zač. **Mk 6, 1 - 6;** *Ježiš vo svojej vlasti nepožíva úctu; Nevera Nazaretčanov.*
KKC 2581-2584: **Proroci a obrátenie v srdci**
KKC 436: **Kristus Prorok**
KKC 162: **Vytrvalosť vo viere**
KKC 268, 273, 1508: **Moc sa zdokonaľuje v slabosti**
KKC 500, 699, 2610.

23. zač. **Mk 6, 7 - 13**; *Učenci sú poslaní po dvoch; Vyháňajú diablov a chorých mažu olejom.*
KKC 1506-159: **Učenci zdieľajú Kristovo právo uzdravovať**
KKC 737-741: **Cirkev má povolanie hlásať a svedčiť**
KKC 849-856: **Pôvod a šírka Cirkevného poslania**
KKC 1122, 1533: **Povolanie k misiám**
KKC 693, 698, 706, 1107, 1296: **Svätý Duch – Boží prísľub a pečať**
KKC 492: **Mária bola vyvolená ešte pred stvorením sveta**
KKC 765, 1673, 1506, 1511, 1673.
24. zač. **Mk 6, 14 - 29**; *Herodesova domnienka o Ježišovi; Ján Krstiteľ vo väzení; Dcéra Herodiady tančuje; Jánovi stínajú hlavu a pochovávajú ho.*
KKC 523.
25. zač. **Mk 6, 30 - 44**; *Apoštolí sa vrátili a porozprávali Ježišovi, čo urobili;. Ježiš vyučuje na púšti; Päť chlebov a dve ryby.*
KKC 2302-2306: **Kristus – náš pokoj**
KKC 2437-2442: **Svedčiť a pracovať pre mier a spravodlivosť**
KKC 472.
26. zač. **Mk 6, 45 - 53**; *Ježiš kráča po mori.*
KKC 2602.
27. zač. **Mk 6, 54 – 7, 4**; *Tí, čo sa dotykajú Ježišovho odevu, sú uzdravení; Jeť nečistými rukami; Rôzne umývania, ktoré farizeji robia.*
KKC 1504.

28. zač. **Mk 7, 5 - 13;**
KKC 2196, 581, 2218, 2247, 581.
29. zač. **Mk 7, 14 - 23;** *Ludské prikázania a tradície; Rodičov je treba mať v úcte, nie im zlorečiť; Človeka poškvŕňuje to, čo z neho vychádza.*
KKC 574, 582, 1764.
30. zač. **Mk 7, 24 - 30;** *Sýrofeničanka.*
KKC 2616.
31. zač. **Mk 7, 31 - 37;** *Hluchonemý človek.*
KKC 1503-1505: Kristus Lekár
KKC 1151-1152: Znamená v Kristovi, sviatostné znamenia
KKC 270-271: Božie milosrdenstvo
KKC 1504, 1151.
32. zač. **Mk 8, 1 - 10;** *Sedem chlebov.*
KKC 1329.
33. zač. **Mk 8, 11 - 21;** *Farizeji hľadajú znamenie z neba; Kvas farizejov a Herodesa.*
34. zač. **Mk 8, 22 - 26;** *Slepý začína vidieť.*
KKC 1151, 1504, 699.

35. zač. **Mk 8, 27 - 29**; *Mienka ľudí o Ježišovi; Vyznanie apoštolov.*
KKC 713-716: **V Piesňach o Božom služobníkovi je odhalená predpoveď mesiáša**
KKC 440, 571-572, 601: **Ježiš trpel a zomrel za našu spásu**
KKC 618: **Naša účasť na Kristovej obeti**
KKC 2044-2046: **Dobré skutky preukazujú vieru**
KKC 472.
36. zač. **Mk 8, 30 - 34**; *Ježiš predpovedá svoju smrť a rozkazuje Petrovi.*
KKC 713-716: **V Piesňach o Božom služobníkovi je odhalená predpoveď mesiáša**
KKC 440, 571-572, 601: **Ježiš trpel a zomrel za našu spásu**
KKC 618: **Naša účasť na Kristovej obeti**
KKC 2044-2046: **Dobré skutky preukazujú vieru**
KKC 557, 474, 572, 649, 459, 1615.
37. zač. **Mk 8, 34 - 9, 1**; *Zachrániť si život a stratiť ho; Hanbiť sa za Krista.*
KKC 2544.

38. zač. **Mk 9, 2 - 9; *Kristovo premenenie; Je potrebné poslúchať Krista.***
KKC 554-556, 568: **Premenenie**
KKC 59, 145-146, 2570-2572: **Abrahámova poslušnosť**
KKC 153-159: **Charakteristika viery**
KKC 2059: **Boh prejavuje svoju slávu, aby odhalil svoju vôľu**
KKC 603, 1373, 2634, 2852: **Kristus je pre nás všetkých**
KKC 552, 151, 459, 649.
39. zač. **Mk 9, 10 - 16; *O Eliášovom príchode; Ján prichádza ako Eliášov obraz.***
KKC 554-556, 568: **Premenenie**
KKC 59, 145-146, 2570-2572: **Abrahámova poslušnosť**
KKC 153-159: **Charakteristika viery**
KKC 2059: **Boh prejavuje svoju slávu, aby odhalil svoju vôľu**
KKC 603, 1373, 2634, 2852: **Kristus je pre nás všetkých**
40. zač. **Mk 9, 17 - 32; *Učeníci nedokázali vybnať nemého ducha, ale Ježiš ho vyháňa; Všetko je možné tomu, kto verí; Ježiš predpovedá svoju smrť.***
KKC 539, 565, 600-605, 713: **Kristus – poslušný Boží služobník**
KKC 786: **„Slúžiť“ znamená „kraľovať“ v Kristovi**
KKC 1547, 1551: **Kňazský úrad je službou**
KKC 2538-2540: **Hriech závisti**
KKC 2302-2306: **Obrana mieru**
KKC 1504, 2610, 162, 474, 649, 557.

41. zač. **Mk 9, 33 - 41; *Kto je medzi apoštolmi väčší; V Ježišovom mene prijať diéta.***
KKC 539, 565, 600-605, 713: **Kristus – poslušný Boží služobník**
KKC 786: „Slúžiť“ znamená „kraľovať“ v Kristovi
KKC 1547, 1551: **Kňazský úrad je službou**
KKC 2538-2540: **Hriech závisti**
KKC 2302-2306: **Obrana mieru**
KKC 821, 1126, 1636: **Ekumenický dialóg**
KKC 2445-2446, 2536, 2544-2446: **Nebezpečenstvo nezriadenej túžby po bohatstve**
KKC 1852: **Žiarlivosť**
KKC 1852.
42. zač. **Mk 9, 42 - 50; *O pohoršeniach; Soľ a svet.***
KKC 821, 1126, 1636: **Ekumenický dialóg**
KKC 2445-2446, 2536, 2544-2446: **Nebezpečenstvo nezriadenej túžby po bohatstve**
KKC 1852: **Žiarlivosť**
KKC 1034.
43. zač. **Mk 10, 2 - 11; *Či smie muž prepustiť manželku.***
KKC 1602-1617, 1643-1651, 2331-2336: **Manželská vernosť**
KKC 2331-2336: **Rozvod**
KKC 1832: **Vernosť ako plod ducha**
KKC 2044, 2147, 2156, 2223, 2787: **Vernosť pokrstených**
KKC 1627, 1639, 2364, 2382.

44. zač. **Mk 10, 11 - 16; *K Ježišovi prinášajú deti.***
KKC 1602-1617, 1643-1651, 2331-2336: **Manželská vernosť**
KKC 2331-2336: **Rozvod**
KKC 1832: **Vernosť ako plod ducha**
KKC 2044, 2147, 2156, 2223, 2787: **Vernosť pokrstených**
KKC 1650, 2380, 1244, 1261, 699.
45. zač. **Mk 10, 17 - 23; *Otázka istého boháča, ako obsiahnuť večný život.***
KKC 101-104: **Kristus – jediné Slovo Písma**
KKC 131-133: **Písmo sväté v živote Cirkvi**
KKC 2653-2654: **Písma ako zdroj modlitby**
KKC 1723, 2536, 2444-2447: **Láska k chudobným**
KKC 1858, 2728.
46. zač. **Mk 10, 24 - 32; *Apoštoli kvôli Ježišovi opustili všetko.***
KKC 101-104: **Kristus – jediné Slovo Písma**
KKC 131-133: **Písmo sväté v živote Cirkvi**
KKC 2653-2654: **Písma ako zdroj modlitby**
KKC 1723, 2536, 2444-2447: **Láska k chudobným**
KKC 1618, 557.
47. zač. **Mk 10, 33 - 45; *Ježiš predpovedá svoju smrť; Prosha Zebedejových synov.***
KKC 599-609: **Vykupiteľská smrť v pláne spásy**
KKC 520: **Kristovo poníženie je pre nás vzorom k nasledovaniu**
KKC 467, 540, 1137: **Kristus – Najvyšší Veľkňaz**
KKC 557, 474, 649, 994, 536, 1225, 618, 1551, 608, 1570.

48. zač. **Mk 10, 46 - 52; Slepý Bartimej začína vidieť.**
KKC 547-550: **Ježiš ukazuje mesiášske znamenia**
KKC 1814-1816: **Viera je Boží dar**
KKC 2734-2737: **Detinská dôvera v modlitbu**
KKC 2667, 2616, 548.
49. zač. **Mk 11, 1 - 10; Ježiš sedí na osliatku a takto prichádza do Jeruzalema.**
50. zač. **Mk 11, 11 - 22; Hlad; Figovník bez plodov; Vyháňa tých, čo na svätom mieste predávajú a kupujú.**
51. zač. **Mk 11, 23 - 26; Sila viery; Modlitba s vierou; Bratovi je potrebné odpúšťať.**
KKC 2610, 2841.
52. zač. **Mk 11, 27 - 33; Akou mocou robí Ježiš všetko. Odkiaľ bol Jánov krst.**
53. zač. **Mk 12, 1 - 12; Podobenstvo o viníci; Uholný kameň.**
54. zač. **Mk 12, 13 - 17; Daň cisárovi.**
KKC 450.
55. zač. **Mk 12, 18 - 27; Saduceji, ktorí neverili vo vzkriesenie.**
KKC 993, 1619, 993.
56. zač. **Mk 12, 28 - 37; Prvé prikázanie; Láska k Bohu a k blížnemu; Kristus - Dávidov syn.**
KKC 2083: **Prikázania vyzývajú k odpovedi lásky**
KKC 2052, 2093-2094: **Prvé prikázanie**
KKC 1539-1547: **Sviatosť kňazstva v ekonómii spásy**
KKC 575, 228, 202, 129, 2196, 575.

57. zač. **Mk 12, 38 - 44;** *Varovať sa zákonníkov; Chudobná vdova.*
KKC 519-521: **Kristus dal svoj život za nás**
KKC 2544-2547: **Chudoba srdca**
KKC 1434, 1438, 1753, 1969, 2447: **Almužna**
KKC 2581-2584: **Eliáš a obrátenie**
KKC 1021-1022: **Súkromný súd**
KKC 202, 590, 678, 2444.
58. zač. **Mk 13, 1 - 8;** *O zborení Jeruzalema.*
KKC 2612.
59. zač. **Mk 13, 9 - 13;** *Prenasledovanie veriacich; Evanjelium sa bude hlásať všetkým národom.*
KKC 2849.
60. zač. **Mk 13, 14 - 23;**
KKC 2849.
61. zač. **Mk 13, 24 - 30;** *Posledný súd.*

62. zač.

Mk 13, 31 – 14, 2; *Je treba bdieť a modliť sa; Velkňazi hladajú spôsob, ako Ježiša chytiť a zabiť.*

KKC 668-677, 769: **Posledný nápor zla a Kristov príchod**

KKC 451, 671, 1130, 1403, 2817: „Príď Pane Ježišu“

KKC 35: **Boh dáva ľuďom milosť, aby mohli uzrieť Mesiáša**

KKC 827, 1431, 2677, 2839: **Uznanie toho, že sme zhrešili**

KKC 557-560: **Ježišov vstup do Jeruzalema**

KKC 602-618: **Kristovo utrpenie**

KKC 2816: **Kristovo kráľovstvo získané cez smrť a vzkriesenie**

KKC 654, 1067-1068, 1085, 1362: **Paschálne tajomstvo a liturgia**

KKC 1038-1050: **Posledný súd a nádej v nové nebesia a novú zem**

KKC 613-614, 1365-1367: **Kristova smrť je jediná a definitívna obeta - Eucharistia**

KKC 474, 673, 672, 2849.

63. zač.

Mk 14, 3 – 14, 9; *Žena, ktorá vyliala na Kristovu hlavu pravé vzácne národové myro.*

KKC 557-560: **Ježišov vstup do Jeruzalema**

KKC 602-618: **Kristovo utrpenie**

KKC 2816: **Kristovo kráľovstvo získané cez smrť a vzkriesenie**

KKC 654, 1067-1068, 1085, 1362: **Paschálne tajomstvo a liturgia**

64. zač. **Mk 14, 10 – 14, 42; Učeníci pripravujú Ježišovi Paschu, svätú Pánovu večeru; Ježiša vydávajú do rúk briešnikov.**
KKC 440, 446 – 451, 668 – 672, 783, 786, 908, 2105, 2628: **Kristus, Pán a Kráľ**
KKC 678 – 679, 1001, 1038 – 1041: **Kristus, Sudca**
KKC 2816 – 2821: „Príď kráľovstvo tvoje.“
KKC 557-560: **Ježišov vstup do Jeruzalema**
KKC 602-618: **Kristovo utrpenie**
KKC 2816: **Kristovo kráľovstvo získané cez smrť a vzkriesenie**
KKC 654, 1067-1068, 1085, 1362: **Veľkonočné tajomstvo a liturgia**
KKC 790, 1003, 1322-1419: **Svätá Eucharistia**
KKC 805, 950, 2181-2182, 2637, 2845: **Eucharistia a spoločenstvo veriacich**
KKC 1212, 1275, 1436, 2837: **Eucharistia ako duchovný chlieb**
KKC 1339, 474, 1328, 1335, 1403, 474, 1009, 473, 2701, 2849.

65. zač. **Mk 14, 43 – 14, 72; Judášov bozk. Ježiša odvádzajú ku Kajfášovi; Petrovo zapretie.**
KKC 557-560: **Ježišov vstup do Jeruzalema**
KKC 602-618: **Kristovo utrpenie**
KKC 2816: **Kristovo kráľovstvo získané cez smrť a vzkriesenie**
KKC 654, 1067-1068, 1085, 1362: **Veľkonočné tajomstvo a liturgia**
KKC 585, 443.

66. zač. **Mk 15, 1 - 15**; *Zviazaného Ježiša odovzdávajú Pilátovi; Zločinec Barabáš je prepustený; Avšak Ježiš - Spasiteľ je odsúdený.*
KKC 557-560: **Ježišov vstup do Jeruzalema**
KKC 602-618: **Kristovo utrpenie**
KKC 2816: **Kristovo kráľovstvo získané cez smrť a vzkriesenie**
KKC 654, 1067-1068, 1085, 1362: **Veľkonočné tajomstvo a liturgia**
KKC 597.
67. zač. **Mk 15, 15 -21**; *Vojaci sa posmievajú Ježišovi; Trňový veniec; Šimon Cyrenejský.*
KKC 557-560: **Ježišov vstup do Jeruzalema**
KKC 602-618: **Kristovo utrpenie**
KKC 2816: **Kristovo kráľovstvo získané cez smrť a vzkriesenie**
KKC 654, 1067-1068, 1085, 1362: **Veľkonočné tajomstvo a liturgia**
68. zač. **Mk 15, 21 - 42**; *Kristus je ukrižovaný medzi dvoma zločincami; Hanobia ho; Vydýchol.*
KKC 557-560: **Ježišov vstup do Jeruzalema**
KKC 602-618: **Kristovo utrpenie**
KKC 2816: **Kristovo kráľovstvo získané cez smrť a vzkriesenie**
KKC 654, 1067-1068, 1085, 1362: **Veľkonočné tajomstvo a liturgia**
KKC 603, 2605, 444.

69. zač. **Mk 15, 43 - 47; Jozef Arimatejský ho ukladá do hrobu.**
KKC 557-560: **Ježišov vstup do Jeruzalema**
KKC 602-618: **Kristovo utrpenie**
KKC 2816: **Kristovo kráľovstvo získané cez smrť a vzkriesenie**
KKC 654, 1067-1068, 1085, 1362: **Veľkonočné tajomstvo a liturgia**
70. zač. **Mk 16, 1 - 8; Kristovo vzkriesenie.**
KKC 641, 2174, 2174, 333, 652.
71. zač. **Mk 16, 9 - 20; Ježiš vstal z mŕtvych - najprv sa zjavuje Márii Magdaléne a potom ostatným; Posiela učeníkov do celého sveta ohlasovať; Kristovo vystúpenie do neba.**
KKC 659-672, 697, 792, 965, 2795:
Nanebovstúpenie
KKC 643, 645, 659, 643, 888, 977, 1223, 161, 183, 1253, 1256, 1257, 434, 1673, 670, 1507, 699, 659, 659, 2, 156, 670.

Sväté evanjelium podľa Lukáša

Sväté evanjelium podľa Lukáša sa začína čítať v pondelok po Povýšení Križa a číta sa celých dvanásť týždňov. Potom sa päť dní číta evanjelium podľa Marka, no v sobotu a nedeľu opäť Lukáš.

1. zač.   **Lk 1, 1 - 4; Úvodný Lukášov predslov**
KKC 714: **Očakávanie mesiáša a Ducha v Starom zákone**
KKC 1965-1974: **Nový zákon evanjeliá**
KKC 106, 108, 515: **Boh inšpiroval autorov Písma aj čitateľov**
KKC 787-795: **Cirkev – Kristovo telo**

2. zač.   **Lk 1, 5 - 23; Zachariáš a Alžbeta; Aký bude Ján Krstiteľ?**
Zachariáš pre svoju neveru onemie.
KKC 714: **Očakávanie mesiáša a Ducha v Starom zákone**
KKC 1965-1974: **Nový zákon evanjeliá**
KKC 106, 108, 515: **Boh inšpiroval autorov Písma aj čitateľov**
KKC 787-795: **Cirkev – Kristovo telo**

3. zač.   **Lk 1, 24 - 38; Anjel Gabriel pozdravuje Pannu Máriu;**
Počatie *Ježiša.*
KKC 411, 489-493, 722, 2001, 2853: **Božia príprava, Nepoškvrnené počatie**

4. zač.

Lk 1, 39 - 80; *Mária pozdravuje Alžbetu; Máriina pieseň; Alžbeta rodí Jána; Pieseň Zachariáša, ktorý znova rozpráva; Jánove skutky; Jánov duchovný rast.*

KKC 441, 966 – 971, 974, 975, 2853: *Mária, nová Eva je vzatá do neba*

KKC 773, 829, 967, 972: *Mária, eschatologická ikona cirkvi*

KKC 2673 – 2679: *V modlitbe s Máriou*

KKC 484-494: *Zvestovanie*

KKC 439, 496, 559, 2616: *Ježiš je Dávidov syn*

KKC 143-149, 494, 2087: *Poslušnosť viery*

KKC 148, 495, 717, 2676: *Navštívenie*

KKC 462, 606-607, 2568, 2824: *Syn sa vtelil aby splnil Otcovu vôľu*

KKC 523, 717, 2676, 448, 495, 2477, 148, 2676, 2097, 722, 2619, 2675, 148, 971, 2676, 273, 2599, 2807, 2827, 2465, 706, 422, 2619, 422, 717, 706, 523.

5. zač.

Lk 2, 1 - 19; *Rozkaz cisára Augusta; Narodenie Krista Spasiteľa. Pieseň anjelov.*

KKC 456-460, 566: „Prečo sa Slovo stalo telom?“

KKC 461-463, 470-478: **Vtelenie**

KKC 437, 525-526: **Tajomstvo Pánovho Narodenia**

KKC 439, 496, 559, 2616: **Ježiš je Davidovým synom**

KKC 65, 102: **Boh povedal všetko vo svojom slove**

KKC 333: **Vtelenému Kristovi sa klaňajú anjeli**

KKC 1159-1162, 2131, 2502: **Vtelenie a obrazy Krista**

KKC 464-469: **Ježiš Kristus – pravý Boh a pravý človek**

KKC 495, 2677: **Mária je Božia Matka**

KKC 1, 52, 270, 294, 422, 654, 1709, 2009: **Naše prijatie za Božie deti**

KKC 527, 577-582: **Ježiš dodržiava Zákon a zdokonaľuje ho**

KKC 580, 1972: **Nový zákon nás oslobodzuje od obmedzení Starého zákona**

KKC 683, 689, 1695, 2766, 2777-2778: **Skrze Svätého Ducha môžeme nazývať Boha „Abba – Otec“**

KKC 430-435, 2666-2668, 2812: **Meno Ježiš**

KKC 525, 515, 486, 525, 333, 437, 448, 695, 559, 725, 724, 2599.

6. zač. Lk 2, 20 - 22; *Obrezanie Ježiša; Máriino očisťovanie.*
KKC 456-460, 566: „Prečo sa Slovo stalo telom?“
KKC 461-463, 470-478: **Vtelenie**
KKC 437, 525-526: **Tajomstvo Pánovho Narodenia**
KKC 439, 496, 559, 2616: **Ježiš je Davidovým synom**
KKC 65, 102: **Boh povedal všetko vo svojom slove**
KKC 333: **Vtelenému Kristovi sa klaňajú anjeli**
KKC 1159-1162, 2131, 2502: **Vtelenie a obrazy Krista**
KKC 527, 529.
7. zač. Lk 2, 23 - 24;
KKC 531-534: **Svätá rodina**
KKC 1655-1658, 2204-2206: **Kresťanská rodina ako domáca cirkev**
KKC 2214-2233: **Povinnosti členov rodiny**
KKC 529, 583, 695: **Predstavenie v Chráme**
KKC 144-146, 165, 489, 2572, 2676: **Abrahám a Sára – vzory vo viere**
KKC 529, 583.

8. zač. **Lk 2, 25 - 52; Simeon berie Ježiša do náručia; Simeonova pieseň; Prorokyňa Anna; Ježišov rast na duchu; Ježiš má dvanásť rokov a počúva i kladie otázky učiteľom vo svätyni.**
KKC 531-534: **Svätá rodina**
KKC 1655-1658, 2204-2206: **Kresťanská rodina ako domáca cirkev**
KKC 2214-2233: **Povinnosti členov rodiny**
KKC 529, 583, 695: **Predstavenie v Chráme**
KKC 144-146, 165, 489, 2572, 2676: **Abrahám a Sára – vzory vo viere**
KKC 437, 497, 532-534, 1014, 1846, 2177: **Svätý Jozef**
KKC 2214-2220: **Povinnosť detí a ich rodičov**
KKC 711, 695, 713, 575, 587, 149, 618, 583, 534, 503, 517, 2196, 2599, 531, 472.
9. zač. **Lk 3, 1 - 18; Ján Krstiteľ ohlasuje; Jeho svedectvo o Ježišovi.**
KKC 522, 711-716, 722: **Proroci a očakávanie Mesiáša**
KKC 523, 717-720: **Poslanie Jána Krstiteľa**
KKC 1042-1050: **Nové nebesia a nová zem**
KKC 30, 163, 301, 736, 1829, 1832, 2015, 2362: **Radosť**
KKC 523-524, 535: **Ján pripravuje cestu Mesiášovi**
KKC 430-435: **Ježiš Spasiteľ**
KKC 5353, 1460, 5353, 2447, 696.

10. zač. **Lk 3, 19 - 22; Herodes zatvoril Jána do väzenia; Ježiš sa dáva pokrstiť.**
KKC 608, 2600, 536.
11. zač. **Lk 3, 23 - 38; Ježišov rodokmeň.**
KKC 535.
12. zač. **Lk 4, 1 - 15; Ježiš sa postí a je pokúšaný.**
 KKC 394, 538-540, 2119: **Ježišovo pokušenie**
 KKC 2846-2949: „**Neuved' nás v pokušenia**“
 KKC 1505: **Kristus nás oslobodzuje od zla**
 KKC 142-143, 309: **Viera znamená podriaďiť sa Bohu, neprítomnosť Boha, odpoveď na zlo**
 KKC 59-63: **Boh utvára kňazský ľud skrze Abraháma a Exodus**
KKC 695, 2855, 2096, 2119, 538.
13. zač. **Lk 4, 16 - 22; Vyučuje v Nazarete; Všetci sa divia.**
 KKC 436, 1241, 1546: **Kristus Prorok**
 KKC 904-907: **Náš podiel na Kristovom prorockom úrade**
 KKC 103-104: **Viera, princíp večného života**
 KKC 1822-1829: **Láska**
 KKC 772-773, 953: **Spoločenstvo v Cirkvi**
 KKC 314, 1023, 2519: **Tí uvidia Boha v nebi „tvárou v tvár“**
KKC 436, 1286, 544, 2443, 695, 714, 1168.

14. zač. **Lk 4, 23 - 30; Prorok vo svojej vlasti nie je vzácný.**
KKC 436, 1241, 1546: **Kristus Prorok**
KKC 904-907: **Náš podiel na Kristovom prorockom úrade**
KKC 103-104: **Viera, princíp večného života**
KKC 1822-1829: **Láska**
KKC 772-773, 953: **Spoločenstvo v Cirkvi**
KKC 314, 1023, 2519: **Tí uvidia Boha v nebi „tvárou v tvár“**
15. zač. **Lk 4, 31 - 36; Démon je vyhnaný.**
16. zač. **Lk 4, 37 - 5, 1; Petrova testiná je uzdravená; Aj všetci chorí; Aj démoni vyznávajú, že Ježiš je Kristus; Ježiš vyučuje z lodky.**
KKC 520, 618, 923, 1618, 1642, 2053: **Všetci sme povolaní nasledovať Krista**
KKC 2144, 2732: **Bázeň z Božej prítomnosti oproti domýšľavosti**
KKC 631-644: **Apoštoli – Svedkovia Zmŕtvychvstania**

17. zač. Lk 5, 2 - 11; *Lov rýb.*
KKC 1335: Zázrak rozmnoženia chlebov a rýb je predobraz Eucharistie
KKC 814-815, 949-959: Zdieľanie darov v cirkevnom spoločenstve
KKC 520, 618, 923, 1618, 1642, 2053: Všetci sme povolaní nasledovať Krista
KKC 2144, 2732: Bázeň z Božej prítomnosti oproti domýšľavosti
KKC 631-644: Apoštoli – Svedkovia Zmŕtvychvstania
KKC 208.
18. zač. Lk 5, 12 - 16; *Malomocný; Kristus sa modlí na púšťach.*
KKC 1335: Zázrak rozmnoženia chlebov a rýb je predobraz Eucharistie
KKC 814-815, 949-959: Zdieľanie darov v cirkevnom spoločenstve
KKC 2602.
19. zač. Lk 5, 17 - 26; *Ochrnutý.*
KKC 1335: Zázrak rozmnoženia chlebov a rýb je predobraz Eucharistie
KKC 814-815, 949-959: Zdieľanie darov v cirkevnom spoločenstve
KKC 1116.
20. zač. Lk 5, 27 - 32; *Mýtnik Lévi.*
KKC 588.

21. zač. Lk 5, 33 - 39; *Pôsty a tiesne apoštolov po Kristovom vystúpení do neba; Prišívanie novej záplaty na starý odev; Nové víno nalievané do starých mechov.*
22. zač. Lk 6, 1 - 11; *Učenci, ktorí v istú sobotu trhajú klasy. Vyschnutá ruka je uzdravená v sobotu. KKC 581.*
23. zač. Lk 6, 12 - 16; *Vyvolenie dvanástich apoštolov. KKC 2600, 1577.*
24. zač. Lk 6, 17 - 23; *Niektori blažení.*
 KKC 1820: **Kresťanská viera sa rozvíja hlásaním blahoslovenstiev**
 KKC 2544-2547: **V chudobnom srdci bohato pôsobí Pánova bolesť**
 KKC 655, 989-991, 1002-1003: **Nádej v Zmŕtvychvstanie**
 KKC 695, 1116, 1504, 2546, 244.

25. zač. **Lk 6, 24 - 30;** *Niektorým je beda; Je treba milovať nepriateľov.*

KKC 1820: Kresťanská viera sa rozvíja hlásaním blahoslovenstiev

KKC 2544-2547: V chudobnom srdci bohato pôsobí Pánova bolesť

KKC 655, 989-991, 1002-1003: Nádej v Zmŕtvychvstanie

KKC 210-211: Boh milosrdenstva

KKC 1825, 1935, 1968, 2303, 2647, 2842-2845:

Odpustenie nepriateľom

KKC 359, 504: Kristus – nový Adam

KKC 2574, 1669.

26. zač. **Lk 6, 31 - 36;** *O tom, že sa treba vedieť vcítiť.*

KKC 210-211: Boh milosrdenstva

KKC 1825, 1935, 1968, 2303, 2647, 2842-2845:

Odpustenie nepriateľom

KKC 359, 504: Kristus – nový Adam

KKC 1789, 1970, 1458, 2842.

27. zač. **Lk 6, 37 - 45; *Trieska v oku nepriateľa; Dobrý a zlý strom; To, čím je srdce naplnené.***
KKC 210-211: **Boh milosrdenstva**
KKC 1825, 1935, 1968, 2303, 2647, 2842-2845:
Odpustenie nepriateľom
KKC 359, 504: **Kristus – nový Adam**
KKC 2563: **Srdce je príbytkom pravdy**
KKC 1755-1756: **Dobré a zlé skutky**
KKC 1783-1794: **Formácia svedomia
a rozhodovanie sa podľa neho**
KKC 2690: **Duchovné vedenie**
KKC 1009-1013: **Zmysel kresťanskej smrti**
28. zač. **Lk 6, 46 - 49; *Počúva Kristove slová a konáť podľa nich.***
29. zač. **Lk 7, 1 - 9; *Stotníkova sluha; Stotníkova viera.***
KKC 543-546: **Všetci ľudia sú povolání, aby vstúpili
do Božieho kráľovstva**
KKC 774-776: **Cirkev – Všeobecná sviatosť spásy**
KKC 2580: **Modlitby posvätenia Šalamúnovho
chrámu**
KKC 583-586: **Ježiš a chrám**

30. zač. Lk 7, 11 - 16; *Jediný syn vdovy v Naime vstáva z mŕtvych.*
KKC 543-546: **Všetci ľudia sú povolání, aby vstúpili do Božieho kráľovstva**
KKC 774-776: **Cirkev – Všeobecná sviatosť spásy**
KKC 2580: **Modlitby posvätenia Šalamúnovho chrámu**
KKC 583-586: **Ježiš a chrám**
KKC 646, 994: **Vzkriesením mŕtvych hlása Kristus zmŕtvychvstanie**
KKC 1681: **Kresťanský zmysel spojený so Zmŕtvychvstaním**
KKC 2583: **Eliáš a vdova**
KKC 2637: **Kristus oslobodzuje stvorenie od hriechu a smrti**
KKC 994, 1503.
31. zač. Lk 7, 17 - 30; *Ján posiela dvoch učeníkov ku Kristovi; Ježišovo svedectvo o Jánovi.*
KKC 646, 994: **Vzkriesením mŕtvych hlása Kristus zmŕtvychvstanie**
KKC 1681: **Kresťanský zmysel spojený so Zmŕtvychvstaním**
KKC 2583: **Eliáš a vdova**
KKC 2637: **Kristus oslobodzuje stvorenie od hriechu a smrti**
KKC 547, 453, 544, 523, 719.
32. zač. Lk 7, 31 - 35; *Jánov pokrm.*
KKC 575, 588.

33. zač. **Lk 7, 36 - 50; Hriešna žena slzami máča Ježišove nohy.**
KKC 1441-1442: **Jedine Boh odpúšťa hriech**
KKC 1987-1995: **Ospravedlnenie**
KKC 2517-1519: **Očistenie srdca**
KKC 1481, 1736, 2538: **Dávid a Náthan**
KKC 2712, 2616, 1441.
34. zač. **Lk 8, 1 - 4; Ženy, ktoré vypomáhali Ježišovi zo svojho majetku; Podobenstvo o rozsieváčovi.**
35. zač. **Lk 8, 5 - 15; Podobenstvo o rozsieváčovi.**
KKC 2731, 1151, 2731, 2847, 368, 2668
36. zač. **Lk 8, 16 - 21; Lampa na stojane; Kristova matka a bratia; Kristus rozkazuje vetru a rozbúrenej vode; Posadnutý v kraji Gadarčanov.**
KKC 411, 489 - 493, 722, 2001, 2853: **Nepoškvrnené počatie**
37. zač. **Lk 8, 22 - 25; Kristus rozkazuje vetru a rozbúrenej vode.**
KKC 2743.
38. zač. **Lk 8, 26 - 41; Posadnutý v kraji Gadarčanov; Svine Gadarčanov; Jairova dcéra.**
KKC 550.
39. zač. **Lk 8, 40 - 56; Žena trpiaca na krvotok; Smrť - spánok.**
KKC 695, 1116.
40. zač. **Lk 9, 1 - 6; Učeníci sú poslaní ohlasovať Božie kráľovstvo.**
KKC 551.

41. zač. Lk 9, 7 - 12; *Mienka ľudí o Ježišovi.*
42. zač. Lk 9, 13 - 17; *Päť chlebov a dve ryby.*
43. zač. Lk 9, 18 - 22; *Vyznanie učeníkov.*
KKC 599-605: **Spasiteľská Kristova smrť v Božom pláne spásy**
KKC 1435: **Každý deň brať svoj kríž a nasledovať Ježiša**
KKC 787-791: **Cirkev v spoločenstve s Kristom**
KKC 1425, 1227, 1243, 2348: **Obliecť si Krista, Krst a čistota**
KKC 2600.
44. zač. Lk 9, 23 - 27; *Zachrániť si a stratiť život.*
KKC 599-605: **Spasiteľská Kristova smrť v Božom pláne spásy**
KKC 1435: **Každý deň brať svoj kríž a nasledovať Ježiša**
KKC 787-791: **Cirkev v spoločenstve s Kristom**
KKC 1425, 1227, 1243, 2348: **Obliecť si Krista, Krst a čistota**
KKC 1435.

45. zač. **Lk 9, 28 - 36; Ježišovo premenenie; Je treba počúvať Krista.**
KKC 554-556. 568: **Premenenie**
KKC 59, 145-146, 2570-2572: **Abraháмова poslušnosť**
KKC 1000: **Viera otvára cestu, aby sme pochopili tajomstvo Vzkriesenia**
KKC 645, 999-1001: **Vzkriesenie tela**
KKC 2600, 2583, 554, 1151, 556, 659, 697, 516, 554.
46. zač. **Lk 9, 37 - 44; Námesačný.**
47. zač. **Lk 9, 45 - 48; Kto z apoštolov je prvý?**
KKC 554.
48. zač. **Lk 9, 49 - 56; Nieкто v Ježišom mene vyhádza zlých duchov! Samaritáni, ktorí neprijali Krista.**
KKC 587: **Ježišov výstup do Jeruzalema, smrť a zmŕtvychvstanie**
KKC 2052-2055: „**Pane, čo mám ešte dobré urobiť?**“
KKC 1036, 1816: **Potreba byť učeníkom**
KKC 557.
49. zač. **Lk 9, 57 - 62; Traja, ktorí nasledovali Ježiša, ale nie na jeho spôsob.**
KKC 587: **Ježišov výstup do Jeruzalema, smrť a zmŕtvychvstanie**
KKC 2052-2055: „**Pane, čo mám ešte dobré urobiť?**“
KKC 1036, 1816: **Potreba byť učeníkom**
KKC 544.

50. zač. Lk 10, 1 - 15; *Posiela sedemdesiatich učeníkov; Mestám, ktoré neprijali ohlasovanie evanjelia, je povedané „beda!“*.
KKC 541-546: **Božie kráľovstvo je blízko**
KKC 787, 858-859: **Apoštolí sú spojení Kristovým poslaním**
KKC 2122: „Robotník si zaslúži svoju mzdu“
KKC 2816-2821: „Príď Tvoje kráľovstvo“
KKC 555, 1816, 2015: **Cesta nasledovania Krista prichádza cez kríž**
KKC 765, 2611, 2122.
51. zač. Lk 10, 16 - 21; *Sedemdesiati sa vrátili.*
KKC 541-546: **Božie kráľovstvo je blízko**
KKC 787, 858-859: **Apoštolí sú spojení Kristovým poslaním**
KKC 2122: „Robotník si zaslúži svoju mzdu“
KKC 2816-2821: „Príď Tvoje kráľovstvo“
KKC 555, 1816, 2015: **Cesta nasledovania Krista prichádza cez kríž**
KKC 87, 858, 787.
52. zač. Lk 10, 22 - 24;
KKC 1083, 2603.

53. zač. **Lk 10, 25 - 37; *Kto je bližný? Človek, ktorý padol do rúk zbojníkov; Samaritán.***
KKC 299, 381: **Človek je stvorený k Božiemu obrazu, Prvorođený**
KKC 1931-1933: **Blížneho mám považovať za svoje „druhé ja“**
KKC 2447: **Skutky telesného milosrdenstva**
KKC 1465: **Pri vysluhovaní sviatosti zmierenia je kňaz Milosrdným Samaritánom**
KKC 203, 291, 331, 703: **Slovo a stvorenie, viditeľné i neviditeľné**
KKC 2822, 2083, 1825, 1293.
54. zač. **Lk 10, 38 - 42; *Marta a Mária, sestry. Jedno je potrebné.***
KKC 2571: **Abraháмова pohostinnosť**
KKC 2241: **Prijímanie cudzincov**
KKC 2709-2719: **Vnútoraná modlitba**
KKC 618, 1508: **Spoluúčasť na Kristovom utrpení**
KKC 568, 772: **Nádej na spásu, v cirkvi a sviatostiach**

55. zač. Lk 11, 1 - 8; *Ježiš učí svojich učeníkov modliť sa.*
KKC 2634-2636: **Modlitba príhovoru**
KKC 2566-2567: **Všeobecné povolanie k modlitbe**
KKC 2761-2772: **Modlitba Pána – Súhrn celého evanjelia**
KKC 2609-2610, 2613, 2777-2785: **Obracať sa na Pána – s detinskou dôverou a nádejou**
KKC 2654: **Lectio divina**
KKC 537, 628, 1002, 1227: **Byť pochovaný a vzkriesený krstom**
KKC 520, 2601, 2759, 2773, 2632, 2759, 1425, 2845, 2613.
56. zač. Lk 11, 9 - 13; *Kto prosí, dostane.*
KKC 2634-2636: **Modlitba príhovoru**
KKC 2566-2567: **Všeobecné povolanie k modlitbe**
KKC 2761-2772: **Modlitba Pána – Súhrn celého evanjelia**
KKC 2609-2610, 2613, 2777-2785: **Obracať sa na Pána – s detinskou dôverou a nádejou**
KKC 2654: **Lectio divina**
KKC 537, 628, 1002, 1227: **Byť pochovaný a vzkriesený krstom**
KKC 2613, 443, 728, 2632, 2671.
57. zač. Lk 11, 14 - 22; *Vyháňa zlého ducha, ktorý bol nemý; Vnútorne rozdelené kráľovstvo.*
KKC 700.
58. zač. Lk 11, 23 - 28; *Žena zo zástupu, ktorá pozdvihla hlas.*
KKC 385.

59. zač. Lk 11, 29 - 33; *Židia žiadajú znamenia; Kráľovná z juhu; Lampa na stojane.*
60. zač. Lk 11, 34 - 41; *Ježiš obeduje u istého farizeja a karhá ich pokrytectvo.*
KKC 588, 579, 2447.
61. zač. Lk 11, 42 - 46;
KKC 579.
62. zač. Lk 11, 47 - 12, 1; *Kvas farizejov.*
KKC 678.
63. zač. Lk 12, 2 - 7; *Koho sa treba báť.*
KKC 678, 342.
64. zač. Lk 12, 8 - 12; *O tom, že treba vyznať Krista pred ľuďmi; Rúhanie sa Svätému Duchu.*
KKC 333, 1864, 1287.
65. zač. Lk 12, 13 - 15; *Je treba dávať si pozor na chamtivosť.*
KKC 661, 1042-1050, 1821: **Nádej na nové nebesia a novú zem**
KKC 2535-2540, 2547, 2728: **Nezriadené žiadostivosti**
KKC 549.

66. zač. **Lk 12, 16 - 31**; *Bohatý človek, ktorému prinieslo pole veľkú úrodu; Nie je potrebné byť ustarostený o svoj život, čo budeme jesť, ani o telo, čím sa zaodějeme; Treba hľadať Božie kráľovstvo.*
KKC 661, 1042-1050, 1821: **Nádej na nové nebesia a novú zem**
KKC 2535-2540, 2547, 2728: **Nezriadené žiadostivosti**
67. zač. **Lk 12, 32 - 42**; *Kde je poklad, tam je srdce; Pán, ktorý sa vracia zo svadby; Zloděj, ktorý prichádza v noci.*
KKC 144-149: **Poslušnosť viery**
KKC 1817-1821: **Cnosť nádeje**
KKC 2729-2733: **Modlitba, pokorná bdelosť srdca**
KKC 144-146, 165, 2572, 2676: **Abrahám – vzor viery**
KKC 764, 2849.
68. zač. **Lk 12, 43 - 48**; *Verný a múdry správca; Zlý sluha bude oddelený.*
KKC 144-149: **Poslušnosť viery**
KKC 1817-1821: **Cnosť nádeje**
KKC 2729-2733: **Modlitba, pokorná bdelosť srdca**
KKC 144-146, 165, 2572, 2676: **Abrahám – vzor viery**

69. zač. **Lk 12, 48 - 59; *Oheň vrhnutý na zem; Rozdelenia medzi ľuďmi kvôli evanjeliu; Ti, čo nevedia posúdiť terajší čas; Zmieriť sa na ceste so svojím protivníkom.***
KKC 575-576: Kristus – znamenia, ktoré mu budú protirečiť
KKC 1816: Učeník musí svedčiť o viere
KKC 2471-2474: Vydávať svedectvo o pravde
KKC 946-957, 1370, 2683-2684: Naše spoločenstvo so svätými
KKC 1161: Sväté obrazy ukazujú na „zástup svedkov“
KKC 696, 536, 607, 1225, 2804.
70. zač. **Lk 13, 1 - 9; *Pilát zmiešal krv Galilejčanov s ich žertvami; Veža v Siloe; Neplodný figovník.***
71. zač. **Lk 13, 10 - 17; *Zhrbená žena je uzdravená.***
KKC 582.
72. zač. **Lk 13, 18 - 30; *Horčičné zrnko; Kvas v múke; Otázka, či bude málo spasených; Treba sa usilovať vojsť tesnou bránou.***
KKC 543-546: Všetci, sú povolání do Božieho kráľovstva
KKC 774-776: Cirkev – všeobecná sviatosť jednoty
KKC 2825-2827: Konať Otcovu vôľu aby sme vstúpili do nebeského kráľovstva
KKC 853, 1036, 1344, 1889, 2656: Úzka cesta
KKC 2660.

73. zač. Lk 13, 31 - 35; *Líška Herodes*.
KKC 575, 557, 585.
74. zač. Lk 14, 1 - 11; *Akýsi človek s vodnatielkou je uzdravený v sobotu; Popredné miesta*.
KKC 525-526: **Vtelenie – Tajomstvo pokory**
KKC 2535-2540: **Nezriadené žiadostivosti**
KKC 2546, 2559, 2631, 2713: **Modlitby nás volá k pokore ducha**
KKC 1090, 1137-1139: **Naša účasť na nebeskej liturgií**
KKC 2188: **Nedeľa nám dáva účasť na sviatočnom stretnutí v nebi**
KKC 575, 588, 582.
75. zač. Lk 14, 12 - 15; *Je treba pozvať chudobných*.
KKC 525-526: **Vtelenie – Tajomstvo pokory**
KKC 2535-2540: **Nezriadené žiadostivosti**
KKC 2546, 2559, 2631, 2713: **Modlitby nás volá k pokore ducha**
KKC 1090, 1137-1139: **Naša účasť na nebeskej liturgií**
KKC 2188: **Nedeľa nám dáva účasť na sviatočnom stretnutí v nebi**
76. zač. Lk 14, 16 - 24; *Veľká večera; Nútiaci vojsť*.

77. zač.

Lk 14, 25 - 35; *Stavajúci vežu.*

KKC 273, 300, 314: Božia transcendencia

KKC 36-43: Poznanie Boha podľa Cirkvi

**KKC 2544: Uprednostňovanie Krista pred všetkým
a všetkými**

**KKC 914-919, 93-932: Nasledovanie Krista
v zasvätenom živote**

KKC 1618, 2544.

78. zač.

Lk 15, 1 - 10; *Podobenstvo o stratenej ovci; O drachme.*

KKC 1439, 1465, 1481, 1700, 2839: **Marnotratný syn**

KKC 207, 212, 214: **Boh je verný v tom čo sľúbil**

KKC 1441, 1443: **Boh odpúšťa hriechy, hriešnici sú navrátení do spoločenstva**

KKC 982: **Brána odpustenia je otvorená pre tých, čo konajú pokánie**

KKC 1334: **Každodenný chlieb Izraela je plodom zasnúbenej zeme**

KKC 210-211, 604: **Božie milosrdenstvo**

KKC 430, 478, 545, 589, 1365, 1439, 1825, 1846:

Kristova láska k blížnym

KKC 2669: **Kristovo Srdce je hodné uctievania**

KKC 766, 1225: **Cirkev sa rodí z Kristovho prebodnutého boku**

KKC 1432, 2100: **Kristova láska pohne naše srdce**

KKC 210-211: **Boh milosrdenstva**

KKC 604-605, 1846-1848: **Boh má pri vykúpení svoju iniciatívu**

KKC 1439, 1700, 2839: **Márnotratný syn – príklad odpustenia**

KKC 1465, 1481: **Márnotratný syn a sviatosť pokánia**

KKC 1443, 1846, 589, 545.

79. zač.

Lk 15, 11 - 32; *A o márnokratnom synovi.*

KKC 1439, 1465, 1481, 1700, 2839: **Márnokratný syn**

KKC 207, 212, 214: **Boh je verný v tom čo sľúbil**

KKC 1441, 1443: **Boh odpúšťa hriechy, hriešnici sú navrátení do spoločenstva**

KKC 982: **Brána odpustenia je otvorená pre tých, čo konajú pokánie**

KKC 1334: **Každodenný chlieb Izraela je plodom zasnúbenej zeme**

KKC 210-211, 604: **Božie milosrdenstvo**

KKC 430, 478, 545, 589, 1365, 1439, 1825, 1846:

Kristova láska k blížnym

KKC 2669: **Kristovo Srdce je hodné uctievania**

KKC 766, 1225: **Cirkev sa rodí z Kristovho prebodnutého boku**

KKC 1432, 2100: **Kristova láska pohne naše srdce**

KKC 210-211: **Boh milosrdenstva**

KKC 604-605, 1846-1848: **Boh má pri vykúpení svoju iniciatívu**

KKC 1439, 1700, 2839: **Márnokratný syn – príklad odpustenia**

KKC 1465, 1481: **Márnokratný syn a sviatosť pokánia**

KKC 1439, 1700, 545, 2839, 1423, 2795, 2795, 589, 1468.

80. zač. **Lk 16, 1 - 9; *Podobenstvo o správcovi domu, ktorý rozhádzal majetok svojho pána.***
KKC 2407-2414: **Rešpekt k majetku druhých**
KKC 2443-2449: **Láska k chudobným**
KKC 2635: **Modliť sa za druhých, nie za seba**
KKC 65-67, 480, 667: **Kristus – náš Prostredník**
KKC 2113, 2424, 2848: **Nikto nemôže slúžiť dvom Pánom**
KKC 1900, 2636: **Modliť sa za authority**
KKC 952.
81. zač. **Lk 16, 10 - 14; *Nikto nemôže slúžiť dvom pánom.***
KKC 2407-2414: **Rešpekt k majetku druhých**
KKC 2443-2449: **Láska k chudobným**
KKC 2635: **Modliť sa za druhých, nie za seba**
KKC 65-67, 480, 667: **Kristus – náš Prostredník**
KKC 2113, 2424, 2848: **Nikto nemôže slúžiť dvom Pánom**
KKC 1900, 2636: **Modliť sa za authority**
KKC 2424.
82. zač. **Lk 16, 15 - 18; *Zákon a Proroci.***
KKC 523, 2382.

83. zač. **Lk 16, 19 – 17, 2; *Boháč a Lazár; Pohoršenia.***
KKC 1939-1942: **Eudská solidarita**
KKC 2437-2449: **Solidarita medzi národmi, láska k chudobným**
KKC 2831: **Hlad vo svete, solidarita s chudobnými**
KKC 633, 1021, 2463, 2831: **Lazár**
KKC 1033-1037: **Peklo**
KKC 1859, 2463, 2831, 336, 1021, 663, 2287.
84. zač. **Lk 17, 3 - 11; *Je treba odpustiť bratovi, ktorý sa obráti; Desať malomocných.***
KKC 2845, 2227, 162.
85. zač. **Lk 17, 12 - 19;**
KKC 153-165, 2087-2089: **Viera**
KKC 84: **Poklad viery, zverený Cirkvi**
KKC 91-93: **Nadprirodzený zmysel pre vieru**
KKC 1503-1505, 2616: **Kristus Lekár**
KKC 543-550, 1151: **Znamená Božieho kráľovstva**
KKC 224, 2637-2638: **Vzdávanie vďaky**
KKC 1010: **Zmysel kresťanskej smrti**
KKC 586.

86. zač. **Lk 17, 20 - 25; *Kedy príde Božie kráľovstvo? Falošní kristovia.***
KKC 84: **Poklad viery, zverený Cirkvi**
KKC 91-93: **Nadprirodzený zmysel pre vieru**
KKC 1503-1505, 2616: **Kristus Lekár**
KKC 543-550, 1151: **Znamená Božieho kráľovstva**
KKC 224, 2637-2638: **Vzdávanie vďaky**
KKC 1010: **Zmysel kresťanskej smrti**
87. zač. **Lk 17, 26 – 18, 1; *Aký bude ten deň, keď sa Syn človeka ukáže? Zachrániť si život a stratiť ho; Mŕtvola a orly.***
KKC 2574-2577: **Mojžiš a modlitba príhovoru**
KKC 2629-2633: **Prosebná modlitba**
KKC 2653-2654: **Božie Slovo – Prameň modlitby**
KKC 2816-2821: **„Príď kráľovstvo Tvoje“**
KKC 875: **Potreba ohlasovania**
KKC 1889, 2098.

88. zač. **Lk 18, 2 - 9; *Nečestný sudca a vdova.***
KKC 2574-2577: **Mojžiš a modlitba príhovoru**
KKC 2629-2633: **Prosebná modlitba**
KKC 2653-2654: **Božie Slovo – Prameň modlitby**
KKC 2816-2821: **„Príď kráľovstvo Tvoje“**
KKC 875: **Potreba ohlasovania**
KKC 588, 2559, 2613, 2631: **Pokora – základ modlitby**
KKC 2616: **Ježiš vyslyší modlitbu vo viere**
KKC 2628: **Kľaňanie – Postoj človeka, že stojí pred svojim Pánom**
KKC 2631: **Prosba o odpustenie je prvým podnetom k modlitbe**
KKC 2573, 2613, 675, 2613, 588, 2559, 2613.
89. zač. **Lk 18, 10 - 14; *Farizej a mýtnik, ktorí sa modlili.***
KKC 588, 2559, 2613, 2631: **Pokora – základ modlitby**
KKC 2616: **Ježiš vyslyší modlitbu vo viere**
KKC 2628: **Kľaňanie – Postoj človeka, že stojí pred svojim Pánom**
KKC 2631: **Prosba o odpustenie je prvým podnetom k modlitbe**
KKC 2559, 2613, 2631, 2667, 2839.
90. zač. **Lk 18, 11 - 17; *Deti; Takých je Božie kráľovstvo.***
91. zač. **Lk 18, 18 - 30; *Všetko predať a rozdať chudobným; Bohatí ťažko vojdú do Božieho kráľovstva; Apoštoli opúšťajú všetko.***

92. zač. Lk 18, 31 - 34; *Ježiš predpovie svoju smrť.*
93. zač. Lk 18, 35 - 43; *Slepec, ktorý prosí, vidí.*
94. zač. Lk 19, 1 - 12; *Mýtnik Zachej.*
KKC 293-294, 299, 341, 353: **Vesmír bol stvorený v Božom kráľovstve**
KKC 1459, 2412, 2487: **Odčinenie**
KKC 2712, 549, 2412, 1443, 1936.
95. zač. Lk 19, 12 - 28; *Urodzený človek, ktorý dal desiatim sluhom desať mín.*
KKC 1936, 1880.
96. zač. Lk 19, 29 - 36; *Ježiš prichádza do Jeruzalema.*
97. zač. Lk 19, 37 - 44; *Plače nad ním.*
KKC 559, 558.
98. zač. Lk 19, 45 - 47; *Vyháňa zo svätyne predavačov a kupujúcich.*
99. zač. Lk 20, 1 - 8; *Odkiaľ bol Jánov krst?*
100. zač. Lk 20, 9 - 18; *Vinica prenajatá vinohradníkom. Uholný kameň.*

101. zač. **Lk 20, 19 - 26; Či je dovolené dávať daň cisárovi?**
KKC 992-996: **Zmŕtvychvstalý sa zjavuje postupne**
KKC 997-1004: **Naše vzkriesenie v Kristovi**
KKC 1023-1029: **Nebo**
KKC 1030-1032: **Očistec**
KKC 587.
102. zač. **Lk 20, 27 - 44; Saduceji, ktorí tvrdia, že niet vzkriesenia;**
Ako môže byť Kristus Dávidovým synom?
KKC 330, 575.
103. zač. **Lk 20, 45 – 21, 4; Chudobná vdova, ktorá vhodila do**
gasofylakia dve leptá.
KKC 2544.
104. zač. **Lk 21, 5 - 7; O zborení svätyne.**
KKC 162-165: **Vytrvalosť vo viere; viera ako**
počiatok nášho života
KKC 675-677: **Posledná skúška Cirkvi**
KKC 307, 531, 2427-2429: **Oslobodzujúca ľudská**
práca
KKC 673, 1001, 2730: **Posledný deň**

105. zač. Lk 21, 8 - 11; *Aj Jeruzalema. Vojny a nepokoje.*
KKC 162-165: **Vytrvalosť vo viere; viera ako počiatok nášho života**
KKC 675-677: **Posledná skúška Cirkvi**
KKC 307, 531, 2427-2429: **Oslobodzujúca ľudská práca**
KKC 673, 1001, 2730: **Posledný deň**
106. zač. Lk 21, 12 - 27; *Znamená, ktoré budú predchádzať zjaveniu Syna človeka.*
KKC 668-677, 769: **Posledný nápor zla a Kristov príchod**
KKC 451, 671, 1130, 1403, 2817: „Príď Pane Ježišu“
KKC 439, 496, 559, 2616: **Ježiš je Dávidov syn**
KKC 207, 210-214, 270, 1062-1063: **Boh je verný a milosrdný**
KKC 675, 58, 674, 671, 697.
107. zač. Lk 21, 28 - 36; *Je treba dávať si pozor, aby nám neoťaželi srdcia; Je treba bdieť.*
KKC 668-677, 769: **Posledný nápor zla a Kristov príchod**
KKC 451, 671, 1130, 1403, 2817: „Príď Pane Ježišu“
KKC 439, 496, 559, 2616: **Ježiš je Dávidov syn**
KKC 207, 210-214, 270, 1062-1063: **Boh je verný a milosrdný**
KKC 2612.

108. zač. **Lk 21, 37 – 22, 38**; *Judáš, Ježišov zradca; Učeníci pripravujú paschálnu večeru; Svätá Pánova večera; Hádky medzi učeníkmi, ktorý z nich je väčší; Satan si vyžiadal preosiať učeníkov; Učenikom nič nechýbalo.*
KKC 557-560: **Ježišov vstup do Jeruzalema**
KKC 602-618: **Kristovo utrpenie**
KKC 2816: **Kristovo kráľovstvo získané cez smrť a vzkriesenie**
KKC 654, 1067-1068, 1085, 1362: **Paschálne tajomstvo a liturgia**
KKC 1151, 1339, 607, 2804, 1130, 1403, 610, 611, 621, 1328, 1381, 1365, 612, 894, 1570, 787, 551, 765, 641, 643, 162, 552.
109. zač. **Lk 22, 39 – 23, 1**; *Ježiš prichádza k Olivovému vrchu; Jeho pot stá kvapky krvi; Judášov bozk; Malchovo ucho; Petrovo zapretie; Ježišovi sa posmieávajú; Boží Syn sa modlí.*
KKC 557-560: **Ježišov vstup do Jeruzalema**
KKC 602-618: **Kristovo utrpenie**
KKC 2816: **Kristovo kráľovstvo získané cez smrť a vzkriesenie**
KKC 654, 1067-1068, 1085, 1362: **Paschálne tajomstvo a liturgia**
KKC 2600, 2612, 532, 2605, 2824, 333, 2612, 1429, 443.

110. zač. **Lk 23, 2 - 31**; *Obviňujú Ježiša pred Pilátom; Pilát ho posielal k Herodesovi.; Barabáš je prepustený; Ježiš je vydaný zvoli Židov; Ženy, ktoré nad ním plakali.*
KKC 557-560: **Ježišov vstup do Jeruzalema**
KKC 602-618: **Kristovo utrpenie**
KKC 2816: **Kristovo kráľovstvo získané cez smrť a vzkriesenie**
KKC 654, 1067-1068, 1085, 1362: **Veľkonočné tajomstvo a liturgia**
KKC 596, 2635.
111. zač. **Lk 23, 32 - 56**; *Ježiš je ukrižovaný; Vysmech vojakov; Rúhanie aj od jedného zo zbojníkov; Druhý ho napomína; Viera ho spasila; Nadprirodzené zatmenie slnka; Ježiš vydýchol; Jozef z Arimatey; Ježišov hrob.*
KKC 557-560: **Ježišov vstup do Jeruzalema**
KKC 602-618: **Kristovo utrpenie**
KKC 2816: **Kristovo kráľovstvo získané cez smrť a vzkriesenie**
KKC 654, 1067-1068, 1085, 1362: **Veľkonočné tajomstvo a liturgia**
KKC 440, 446-451, 668-672, 783, 786, 908, 2105, 2628: **Kristus – Pán a Kráľ**
KKC 678-679, 1001, 1038-1041: **Kristus Sudca**
KKC 2816-2821: **„Príď kráľovstvo Tvoje!“**
KKC 591, 597, 2605, 2635, 440, 2616, 2266, 1021, 2605, 730, 1011, 2605, 441.

112. zač. Lk 24, 1 - 11; *Ženy natierajú Ježiša. Dvaja anjeli.*
 KKC 641, 2174, 640, 626, 652, 643.
113. zač. Lk 24, 12 - 35; *Dvaja z učeníkov, ktorí idú do Emauz. Ježiš im zmizol. Horiace srdce.*
 KKC 1346-1347: **Eucharistia a skúška Emauzských učeníkov**
 KKC 642-644, 857, 995-996: **Apoštolí a učeníci ako svedkovia**
 KKC 102, 601, 426-429, 2763: **Kristus – kľúč pre pochopenie Písma**
 KKC 457, 604-605, 608, 615-616, 1476, 1992: **Ježiš – Obetný baránok za naše hriechy**
 KKC 640, 1329, 1347, 1094, 645, 643, 439, 112, 601, 555, 710, 572, 652, 2625, 1166, 659, 552, 641.
114. zač. Lk 24, 36 - 53; *Ježiš zastal uprostred učeníkov a povedal: Pokoj vám! Otvára učeníkom myseľ; Prísľub Svätého Ducha; Ježiš, ktorý vystupuje do neba.*
 KKC 659-672, 697, 792, 965, 2795:
Nanebovstúpenie
 KKC 1346-1347: **Eucharistia a skúsenosť Emauzských učeníkov**
 KKC 642-644, 857, 995-996: **Apoštolí ako svedkovia zmŕtvychvstania**
 KKC 102, 601, 426-429, 2763: **Kristus – kľúč interpretácií Písma**
 KKC 519, 662, 1137: **Kristus – náš Zástanca v nebi**
 KKC 645, 644, 999, 702, 2625, 2763, 572, 601, 112, 652, 108, 627, 981, 1120, 1122, 730, 1304, 659.

Sväté evanjelium podľa Jána

Je potrebné vedieť, že sväté evanjelium podľa Jána sa číta podľa poriadku sedem týždňov, počnúc Veľkou nedeľou Paschy, s výnimkou troch dní.

1. zač.

Jn 1, 1 - 17; Slovo, ktoré bolo na počiatku, ktoré bolo u Boha a ktoré bolo Boh; Skrze, ktorého všetko povstalo; Stalo sa telom; Ján prišiel, aby vydal svedectvo o svetle; Jánovo svedectvo o Slove, ktoré sa stalo telom, je pre všetkých.

KKC 461-463, 470-478: **Vtelenie**

KKC 65, 102: **Boh povedal všetko vo svojom slove**

KKC 333: **Vtelenému Kristovi sa klaňajú anjeli**

KKC 437, 525-526: **Tajomstvo Pánovho narodenia**

KKC 456-460, 566: **„Prečo sa slovo stalo telom?“**

KKC 272, 295, 299, 474, 721, 1831: **Kristus – Božia múdrosť**

KKC 439, 496, 559, 2616: **Ježiš je Davidovým synom**

KKC 1159-1162, 2131, 2502: **Vtelenie a obrazy Krista**

KKC 151, 241, 291, 423, 445, 456-463, 504-505, 526, 1216, 2466, 2787: **Prológ Jánovho evanjelia**

KKC 158, 283, 1303, 1831, 2500: **Boh nám daruje múdrosť**

KKC 30, 163, 301, 736, 1829, 1832, 2015, 2362: **Radosť**

KKC 713-714: **Charakteristiky očakávaného Mesiáša**

KKC 218-219: **Božia láska k Izraeli**

KKC 772, 796: **Cirkev – Kristova Snúbenica**

KKC 241, 454, 2780, 291, 268, 612, 717, 719, 1216, 530, 526, 1692, 706, 1996, 496, 505, 526, 423, 445, 454, 461, 594, 705, 2466, 423, 504, 2787.

2. zač.

Jn 1, 18 - 28; *Slovo pre židov; Dôvod, prečo Ján krstí.*

KKC 456-460, 566: „Prečo sa slovo stalo telom?“

KKC 461-463, 470-478: Vtelenie

KKC 437, 525-526: Tajomstvo Pánovho narodenia

KKC 439, 496, 559, 2616: Ježiš je Davidovým synom

KKC 65, 102: Boh povedal všetko vo svojom slove

KKC 333: Vtelenému Kristovi sa klaňajú anjeli

KKC 1159-1162, 2131, 2502: Vtelenie a obrazy Krista

KKC 30, 163, 301, 736, 1829, 1832, 2015, 2362: Radosť

KKC 713-714: Charakteristiky očakávaného Mesiáša

KKC 218-219: Božia láska k Izraeli

KKC 772, 796: Cirkev – Kristova Snúbenica

KKC 151, 454, 473, 575, 719

3. zač.

Jn 1, 29 - 34; *29. Boží baránok.*

KKC 604-609: Ježiš – Baránok Boží za naše hriechy

KKC 689-690: Poslanie Syna a Svätého Ducha

KKC 408, 523, 536, 608, 613, 1137, 1505, 438, 486, 536, 713

4. zač. **Jn 1, 35 - 42; *Povolanie prvopovolaneho apoštola Andreja; Povolanie apoštola Petra.***
KKC 462, 516, 2568, 2824: **Otcova vôľa sa naplňuje v Kristovi**
KKC 543-546: **Prijať Božie Kráľovstvo, Prijať Božie Slovo**
KKC 873-874: **Kristus – zdroj kresťanského povolania**
KKC 364, 1004: **Dôstojnosť tela**
KKC 1656, 2226: **Pomáhať deťom v objavovaní ich povolania**
KKC 1286, 719, 608, 878, 495.
5. zač. **Jn 1, 43 - 51; *Povolanie apoštola Filipa; Povolanie Natanaela; Právý Izraelita.***
KKC 878.
6. zač. **Jn 2, 1 - 11; *Svadba v Káne Galilejskej; Voda, ktorá sa stala vínom; Začiatok Ježišových znamení.***
KKC 528: **V Káne sa prejavuje Kristus učeníkom ako mesiáš**
KKC 796: **Cirkev – Kristova snúbenica**
KKC 1612-1617: **Manželstvo v Pánovi**
KKC 2618: **Máriin príhovor v Káne**
KKC 799-801, 951, 2003: **Charizmy v službe Cirkvi**
KKC 495, 1613, 2618, 486, 133.

7. zač. **Jn 2, 12 - 25; Ježiš zostupuje do Kafarnauma; Ježiš vystupuje do Jeruzalema; Ježiš vyháňa peňazomencov a prevracia stoly; Pasáž o zborení chrámu, t.j. Ježišovho tela; Mnohí uverili, keď videli Ježišove znamenia.**
KKC 459, 577-582: Ježiš a Zákon
KKC 593, 583-586: Chrám je predobrazom Krista; On je Chrám
KKC 1967-1968: Nový zákon kompletizuje Starý
KKC 272, 550, 853: Kristova moc odhalená na kríži
KKC 583, 584, 575, 586, 994, 586, 473.
8. zač. **Jn 3, 1 - 12; V noci prichádza k Ježišovi Nikodém; Narodiť sa zhora.**
KKC 581, 782, 720, 1215, 1225, 1238, 1257, 1262, 2790, 691, 728, 1287, 526, 591, 505.
9. zač. **Jn 3, 13 - 15; Had vyzdvihnutý na púšti; Ako Boh miloval svet?**
KKC 389, 457-458, 846, 1019, 1507: Kristus Spasiteľ
KKC 679: Kristus je Pán večného života
KKC 55: Boh chce dať všetkým ľuďom večný život
KKC 710: Vyhnanstvo Izraela ako predzvesť utrpenia
KKC 423, 440, 661, 2130.

10. zač.

Jn 3, 16 - 21;

KKC 202, 232-260, 684, 732: **Tajomstvo Trojice**

KKC 249, 813, 950, 1077-1109, 2845: **V cirkvi a v jej liturgiách**

KKC 2655, 2664-2672: **Trojica a modlitba**

KKC 2205: **Rodina – obraz Trojice**

KKC 389, 457-458, 846, 1019, 1507: **Kristus Spasiteľ**

KKC 679: **Kristus je Pán večného života**

KKC 55: **Boh chce dať všetkým ľuďom večný život**

KKC 710: **Vyhnanstvo Izraela ako predzvesť utrpenia**

KKC 219, 444, 454, 458, 706, 679, 432, 444, 454, 679, 678.

11. zač.

Jn 3, 22 – 4, 4; *Ján Krstí; Rozprava o očisťovaní; Jánovo svedectvo o Ježišovi; Kto verí, má večný život; kto tomu neprikladá dôležitosť, neuzrie Život; Ježiš sám nekrstí.*

KKC 523, 796, 524, 504, 690, 1286, 161.

12. zač. **Jn 4, 5 - 46;** *Keď sa unavil od putovania, požiadal akúsi Samaritánku, aby sa mu dala napiť; Praví citelia; Ježiš vyhlasuje o sebe, že je Mesiáš; Čo je Ježišovým pokrmom?; Samaritáni uveria; Syn akéhosi kráľovského úradníka, ktorý je chorý, sa uzdravuje v Kafarnaume.*
KKC 1214-1216, 1226-1228: **Krst – Znovuzrodenie z vody a z Ducha**
KKC 727-729: **Ježiš zjavuje Svätého Ducha**
KKC 694, 733-736, 1215, 1999, 2652: **Svätý Duch, živá voda, Boží dar**
KKC 604, 733, 1820, 1825, 1992, 2658: **Boh je iniciatívny, Nádej v Duchu**
KKC 544, 728, 2560, 2561, 694, 1137, 728, 1999, 2557, 2652, 586, 528, 586, 728, 1179, 439, 606, 2611, 2824.
13. zač. **Jn 4, 47 - 54;**
14. zač. **Jn 5, 1 - 17;** *Nádrž Betsaida; Ježiš v sobotu uzdravuje človeka, ktorý bol chorý tridsaťosem rokov; Ježiš usvedčuje židov, ktorý ho falošne osočovali.*
KKC 583, 575, 583, 594.
15. zač. **Jn 5, 18 -23;** *Ježiš svoju božskosť potvrdzuje mnohými znameniami*
KKC 594, 574, 589, 859, 1063, 679.
16. zač. **Jn 5, 24 - 30;**
KKC 1470, 994, 635, 612, 679, 1038, 998, 859, 2824.

17. zač.   **Jn 5, 31 – 6, 4; *Ján - lampa, ktorý horí a svieti. V Písmach máme večný život.***
KKC 719, 548, 582, 702, 1338.
18. zač.   **Jn 6, 5 - 13; *Päť jačmenných chlebov a dve ryby.***
KKC 549.
19. zač.   **Jn 6, 14 - 26; *Ježiš odchádza; Kráča po mori a bládá plaviacich sa učeníkov.***
 KKC 1333-1336: **Eucharistická znamenia chleba a vína**
 KKC 1691-1696: **Život v Kristovi**
KKC 439, 559, 2835.
20. zač.   **Jn 6, 27 - 34; *O pravom a neporušiteľnom chlebe života.***
 KKC 1333-1336: **Eucharistická znamenia chleba a vína**
 KKC 1691-1696: **Život v Kristovi**
KKC 2835, 698, 728, 1296, 1094, 423.
21. zač.   **Jn 6, 35 - 39;**
 KKC 1333-1336: **Eucharistická znamenia chleba a vína**
 KKC 1691-1696: **Život v Kristovi**
KKC 2835, 606, 2842, 989, 1001.
22. zač.   **Jn 6, 40 - 47; *Šomrajúci Židia.***
 KKC 1341-1344: **„Toto robte na moju pamiatku“**
 KKC 1384-1390: **„Vezmite a jedzte s neho všetci“:**
Prijímanie
KKC 2835, 161, 994, 259, 591, 1001, 1428, 151.

23. zač.

Jn 6, 48 - 55; Telo Syna človeka.

KKC 790, 1003, 1322-1419: **Svätá Eucharistia**

KKC 805, 950, 2181-2182, 2637, 2845: **Eucharistia
a spoločenstvo veriacich**

KKC 1212, 1275, 1436, 2837: **Eucharistia ako
duchovný chlieb**

KKC 1341-1344: „**Toto robte na moju pamiatku**“

KKC 1384-1390: „**Vezmite a jedzte s neho všetci**“:

Prijímanie

KKC 1402-1405: **Eucharistia – zástava budúcej spásy**

KKC 2828-2837: **Eucharistia – náš každodenný
chlieb**

KKC 1336: **Pohoršenie**

*KKC 2835, 728, 1355, 1406, 2837, 1384, 2837, 994,
1001, 1406, 1509, 1524.*

24. zač. **Jn 6, 56 - 71**; *Mnohí z Ježišových učeníkov nejdú za ním. Apoštoli vyznávajú, že Ježiš je Boží Syn.*
KKC 790, 1003, 1322-1419: **Svätá Eucharistia**
KKC 805, 950, 2181-2182, 2637, 2845: **Eucharistia a spoločenstvo veriacich**
KKC 1212, 1275, 1436, 2837: **Eucharistia ako duchovný chlieb**
KKC 1402-1405: **Eucharistia – zástava budúcej spásy**
KKC 2828-2837: **Eucharistia – náš každodenný chlieb**
KKC 1336: **Pohoršenie**
KKC 796: **Cirkev – Kristova snúbenica**
KKC 1061-1065: **Absolútna vernosť a dôvera v Kristovi**
KKC 1612-1617, 2360-2365: **Manželstvo v Pánovi**
KKC 2835, 2837, 787, 1391, 1406, 1391, 1509, 1336, 473, 440, 728, 2766, 1336, 438.
25. zač. **Jn 7, 1 - 13**; *Skénopégia; Keď Ježišovi bratia odišli do Judska, potajomky vystúpil aj on sám.*
KKC 583, 574, 575.
26. zač. **Jn 7, 14 - 36**; *Učí vo svätyni. Rôzne mienky o ňom. Farizeji a veľkňazi posielajú sluhov, aby ho chytili.*
KKC 583, 427, 578, 581, 582, 2173.

27. zač.   **Jn 7, 37 – 8, 2; Roztržka v zástupe kvôli nemu. Lebo aj medzi farizejmi, aj medzi sluhami, aj Nikodém.**
KKC 430, 545, 589, 1846-1847: **Ježiš prejavuje Otcovo milosrdenstvo**
KKC 133, 428, 648, 989, 1006: **Vznešené bohatstvo poznania Krista**
KKC 2475-2479: **Opovážlivý súd**
KKC 728, 1287, 2561, 694, 1999, 244, 690, 575, 588, 595, 574.
28. zač.   **Jn 8, 3 – 11; Žena pristihnutá pri cudzoložstve.**
KKC 577-582: **Kristus a Zákon**
KKC 1961-1974: **Starý zákon a evanjelium**
KKC 583.
29. zač.   **Jn 8, 12 - 20; Ježiš - svetlo sveta. Farizeji sa pýtajú na jeho otca**
KKC 577-582: **Kristus a Zákon**
KKC 1961-1974: **Starý zákon a evanjelium**
KKC 2466.
30. zač.   **Jn 8, 21 - 30;**
KKC 211, 653, 2812, 603, 1693, 2824, 2825.
31. zač.   **Jn 8, 31 - 41; Otroctvo a vyslobodenie; Abrahámove deti.**
KKC 89, 2466, 1741, 588, 549, 601, 613.
32. zač.   **Jn 8, 42 - 50; Božie deti; Diabol - luhár a vrah od počiatku.**
KKC 391, 392, 394, 2482, 2852, 578, 592, 603, 574.

33. zač. **Jn 8, 50 - 59**; *Abrahám vidí Kristov deň. Židia dvíhajú kamene, aby ich hádzali do Ježiša*
KKC 473, 590, 574.
34. zač. **Jn 9, 1 - 38**; *Kristus v sobotu otvára oči slepému od narodenia; Farizeji vyhánajú tohto slepého, ktorý sa uzdravil, zo zhromaždenia; Kristus mu otvára aj oči viery.*
KKC 280, 529, 748, 1165, 2466, 2715: **Kristus – svetlo národov**
KKC 439, 496, 559, 2616: **Ježiš je Davidovým synom**
KKC 1216: **Krst je osvietením**
KKC 782, 1243, 2105: **Kresťania sú povolání byť svetlom sveta**
KKC 1151, 1504, 596, 2173, 595, 575, 596, 2827, 588.

35. zač.

Jn 9, 39 – 10, 8; *Farizejom, ktorí hovoria, že vidia, hovorí, že ich hriech ostáva; Kristus teda dokazuje, že farizeji sú nájomníci, a nie skutoční pastieri.*

KKC 280, 529, 748, 1165, 2466, 2715: **Kristus – svetlo národov**

KKC 439, 496, 559, 2616: **Ježiš je Davidovým synom**
KKC 1216: **Krst je osvietením**

KKC 782, 1243, 2105: **Kresťania sú povolání byť svetlom sveta**

KKC 754, 764, 2665: **Kristus – Pastier oviec a dvere do ovčince**

KKC 553, 857, 861, 881, 896, 1558, 1561, 1568, 1574: **Pápež a biskupi ako pastieri**

KKC 874, 1120, 1465, 1536, 1548-1551, 1564, 2179, 2686: **Kňazi ako pastieri**

KKC 14, 189, 1064, 1226, 1236, 1253-1255, 1427-1429: **Konvertovanie, viera a krst**

KKC 618, 2447: **Kristus – príklad znášania všetkého trpezlivo**

KKC 588, 754, 764, 2158.

36. zač.

Jn 10, 9 - 16; *On sám je dobrý pastier.*

KKC 754, 764, 2665: Kristus – Pastier oviec a dvere do ovčince

KKC 553, 857, 861, 881, 896, 1558, 1561, 1568, 1574: **Pápež a biskupi ako pastieri**

KKC 874, 1120, 1465, 1536, 1548-1551, 1564, 2179, 2686: **Kňazi ako pastieri**

KKC 14, 189, 1064, 1226, 1236, 1253-1255, 1427-1429: **Konvertovanie, viera a krst**

KKC 618, 2447: **Kristus – príklad znášania všetkého trpezlivo**

KKC 754, 764, 2665: **Kristus – Pastier a brána do ovčince**

KKC 553, 857, 861, 881, 896, 1558, 1561, 1568, 1574: **Pápež a biskupi pastieri**

KKC 874, 1120, 1465, 1536, 1548-1551, 1564, 2179, 2686: **Kňazi ako pastieri**

KKC 756: **Kristus – uhoľný kameň**

KKC 1, 104, 239, 1692, 1709, 2009, 2736: **Sme adoptovanými deťmi**

KKC 553, 754, 60.

37. zač.

Jn 10, 17 - 26; *Kvôli tomu nastáva medzi Židmi roztržka.*

KKC 754, 764, 2665: Kristus – Pastier a brána do ovčince

KKC 553, 857, 861, 881, 896, 1558, 1561, 1568, 1574: Pápež a biskupi pastieri

KKC 874, 1120, 1465, 1536, 1548-1551, 1564, 2179, 2686: Kňazi ako pastieri

KKC 756: Kristus – uhoľný kameň

KKC 1, 104, 239, 1692, 1709, 2009, 2736: Sme adoptovanými deťmi

KKC 606, 614, 649, 609, 596, 595, 574, 583, 584, 582.

38. zač.

Jn 10, 27 - 42; *Znova dvíhajú kamene, aby ho zabili, ale vymkol sa im z rúk.*

KKC 754, 764, 2665: Kristus – Pastier a brána do ovčince

KKC 553, 857, 861, 881, 896, 1558, 1561, 1568, 1574: Pápež a biskupi pastieri

KKC 874, 1120, 1465, 1536, 1548-1551, 1564, 2179, 2686: Kňazi ako pastieri

KKC 60, 442, 543, 674, 724, 755, 775, 781: Cirkev je tvorená židmi i pohanmi

KKC 957, 1138, 1173, 2473-2474: Spoločenstvo s mučeníkmi

KKC 590, 574, 548, 574, 589, 594, 473, 444, 591, 582, 548.

39. zač. **Jn 11, 1 - 46; Lazár, brat Márie a Marty, je chorý; Deň má dvanásť hodín; Lazár zomrel; Pochovávajú ho; Vstáva z mŕtvych; Ježiš je vzkriesenie a život.**
KKC 992-996: Postupné zjavovanie vzkriesenia
KKC 549, 640, 646: Mesiášske znamenia, ktoré potvrdzujú Kristovo Božstvo
KKC 2603-2604: Ježišova modlitba pred vzkriesením Lazára
KKC 1002-1004: Naša skúsenosť so vzkriesením
KKC 1402-1405, 1524: Eucharistia a vzkriesenie
KKC 989-990: Vzkriesenie tela
KKC 994, 993, 1001, 994, 439, 581, 472, 627, 2604, 640.
40. zač. **Jn 11, 47 - 57; Kajfášova rada; Velkňazi a farizeji vydali nariadenie, že Ježiša je treba chytiť.**
KKC 548, 596, 58, 60, 706, 2793.
41. zač. **Jn 12, 1 - 18; Kristovi, ktorý večerá v Betánii, Mária natiera nohy; Kvôli tomu Judáš, zlodej a nositeľ mešca, reptá; Ježišova odpoveď namiesto nej; Velkňazi sa dohodnú, že zabijú aj zmŕtvychvstalého Lazára; Ježiš prichádza do Jeruzalema; Zástup mu vychádza v ústrety.**
KKC 2449.

42. zač.

Jn 12, 18 - 35; *Gréci, ktorí chcú vidieť Ježiša; Milovať a nenávidieť život; Hlas z neba.*

KKC 210-211, 604: Božie milosrdenstvo a súcit

KKC 430, 478, 545, 589, 1365, 1439, 1825, 1846:

Kristova láska k blížnemu

KKC 2669: Kristovo Srdce je hodno uctievania

KKC 766, 1225: Cirkev sa rodí z otvoreného

Kristovho boku

KKC 1432, 2100: Kristova láska pohne naše srdce

KKC 542, 607: Kristova túžba dať svoj život za našu spásu

KKC 690, 729: Duch oslavuje Syna, Syn oslavuje

Otca

KKC 662, 2853: Povýšenie Krista v sláve je naším víťazstvom

KKC 56-64, 220, 715, 762, 1965: História zmlúv

KKC 2731, 363, 607, 434, 550, 2853, 542, 662, 786, 1428, 2795.

43. zač.

Jn 12, 36 - 50; *Nevera zástupu; Uverili aj mnohí z popredných mužov, ale kvôli farizejom sa k tomu nepriznali; Ježišova výstraha pre nich.*

KKC 582, 712, 595, 2466, 679, 1039.

44. zač.

Jn 13, 1 - 11; Ježiš vstal od večere a umýva apoštolom nohy.

KKC 1337-1344: Ustanovenie Eucharistie

KKC 1359-1361: Eucharistia ako vďakyvzdanie

KKC 610, 1362-1372, 1382, 1436: Eucharistia ako obeť

KKC 1373-1381: Kristova reálna prítomnosť v Eucharistii

KKC 1384-1401, 2837: Prijímanie

KKC 1402-1405: Eucharistia – „zástava budúcej slávy“

KKC 611, 1366: Ustanovenie kňazstva pri poslednej večeri

KKC 210, 2575-2577: Boh povoláva Mojžiša, vypočuje modlitby veriacich

KKC 1963-1964: Dodržanie zákona pripravuje na konverziu

KKC 2851: Zlo a jeho skutky bránia životu zo spásy

KKC 128-130, 1094: Typologické čítanie Starého zákona odhaľuje Nový zákon

KKC 736, 1108-1109, 1129, 1521, 1724, 1852, 2074, 2516, 2345, 2731: Prinášanie plodov

KKC 557, 609, 616, 622, 730, 1085, 1380, 1524, 1823, 2843, 1337, 423.

45. zač.

Jn 13, 12 - 31; *Odporúča im poníženosť; Označuje zradcu Judáša.*

KKC 1337-1344: Ustanovenie Eucharistic

KKC 1359-1361: Eucharistia ako vďakyvzdanie

KKC 610, 1362-1372, 1382, 1436: Eucharistia ako obeť

KKC 1373-1381: Kristova reálna prítomnosť v Eucharistii

KKC 1384-1401, 2837: Prijímanie

KKC 1402-1405: Eucharistia – „zástava budúcej slávy“

KKC 611, 1366: Ustanovenie kňazstva pri poslednej večeri

KKC 2746-2751: Kristova modlitba pri Tajomnej večeri

KKC 459, 1823, 2074, 2196, 2822, 2842: „Ako som ja, miloval vás.“

KKC 756, 865, 1042-1050, 2016, 2817: Nové nebesia a nová zem

KKC 1337, 1269, 1694, 447, 520, 858.

46. zač.

Jn 13, 32 - 38; *Odporúča im vzájomnú lásku; Predpovedá Petrovo zapretie.*

KKC 2746-2751: Kristova modlitba pri Tajomnej večeri

KKC 459, 1823, 2074, 2196, 2822, 2842: „Ako som ja, miloval vás.“

KKC 756, 865, 1042-1050, 2016, 2817: Nové nebesia a nová zem

KKC 782, 1823, 1970, 2195, 2822, 2842.

47. zač.

Jn 14, 1 - 10; *V dome nebeského Otca je mnoho príbytkov; Ježiš je cesta, pravda a život.*

KKC 2746-2751: *Ježišova modlitba pri tajomnej večery*

KKC 661, 1025-1026, 2795: *Kristus nám otvára cestu do neba*

KKC 151, 1698, 2614, 2466: *Veriť v Ježiša*

KKC 1569-1571: *Vysviacka diakonov*

KKC 782, 803, 1141, 1174, 1269, 1322: *„Vyvolený národ a kráľovské kňazstvo“*

KKC 151, 661, 2795, 1025, 74, 459, 1698, 2466, 2614, 516, 470.

48. zač.

Jn 14, 11 - 27; Utešiteľ, Duch pravdy; Kto miluje Ježiša, zachováva jeho slovo; Skutky Ducha Utešiteľa; Kristov pokoj, ktorý nám bol zanechaný.

KKC 2746-2751: Ježišova modlitba pri tajomnej večery

KKC 661, 1025-1026, 2795: Kristus nám otvára cestu do neba

KKC 151, 1698, 2614, 2466: Veriť v Ježiša

KKC 1569-1571: Vysviacka diakonov

KKC 782, 803, 1141, 1174, 1269, 1322: „Vyvolený národ a kráľovské kňazstvo“

KKC 243, 388, 692, 729, 1433, 1848: Svätý Duch – Utešiteľ a Ochranca

KKC 1083, 2670-2672: Vyzývanie Svätého Ducha

KKC 696, 726, 731-732, 737-741, 830, 1076, 1287, 2623: Zostúpenie

KKC 599, 597,674, 715: Apoštolské svedectvo o Zostúpení

KKC 1152, 1226, 1302, 1556: Tajomstvo Zostúpenia, pokračuje v dejinách

KKC 767, 775, 798, 796, 813, 1097, 1108-1109: Cirkvev – Spoločenstvo v duchu

KKC 243, 388, 692, 729, 1433, 1848: Svätý Duch – Zásťanca a Utešiteľ

KKC 1965-1974: Nový Zákon zdokonaľuje Starý zákon

KKC 865, 869, 1045, 1090, 1198, 2016: Nebeský Jeruzalem

KKC 2614, 2633, 2815, 2614, 692, 729, 2615, 243, 687, 2466, 2671, 788, 647, 260, 2615, 243, 244, 263, 692, 729, 1099, 2466, 2623.

49. zač. **Jn 14, 28 - 31;**
KKC 2746-2751: **Kristova modlitba pri Tajomnej večeri**
KKC 243, 388, 692, 729, 1433, 1848: **Svätý Duch – Zástanca a Utešiteľ**
KKC 1965-1974: **Nový Zákon zdokonaľuje Starý zákon**
KKC 865, 869, 1045, 1090, 1198, 2016: **Nebeský Jeruzalem**
KKC 1851, 2853, 606.
50. zač. **Jn 15, 1 - 8; *Kristus je pravý vinič a my sme ratolesti.***
KKC 2746-2751: **Kristova modlitba pri Tajomnej večeri**
KKC 755, 736, 755, 787, 1108, 1988, 2074: **Kristus je vinič a my sme ratolesti**
KKC 953, 1822-1829: **Láska**
KKC 1988, 755, 1108, 517, 787, 308, 737, 859, 864, 1694, 2074, 2732, 2615, 737.
51. zač. **Jn 15, 9 - 16; *Prikázanie, aby sme milovali druh druhu.***
KKC 2746-2751: **Kristova modlitba pri Tajomnej večeri**
KKC 214, 218-221, 231, 257, 733, 2331, 2577: **Boh je Láska**
KKC 1789, 1822-1829, 2067, 2069: **Láska k Bohu a k blížnemu zachováva prikázania**
KKC 2347, 2709: **Priateľstvo s Kristom**
KKC 1823, 1824, 459, 1823, 1970, 2074, 363, 609, 614, 1972, 2347, 4343, 737, 2615, 2815, 2745.

52. zač.

Jn 15, 17 – 16, 1; *Nenávisť sveta si netreba všímať; Utešiteľovo svedectvo o Ježišovi; Budúce súženie kresťanov.*
KKC 696, 726, 731-732, 737-741, 830, 1076, 1287, 2623: **Zostúpenie**
KKC 599, 597,674, 715: **Apoštolské svedectvo o Zostúpení**
KKC 1152, 1226, 1302, 1556: **Tajomstvo Zostúpenia, pokračuje v dejinách**
KKC 767, 775, 798, 796, 813, 1097, 1108-1109: **Cirkev – Spoločenstvo v duchu**
KKC 2746-2751: **Kristova modlitba pri Tajomnej večeri**
KKC 214, 218-221, 231, 257, 733, 2331, 2577: **Boh je Láska**
KKC 1789, 1822-1829, 2067, 2069: **Láska k Bohu a k blížnemu zachováva prikázania**
KKC 2347, 2709: **Priateľstvo s Kristom**
KKC 2745, 675, 530, 765, 244, 248, 263, 692, 719, 729, 1433, 2671.

53. zač.

Jn 16, 2 - 14; *Skutky Utešiteľa, ktorý príde - keď ukáže svetu...*
KKC 202, 232-260, 684, 732: **Trojičné tajomstvo**
KKC 249, 813, 950, 1077-1109, 2845: **V Cirkvi a jej liturgií**
KKC 2655, 2664-2672: **Trojica a modlitba**
KKC 2205: **Rodina ako obraz Trojice**
KKC 692, 729, 1287, 388, 1433, 385, 91, 243, 687, 692, 1117, 2466, 2671, 2615, 244, 690, 458.

54. zač. **Jn 16, 15 - 23; Žena, ktorá rodí - poukaz na súženia kresťanov.**
KKC 202, 232-260, 684, 732: **Trojičné tajomstvo**
KKC 249, 813, 950, 1077-1109, 2845: **V Cirkvi a jej liturgií**
KKC 2655, 2664-2672: **Trojica a modlitba**
KKC 2205: **Rodina ako obraz Trojice**
KKC 729, 1287, 2615, 458.
55. zač. **Jn 16, 24 - 33; Tí, čo prosia, dostanú; Kristus premôže svet**
KKC 2615, 2761, 2815, 661, 2795, 1808.
56. zač. **Jn 17, 1 - 17; Ježišova modlitba za to, aby sa ukázala jeho sláva a sláva Otca; A za tých, ktorých mu Otec dal.**
KKC 2746-2751: **Ježišova modlitba pri poslednej večeri**
KKC 312, 434, 648, 664: **Otec oslavuje Krista**
KKC 2614, 2741: **Ježiš sa modlí za nás**
KKC 726, 2617-2619, 2673-2679: **V modlitbách s Pannou Máriou**
KKC 2746-2751: **Kristova modlitba pri Tajomnej večeri**
KKC 2614, 2741: **Ježiš za nás prosí**
KKC 611, 2812, 2821: **Ježišova modlitba nás posväčuje v Eucharistii**
KKC 2604, 2746, 2758, 730, 1085, 2750, 217, 684, 1721, 1996, 2751, 1069, 2750, 589, 2812, 2765, 2812, 2750, 2747, 2749, 2750, 2815, 2849, 2747, 2749, 2850, 2466.

57. zač.

Jn 17, 18 - 26;

KKC 2746-2751: Kristova modlitba pri Tajomnej večeri

KKC 2614, 2741: Ježiš za nás prosí

KKC 611, 2812, 2821: Ježišova modlitba nás posväčuje v Eucharistií

KKC 521: Skrze Krista, žijeme v spoločenstve s Otcom

KKC 787-790, 795, 1044-1047: Cirkev je spoločenstva v Kristovi s Kristom

KKC 2812, 2821, 585, 611, 2474, 2749, 2812, 820, 260, 877, 690, 2750, 2751, 589.

58. zač.

Jn 18, 1 - 27; *Odchádza za potok Cedron; Judáš zrádza Ježiša; Vojaci padajú na zem; Peter odsekáva Malchovi pravé ucho; Zviazaného Krista odvádzajú k Annášovi; Petrovo zapretie; Jeden zo sluhov dáva Ježišovi zaucho; Kohút zakikirikal*

KKC 602-618, 1992: Kristovo utrpenie

KKC 612, 2606, 2741: Ježišova modlitba

KKC 467, 540, 1137: Kristus ako Najvyšší veľkňaz

KKC 2825: Kristova poslušnosť a naša poslušnosť

KKC 609, 607, 575, 586.

59. zač. **Jn 18, 28 – 19, 5**; *Krista odvádzajú k Pilátovi. Kristovo kráľovstvo nie je z tohto sveta; Čo je pravda? pýta sa Pilát. Bičovanie; Trňová koruna; Zauchá, ktoré Ježišovi dali; Pilátovo svedectvo o Ježišovej nevine.*

KKC 602-618, 1992: **Kristovo utrpenie**

KKC 612, 2606, 2741: **Ježišova modlitba**

KKC 467, 540, 1137: **Kristus ako Najvyšší veľkňaz**

KKC 2825: **Kristova poslušnosť a naša poslušnosť**

KKC 440, 446-451, 668-672, 783, 786, 908, 2105, 2628: **Kristus – Pán a Král**

KKC 678-679, 1001, 1038-1041: **Kristus Sudca**

KKC 2816-2821: **„Príď kráľovstvo Tvoje“**

KKC 596, 549, 600, 217, 559, 2471.

60. zač. **Jn 19, 6 - 24**; *Pilát ho vydáva, aby ho ukrižovali.*

KKC 602-618, 1992: **Kristovo utrpenie**

KKC 612, 2606, 2741: **Ježišova modlitba**

KKC 467, 540, 1137: **Kristus ako Najvyšší veľkňaz**

KKC 2825: **Kristova poslušnosť a naša poslušnosť**

KKC 600, 596, 440.

61. zač.

Jn 19, 25 - 37; *Ježiš je smädný; Je koniec - Ježiš odovzdáva ducha; Jeho bok, cez ktorý mu prešla kopija; Ježišovo pochovanie.*

KKC 602-618, 1992: Kristovo utrpenie

KKC 612, 2606, 2741: Ježišova modlitba

KKC 467, 540, 1137: Kristus ako Najvyšší veľkňaz

KKC 2825: Kristova poslušnosť a naša poslušnosť

KKC 210-211, 604: Božie milosrdenstvo

KKC 430, 478, 545, 589, 1365, 1439, 1825, 1846:

Kristova láska k blížnemu

KKC 2669: Kristovo Srdce je hodné uctievania

KKC 766, 1225: Cirkev sa rodí z otvoreného

Kristovho boku

KKC 1432, 2100: Kristova láska pohne naše srdce

KKC 495, 726, 2618, 964, 501, 2605, 2677, 2679, 544, 607, 2561, 2605, 607, 624, 730, 2605, 2605, 614, 478, 694, 1225, 608, 1432.

62. zač.

Jn 19, 38 - 42; *Ježišovo pochovanie.*

KKC 602-618, 1992: Kristovo utrpenie

KKC 612, 2606, 2741: Ježišova modlitba

KKC 467, 540, 1137: Kristus ako Najvyšší veľkňaz

KKC 2825: Kristova poslušnosť a naša poslušnosť

KKC 575, 595, 624, 641.

63. zač. **Jn 20, 1 - 10; *Ježiš vstal z mŕtvych.***
KKC 638-655, 989, 1001-1002: **Kristovo a naše zmŕtvychvstanie**
KKC 647, 1167-1170, 1243, 1287: **Pascha – Pánov deň**
KKC 1212: **Sviatosti a kresťanská iniciácia**
KKC 1214-1222, 1226-1228, 1234-1245, 1254: **Krst**
KKC 1286-1289: **Myropomazanie (birmovanie)**
KKC 1322-1323: **Eucharistia**
KKC 2174, 640, 515.
64. zač. **Jn 20, 11 - 18; *Zjavuje sa Márii.***
KKC 641, 640, 645, 659, 645, 443, 645, 660, 2795.

65. zač.

Jn 20, 19 - 31; *Hoci dvere boli zatvorené, stal si doprostred učeníkov; Neveriaci Tomáš; Verí.*

KKC 448, 641-646: Kristove zjavenia

KKC 1084-1089: Posväcujúca prítomnosť Zmŕtvychvstalého Krista v liturgií

KKC 2177-2178, 1342: Nedel'ná Eucharistia

KKC 654-655, 1988: Naše znovuzrodenie v Kristovej smrti

KKC 926-984, 1441-1442: „Verím v odpustenie hriechov“

KKC 949-953, 1329, 1342, 2624, 2790: Spoločenstvo duchovných statkov

KKC 696, 726, 731-732, 737-741, 830, 1076, 1287, 2623: Zostúpenie

KKC 599, 597,674, 715: Apoštolské svedectvo o Zostúpení

KKC 1152, 1226, 1302, 1556: Tajomstvo Zostúpenia, pokračuje v dejinách

KKC 767, 775, 798, 796, 813, 1097, 1108-1109: Cirkev – Spoločenstvo v duchu

KKC 575, 643, 645, 659, 645, 730, 858, 1087, 1120, 1441, 730, 788, 1287, 976, 1485, 1461, 2839, 644, 645, 659, 448, 514, 442.

66. zač. **Jn 21, 1 - 14; *Ježiš sa zjavuje učeníkom, ktorí lovia ryby; Prikazuje Petrovi, aby pásol ovce.***
KKC 642-644, 857, 995-996: **Apoštoli a učeníci – Svedkovia zmŕtvychvstania**
KKC 553, 641, 881, 1429: **Zmŕtvychvstalý Kristus a Peter**
KKC 1090, 1137-1139, 1326: **Nebeská liturgia**
KKC 645, 659, 448, 1161.
67. zač. **Jn 21, 15 - 25; *Naznačanie, akým spôsobom Peter zomrie.***
KKC 642-644, 857, 995-996: **Apoštoli a učeníci – Svedkovia zmŕtvychvstania**
KKC 553, 641, 881, 1429: **Zmŕtvychvstalý Kristus a Peter**
KKC 1090, 1137-1139, 1326: **Nebeská liturgia**
KKC 645, 553, 881, 1429, 1551, 618, 878, 515.

Delenie evanjeliových čítaní na nedele a sviatky

Publikácia *Homiletické direktórium* (Rím, 2014) poskytla vo svojom dodatku príspevok s názvom *Homília a Katechizmus Katolíckej cirkvi*, kde sa nachádzalo prehľadné určenie paragrafov katechizmu, ktoré boli dané do latinského trojročného cyklu čítaní.

Táto časť dodatku je delením evanjeliových čítaní na nedele a prikázané sviatky určené pre veriacich *Prešovskej gréckokatolíckej metropólie*, na základe príspevu *Apoštolského stolca* a boli uvedené v modlitebníkoch pre kňazov ako aj veriacich.

Evanjeliá sú v dodatku upravené podľa *Homiletického direktória* (Rím, 2014) a evanjeliára *Sväté evanjelium* (Michalovce, 2001) v nasledujúcej schéme:

NÁZOV NEDELE

Číslo začala; Odvolávka na text sv. Písma; *Stručný obsah evanjeliovej state podľa evanjeliára Sväté evanjelium (Michalovce, 2005)*

KKC Číslo paragrafu: **Spoločná tém paragrafov**

KKC Číslo paragrafov

Aplikácia tohto delenia na základe publikácie a výskumu v nej by bola možná na všetky dni počas cyklu liturgických čítaní, no keďže predošlý dodatok je venovaný celkovému deleniu evanjeliára, nie je potrebné takéto delenie uvádzať v dodatku, ďalším dôvodom je hlavne to, že povinnosť prednášať homíliu má kňaz hlavne v nedele a sviatky, ak to robí aj v iné dni a pastoračné povinnosti mu to dovoľujú, môžeme to považovať za chvályhodné, preto predchádzajúca časť môže byť nápomocná aj pri tvorbe katechéz.

SVÄTÁ A VELKÁ NEDELA PASCHY

Jn 1. zač.; Jn 1, 1 - 17; Slovo, ktoré bolo na počiatku, ktoré bolo u Boha a ktoré bolo Boh; Skrze, ktorého všetko povstalo; Stalo sa telom; Ján prišiel, aby vydal svedectvo o svetle; Jánovo svedectvo o Slove, ktoré sa stalo telom, je pre všetkých.

KKC 461-463, 470-478: Vtelenie

KKC 65, 102: Boh povedal všetko vo svojom slove

KKC 333: Vtelenému Kristovi sa klaňajú anjeli

KKC 437, 525-526: Tajomstvo Pánovho narodenia

KKC 456-460, 566: „Prečo sa slovo stalo telom?“

KKC 272, 295, 299, 474, 721, 1831: Kristus – Božia múdrosť

KKC 439, 496, 559, 2616: Ježiš je Davidovým synom

KKC 1159-1162, 2131, 2502: Vtelenie a obrazy Krista

KKC 151, 241, 291, 423, 445, 456-463, 504-505, 526, 1216, 2466, 2787: Prológ Jánovho evanjelia

KKC 158, 283, 1303, 1831, 2500: Boh nám daruje múdrosť

KKC 30, 163, 301, 736, 1829, 1832, 2015, 2362: Radosť

KKC 713-714: Charakteristiky očakávaného Mesiáša

KKC 218-219: Božia láska k Izraeli

KKC 772, 796: Cirkev – Kristova Snúbenica

KKC 241, 454, 2780, 291, 268, 612, 717, 719, 1216, 530, 526, 1692, 706, 1996, 496, 505, 526, 423, 445, 454, 461, 594, 705, 2466, 423, 504, 2787.

2. nedeľa po Pasche - o Tomášovi

Jn 65. zač.; Jn 20, 19 - 31; *Hoci dvere boli zatvorené, stal si doprostred učeníkov; Neveriaci Tomáš; Verí.*

KKC 448, 641-646: **Kristove zjavenia**

KKC 1084-1089: **Posväcujúca prítomnosť Zmŕtvychvstaleho Krista v liturgií**

KKC 2177-2178, 1342: **Nedeľná Eucharistia**

KKC 654-655, 1988: **Naše znovuzrodenie v Kristovej smrti**

KKC 926-984, 1441-1442: **„Verím v odpustenie hriechov“**

KKC 949-953, 1329, 1342, 2624, 2790: **Spoločenstvo duchovných statkov**

KKC 696, 726, 731-732, 737-741, 830, 1076, 1287, 2623: **Zostúpenie**

KKC 599, 597, 674, 715: **Apoštolské svedectvo o Zostúpení**

KKC 1152, 1226, 1302, 1556: **Tajomstvo Zostúpenia, pokračuje v dejinách**

KKC 767, 775, 798, 796, 813, 1097, 1108-1109: **Cirkev – Spoločenstvo v duchu**

KKC 575, 643, 645, 659, 645, 730, 858, 1087, 1120, 1441, 730, 788, 1287, 976, 1485, 1461, 2839, 644, 645, 659, 448, 514, 442.

3. nedeľa - o myronosičkách

Mk 69. zač.; Mk 15, 43 - 47; *Jozef Arimatejský ho ukladá do hrobu.*

KKC 557-560: **Ježišov vstup do Jeruzalema**

KKC 602-618: **Kristovo utrpenie**

KKC 2816: **Kristovo kráľovstvo získané cez smrť a vzkriesenie**

KKC 654, 1067-1068, 1085, 1362: **Paschálne tajomstvo a liturgia**

4. nedeľa - o porazenom

Jn 14. zač.; Jn 5, 1 - 17; Nádrž Betsaida; Ježiš v sobotu uzdravuje človeka, ktorý bol chorý tridsaťosem rokov; Ježiš usvedčuje židov, ktorý ho falošne osočovali.

KKC 583, 575, 583, 594.

5. nedeľa - o Samaritánke

Jn 12. zač.; Jn 4, 5 - 46; Keď sa unavil od putovania, požiadal akúsi Samaritánku, aby sa mu dala napiť; Praví citelia; Ježiš vyhlasuje o sebe, že je Mesiaš; Čo je Ježišovým pokrmom?; Samaritáni uveria; Syn akéhosi kráľovského úradníka, ktorý je chorý, sa uzdravuje v Kafarnaume.

KKC 1214-1216, 1226-1228: Krst – Znovuzrodenie z vody a z Ducha

KKC 727-729: Ježiš zjavuje Svätého Ducha

KKC 694, 733-736, 1215, 1999, 2652: Svätý Duch, živá voda, Boží dar

KKC 604, 733, 1820, 1825, 1992, 2658: Boh je iniciatívny, Nádej v Duchu

KKC 544, 728, 2560, 2561, 694, 1137, 728, 1999, 2557, 2652, 586, 528, 586, 728, 1179, 439, 606, 2611, 2824.

6. nedeľa - o slepom

Jn 34. zač.; Jn 9, 1 - 38; *Kristus v sobotu otvára oči slepému od narodenia; Farizeji vyhánajú tohto slepého, ktorý sa uzdravil, zo zbromáždenia; Kristus mu otvára aj oči viery.*

KKC 280, 529, 748, 1165, 2466, 2715: **Kristus – svetlo národov**

KKC 439, 496, 559, 2616: **Ježiš je Davidovým synom**

KKC 1216: **Krst je osvietením**

KKC 782, 1243, 2105: **Kresťania sú povolání byť svetlom sveta**

KKC 1151, 1504, 596, 2173, 595, 575, 596, 2827, 588.

Pánovo nanebovstúpenie

Lk 114. zač.; Lk 24, 36 - 53; *Ježiš zastal uprostred učeníkov a povedal: Pokoj vám! Otvára učeníkom myseľ; Prísľub Svätého Ducha; Ježiš, ktorý vystupuje do neba.*

KKC 659-672, 697, 792, 965, 2795: **Nanebovstúpenie**

KKC 1346-1347: **Eucharistia a skúsenosť Emauzských učeníkov**

KKC 642-644, 857, 995-996: **Apoštolí ako svedkovia zmŕtvychvstania**

KKC 102, 601, 426-429, 2763: **Kristus – kľúč interpretácií Písma**

KKC 519, 662, 1137: **Kristus – náš Zástanca v nebi**

KKC 645, 644, 999, 702, 2625, 2763, 572, 601, 112, 652, 108, 627, 981, 1120, 1122, 730, 1304, 659.

7. nedeľa - svätých otcov

Jn 56. zač.; Jn 17, 1 - 17; *Ježišova modlitba za to, aby sa ukázala jeho sláva a sláva Otca; A za tých, ktorých mu Otec dal.*

KKC 2746-2751: **Ježišova modlitba pri poslednej večeri**

KKC 312, 434, 648, 664: **Otec oslavuje Krista**

KKC 2614, 2741: **Ježiš sa modlí za nás**

KKC 726, 2617-2619, 2673-2679: **V modlitbách s Pannou Máriou**

KKC 2746-2751: **Kristova modlitba pri Tajomnej večeri**

KKC 2614, 2741: **Ježiš za nás prosí**

KKC 611, 2812, 2821: **Ježišova modlitba nás posväčuje v Eucharistii**

KKC 2604, 2746, 2758, 730, 1085, 2750, 217, 684, 1721, 1996, 2751, 1069, 2750, 589, 2812, 2765, 2812, 2750, 2747, 2749, 2750, 2815, 2849, 2747, 2749, 2850, 2466.

8. NEDEĽA – ZOSTÚPENIA SVÄTÉHO DUCHA

Jn 27. zač.; Jn 7, 37 – 8, 2; *Roztržka v zástupe kvôli nemu. Lebo aj medzi farizejmi, aj medzi sluhami, aj Nikodém.*

KKC 430, 545, 589, 1846-1847: **Ježiš prejavuje Otcovo milosrdenstvo**

KKC 133, 428, 648, 989, 1006: **Vznešené bohatstvo poznania Krista**

KKC 2475-2479: **Opovázlivý súd**

KKC 728, 1287, 2561, 694, 1999, 244, 690, 575, 588, 595, 574.

Pondelok Svätého Ducha

Mt 75. zač.; Mt 18, 10 – 17, *Anjeli detí; Stratená ovca; Napomenutí brata, ktorý zbrešil.*

KKC 2055: Desatoro zhrnuté do prikázania láska

KKC 1443-1445: Zmierenie sa s Cirkvou

KKC 2842-2845: „Ako i my odpúšťame naším vinníkom“

KKC 329, 336, 605, 2822, 2472.

1. nedela - Všetkých svätých

Mt 38. zač.; Mt 10, 32 – 36; *Vyznanie Krista pred ľuďmi. Pokoj, meč. Rozdelenie.*

KKC 852: Kristov duch podporuje poslanie kresťana

KKC 905: Evanjelizácia svedectvom života

KKC 1808, 1816: Odvážne svedectvá viery prekonávajú strach

KKC 2471-2474: Vydávať svedectvo o pravde

KKC 359, 402-411, 615: Adam – dedičný hriech; Kristus – nový Adam

KKC 14, 2145, 1816.

**Slávnostná poklona prečistým tajomstvám tela a krvi
nášho Pána Ježiša Krista**

Jn 23. zač.; Jn 6, 48 - 55; Telo Syna človeka.

KKC 790, 1003, 1322-1419: Svätá Eucharistia

**KKC 805, 950, 2181-2182, 2637, 2845: Eucharistia
a spoločenstvo veriacich**

**KKC 1212, 1275, 1436, 2837: Eucharistia ako duchovný
chlieb**

KKC 1341-1344: „Toto robte na moju pamiatku“

KKC 1384-1390: „Vezmite a jedzte s neho všetci“: Prijímanie

KKC 1402-1405: Eucharistia – zástava budúcej spásy

KKC 2828-2837: Eucharistia – náš každodenný chlieb

KKC 1336: Pohoršenie

*KKC 2835, 728, 1355, 1406, 2837, 1384, 2837, 994, 1001,
1406, 1509, 1524.*

2. nedeľa - nedeľa po Všetkých svätých

*Mt 9. zač.; Mt 4, 18 – 24; Povolanie Petra a Andreja, Jakuba
a Jána; Hlásá evanjelium a uzdravuje chorých.*

KKC 551, 765: Vyvolenie Dvanástich

KKC 541-543: Božie kráľovstvo povoláva židov aj pohanov

KKC 813-822: Jednota Cirkvi

KKC 878, 1503.

**Sviatok nášho Najsladšieho Pána, Boha a Spasiteľa Ježiša Krista,
Milujúceho ľudí**

Jn 9. - 10 zač.; Jn 3, 13 - 21; *Had vyzdvihnutý na púšti; Ako Boh miloval svet?*

KKC 389, 457-458, 846, 1019, 1507: Kristus Spasiteľ

KKC 679: Kristus je Pán večného života

KKC 55: Boh chce dáť všetkým ľuďom večný život

KKC 710: Vyhnanstvo Izraela ako predzvesť utrpenia

KKC 202, 232-260, 684, 732: Tajomstvo Trojice

KKC 249, 813, 950, 1077-1109, 2845: V cirkvi a v jej liturgiách

KKC 2655, 2664-2672: Trojica a modlitba

KKC 2205: Rodina – obraz Trojice

KKC 389, 457-458, 846, 1019, 1507: Kristus Spasiteľ

KKC 219, 444, 454, 458, 706, 679, 432, 678, 423, 440, 661, 2130.

Presvätej Bohorodičky Spolutrpiteľky

Jn 61. zač.; Jn 19, 25 - 37; Ježiš je smädný; Je koniec - Ježiš odovzdáva ducha; Jeho bok, cez ktorý mu prešla kopija; Ježišovo pochovanie.

KKC 602-618, 1992: Kristovo utrpenie

KKC 612, 2606, 2741: Ježišova modlitba

KKC 467, 540, 1137: Kristus ako Najvyšší veľkňaz

KKC 2825: Kristova poslušnosť a naša poslušnosť

KKC 210-211, 604: Božie milosrdenstvo

KKC 430, 478, 545, 589, 1365, 1439, 1825, 1846: Kristova láska k blížnemu

KKC 2669: Kristovo Srdce je hodné uctievania

KKC 766, 1225: Cirkev sa rodí z otvoreného Kristovho boku

KKC 1432, 2100: Kristova láska pohne naše srdce

KKC 495, 726, 2618, 964, 501, 2605, 2677, 2679, 544, 607, 2561, 2605, 607, 624, 730, 2605, 2605, 614, 478, 694, 1225, 608, 1432.

3. nedeľa

Mt 18. zač.; Mt 6, 22 – 30; Boh a mamona.

KKC 302-314: Božia prozreteľnosť a jej úloha v dejinách

KKC 2113-2115: Modloslužba mení hodnoty;

Viera v prozreteľnosť než vo veštenie

KKC 2632: Modlitba veriacich, prosba za príchod Ježiša Krista

KKC 2830: Veriť v prozreteľnosť, neznamená nič nerobiť

KKC 764, 2763, 2113, 2424, 2729, 2821, 2848, 2608, 2547, 2830, 2416, 322.

4. nedeľa

Mt 25. zač.; Mt 8, 5- 13; *Stotníkova viera; Povolanie pohanov.*
KKC 1386, 2610, 543.

5. nedeľa

Mt 28. zač.; Mt 8, 28 - 34; *Dvaja posadnutí; Diabli, ktorí odišli do čriedy sviň.*

6. nedeľa

Mt 29. zač.; Mt 9, 1 - 8; *Ochrnutý je uzdravený. Odpúšťanie hriechov; Povolanie Matúša.*

7. nedeľa

Mt 33. zač.; Mt 9, 27 - 35; *Dvom slepcom, ktorí veria, vracia sa zrak; Posadnutý a nemý.*
KKC 439, 2616.

8. nedeľa

Mt 58. zač.; Mt 14, 14 - 21; *O piatich chleboch a dvoch rybách.*
KKC 2828-2837: „Chlieb náš každodenný daj nám dnes“
KKC 1335: Zázraky rozmnoženia chleba sú predobrazom Eucharistie
KKC 1391-1401: Plody svätého prijímania
KKC 1335, 1329.

9. nedeľa

Mt 59. zač.; Mt 14, 22 – 34; *Ježišova modlitba. Vlny zmietajú lodku apoštolov. Maloverný Peter.*

KKC 164: **Viera môže byť vystavená skúške**

KKC 272-274: **Jedine viera môže poskytnúť tajomnú cestu v Prozreteľnosti**

KKC 671-672: **V ťažkých časoch je potrebné pestovať dôveru v Krista**

KKC 56-64, 121-122, 218-219: **Dejiny zmlúv, Božia láska v Izraeli**

KKC 839-840: **Vzťah cirkvi k židovskému národu**

KKC 448.

10. nedeľa

Mt 72. zač.; Mt 17, 14 - 23; *Nevera učeníkov; Sila viery; Modlitba a pôst; Kristus predpovedá svoju smrť.*

KKC 554.

11. nedeľa

Mt 77. zač.; Mt 18, 23 – 19, 2; *Kráľ sa učtuje so svojimi sluhami.*

KKC 218-221: **Boh je láska**

KKC 294: **Boh prejavuje svoju slávu svojou dobrotou**

KKC 2838-2845: **„Odpusť nám naše viny“**

12. nedeľa

Mt 79. zač.; Mt 19, 16 - 30; *Len Boh je dobrý - treba zachovávať prikázania.; Dokonalý; Ako ťažko vojde do nebeského kráľovstva ten, čo je bohatý; Bohu je všetko možné; Opustiť všetko a nasledovať Krista.*

KKC 2075, 2052, 2400, 2053, 226, 2053, 276, 308, 1058, 2841, 765.

13. nedeľa

Mt 87. zač.; Mt 21, 33 - 42; *Božia vinica; Keď nespravodliví robotníci zabili hospodárovho syna; Uholný kameň.*

KKC 755: Cirkev je Božou vinicou

KKC 1830-1832: Dary a plody Svätého Ducha

KKC 443: Proroci sú služobníci, Kristus je Syn

KKC 755, 443, 756.

14. nedeľa

Mt 89. zač.; Mt 22, 1 - 14; *Svadba kráľovho syna; Povolanie pohanov; Svadobný odev.*

KKC 543-546: Ježiš pozýva hriechnikov, ale volá k obráteniu

KKC 1402-1405, 2837: Eucharistia predpovedá mesiášovu hostinu

KKC 546, 796.

15. nedeľa

Mt 92. zač.; Mt 22, 34 - 46; *Veľké prikázanie; Láska k Bohu a k blížnemu; Spor medzi Ježišom a farizejmi o tom, koho synom je Kristus.*

KKC 2052-2074: Desať prikázaní interpretovaných skrze dvojité lásku

KKC 2061-2063: Mravné konanie ako odpoveď na iniciatívu Božej lásky

KKC 581, 2055, 2083, 2055, 1842, 439, 447.

16. nedeľa

Mt 105. zač.; Mt 25, 14 - 30; *Talenty odovzdané sluhom; Zlý a lenivý sluha.*

KKC 2006-2011: Naša zásluha o dobré skutky, pochádza z Božej milosti

KKC 1038-1041: Posledný sú ukáže naše zásluhy

KKC 1048-1050: Byť činnými pri očakávaní Pána

KKC 1936-1937: Rôznorodosť talentov

KKC 2331, 2334: Dôstojnosť ženy

KKC 1603-1605: Manželstvo v poriadku stvorenia

KKC 546, 1936, 1029, 1720, 2683, 1029, 1720.

17. nedeľa

Mt 62. zač.; Mt 15, 21-28; *Kanaánčanka. Chlieb detí: šteňatám. Veľká viera Kanaánčanky.*

KKC 543-544: Božie kráľovstvo bolo najprv hlásané Izraelu, no teraz je všetkým

KKC 674: Kristov príchod – nádej pre Izrael

KKC 2610: Sila prosby konanej s úprimnou vierou

KKC 831, 849: Cirkev je katolícka

KKC 439, 448, 2610.

18. nedeľa

Lk 17. zač.; Lk 5, 2 - 11; *Lov rýb.*

KKC 1335: **Zázrak rozmnoženia chlebov a rýb je predobraz Eucharistie**

KKC 814-815, 949-959: **Zdieľanie darov v cirkevnom spoločenstve**

KKC 520, 618, 923, 1618, 1642, 2053: **Všetci sme povolání nasledovať Krista**

KKC 2144, 2732: **Bázeň z Božej prítomnosti oproti domýšľavosti**

KKC 631-644: **Apoštolí – Svedkovia Zmŕtvychvstania**

KKC 208.

19. nedeľa

Lk 26. zač. Lk 6, 31 - 36; *O tom, že sa treba vedieť vcítiť.*

KKC 210-211: **Boh milosrdenstva**

KKC 1825, 1935, 1968, 2303, 2647, 2842-2845: **Odpustenie nepriateľom**

KKC 359, 504: **Kristus – nový Adam**

KKC 1789, 1970, 1458, 2842.

20. nedeľa

Lk 30. zač. Lk 7, 11 - 16; *Jediný syn vdovy v Naime vstáva z mŕtvych.*

KKC 543-546: **Všetci ľudia sú povolani, aby vstúpili do Božieho kráľovstva**

KKC 774-776: **Cirkev – Všeobecná sviatosť spásy**

KKC 2580: **Modlitby posvätenia Šalamúnovho chrámu**

KKC 583-586: **Ježiš a chrám**

KKC 646, 994: **Vzkriesením mŕtvych hlása Kristus zmŕtvychvstanie**

KKC 1681: **Kresťanský zmysel spojený so Zmŕtvychvstaním**

KKC 2583: **Eliáš a vdova**

KKC 2637: **Kristus oslobodzuje stvorenstvo od hriechu a smrti**

KKC 994, 1503.

21. nedeľa

Lk 35. zač.; Lk 8, 5 - 15; *Podobenstvo o rozsieváčovi.*

KKC 2731, 1151, 2731, 2847, 368, 2668

22. nedeľa

Lk 83. zač.; Lk 16, 19 – 17, 2; *Boháč a Lazár; Pohoršenia.*

KKC 1939-1942: **Ľudská solidarita**

KKC 2437-2449: **Solidarita medzi národmi, láska k chudobným**

KKC 2831: **Hlad vo svete, solidarita s chudobnými**

KKC 633, 1021, 2463, 2831: **Lazár**

KKC 1033-1037: **Peklo**

KKC 1859, 2463, 2831, 336, 1021, 663, 2287.

23. nedeľa

Lk 38. zač. Lk 8, 26 - 41; *Posadnutý v kraji Gadarčanov; Svine Gadarčanov; Jairova dcéra.*

KKC 550.

24. nedeľa

Lk 39. zač. Lk 8, 40 - 56; *Žena trpiaca na krvotok; Smrť - spánok.*

KKC 695, 1116.

25. nedeľa

Lk 53. zač. Lk 10, 25 - 37; *Kto je bližný? Človek, ktorý padol do rúk zbojníkov; Samaritán.*

KKC 299, 381: **Človek je stvorený k Božiemu obrazu, Prvorodený**

KKC 1931-1933: **Blížneho mám považovať za svoje „druhé ja“**

KKC 2447: **Skutky telesného milosrdenstva**

KKC 1465: **Pri vysluhovaní sviatosti zmierenia je kňaz**

Milosrdným Samaritánom

KKC 203, 291, 331, 703: **Slovo a stvorenie, viditeľné i neviditeľné**

KKC 2822, 2083, 1825, 1293.

26. nedeľa

Lk 66. zač.; Lk 12, 16 - 31; *Bohatý človek, ktorému prinieslo pole veľkú úrodu; Nie je potrebné byť ustarostený o svoj život, čo budeme jesť, ani o telo, čím sa zaodějeme; Treba hľadať Božie kráľovstvo.*

KKC 661, 1042-1050, 1821: **Nádej na nové nebesia a novú zem**

KKC 2535-2540, 2547, 2728: **Nezriadené žiadostivosti**

27. nedeľa

Lk 71. zač.; Lk 13, 10 - 17; *Zhrbená žena je uzdravená.*
KKC 582.

28. nedeľa

Lk 76. zač.; Lk 14, 16 - 24; *Veľká večera; Nútiaci vojsť.*

29. nedeľa

Lk 85. zač.; Lk 17, 12 - 19;
KKC 153-165, 2087-2089: **Viera**
KKC 84: **Poklad viery, zverený Cirkvi**
KKC 91-93: **Nadprirodzený zmysel pre vieru**
KKC 1503-1505, 2616: **Kristus Lekár**
KKC 543-550, 1151: **Znamenia Božieho kráľovstva**
KKC 224, 2637-2638: **Vzdávanie vďaky**
KKC 1010: **Zmysel kresťanskej smrti**
KKC 586.

30. nedeľa

Lk 91. zač.; Lk 18, 18 - 30; *Všetko predat' a rozdat' chudobným;*
Bohatí ťažko vojdú do Božieho kráľovstva; Apoštoli opúšťajú všetko.

31. nedeľa

Lk 93. zač.; Lk 18, 35 - 43; *Slepec, ktorý prosí, vidí.*

32. nedeľa

Lk 94. zač.; Lk 19, 1 - 12; *Mýtnik Zachej.*
KKC 293-294, 299, 341, 353: **Vesmír bol stvorený v Božom**
kráľovstve
KKC 1459, 2412, 2487: **Odčinenie**
KKC 2712, 549, 2412, 1443, 1936.

33. nedeľa - o mýtnikovi a farizejovi

Lk 89. zač. Lk 18, 10 - 14; *Farizej a mýtnik, ktorí sa modlili.*

KKC 588, 2559, 2613, 2631: **Pokora – základ modlitby**

KKC 2616: **Ježiš vyslyší modlitbu vo viere**

KKC 2628: **Kľaňanie – Postoj človeka, že stojí pred svojím Pánom**

KKC 2631: **Prosba o odpustenie je prvým podnetom k modlitbe**

KKC 2559, 2613, 2631, 2667, 2839.

34. nedeľa - o márnratnom synovi

Lk 79. zač.; Lk 15, 11 - 32; *A o márnratnom synovi.*

KKC 1439, 1465, 1481, 1700, 2839: **Márnratný syn**

KKC 207, 212, 214: **Boh je verný v tom čo slúbil**

KKC 1441, 1443: **Boh odpúšťa hriechy, hriešnici sú navrátení do spoločenstva**

KKC 982: **Brána odpustenia je otvorená pre tých, čo konajú pokánie**

KKC 1334: **Každodenný chlieb Izraela je plodom zasnúbenej zeme**

KKC 210-211, 604: **Božie milosrdenstvo**

KKC 430, 478, 545, 589, 1365, 1439, 1825, 1846: **Kristova láska k blížnym**

KKC 2669: **Kristovo Srdce je hodné uctievania**

KKC 766, 1225: **Cirkev sa rodí z Kristovho prebodnutého boku**

KKC 1432, 2100: **Kristova láska pohne naše srdce**

KKC 210-211: **Boh milosrdenstva**

KKC 604-605, 1846-1848: **Boh má pri vykúpení svoju iniciatívu**

KKC 1439, 1700, 2839: **Márnratný syn – príklad odpustenia**

KKC 1465, 1481: **Márnratný syn a sviatosť pokáania**

KKC 1439, 1700, 545, 2839, 1423, 2795, 2795, 589, 1468.

35. nedeľa – mäso pôstna

Mt 106. zač.; Mt 25, 31 – 46; *Aký bude posledný súd; Požehnaní budú po pravici; Zlorečení budú po ľavici.*

KKC 440, 446-451, 668-672, 783, 786, 908, 2105, 2628:

Kristus – Pán a Kráľ

KKC 678-679, 1001, 1038-1041: **Kristus Sudca**

KKC 2816-2821: „**Príď kráľovstvo Tvoje.**“

KKC 331, 671, 679, 1038, 2443, 544, 1033, 1373, 2447, 2831, 1503, 678, 1397, 1825, 1932, 2448, 2449, 1034, 598, 1825, 2448, 2463, 1038.

Syropôstna nedeľa

Mt 17. zač.; Mt 6, 14 – 21; *Odpúšťať bratovi; Pôst; Zhromažďovať si poklady.*

KKC 764, 2763, 575, 1063, 1430, 1969, 368, 2533, 2551, 2604, 2608, 2729, 2848.

1. pôstna nedeľa

Jn 5. zač.; Jn 1, 43 - 51; *Povolanie apoštola Filipa; Povolanie Natanaela; Pravý Izraelita.*

KKC 878.

2. pôstna nedeľa

Mk 7. zač.; Mk 2, 1 - 12; *Ochrnutý; Odpustenie hriechov*

KKC 1421, 1441-1442: **Kristus – Uzdravovateľ duše i tela**

KKC 987, 1441, 1741: **Kristus odpúšťa hriechy**

KKC 1425-1426: **Zmierenie sa po krste**

KKC 1065: **Kristus – naše „amen“**

KKC 1421, 1441, 1484, 2616, 1502, 1503, 430, 574, 589, 473.

3. pôstna nedeľa

Mk 37. zač.; Mt 10, 23 - 31; *Prenasledovanie a útek; Koho sa treba a koho sa netreba obávať; Dva vrabce; Vlasy na hlave.*

KKC 852: Kristov duch podporuje poslanie kresťana

KKC 905: Evanjelizácia svedectvom života

KKC 1808, 1816: Odvážne svedectvá viery prekonávajú strach

KKC 2471-2474: Vydávať svedectvo o pravde

KKC 359, 402-411, 615: Adam – dedičný hriech; Kristus – nový Adam

KKC 765, 363, 1034, 305.

4. pôstna nedeľa

Mk 40. zač.; Mk 9, 17 - 32; *Učeníci nedokázali vyhnáť nemého ducha, ale Ježiš ho vyháňa; Všetko je možné tomu, kto verí; Ježiš predpovedá svoju smrť.*

KKC 539, 565, 600-605, 713: Kristus – poslušný Boží služobník

KKC 786: „Slúžiť“ znamená „kraľovať“ v Kristovi

KKC 1547, 1551: Kňazský úrad je službou

KKC 2538-2540: Hriech závisti

KKC 2302-2306: Obrana mieru

KKC 1504, 2610, 162, 474, 649, 557.

5. pôstna nedeľa

Mk 47. zač.; Mk 10, 33 - 45; *Ježiš predpovedá svoju smrť; Prošba Zebedejových synov.*

KKC 599-609: Vykupiteľská smrť v pláne spásy

KKC 520: Kristovo poníženie je pre nás vzorom k nasledovaniu

KKC 467, 540, 1137: Kristus – Najvyšší Veľkňaz

KKC 557, 474, 649, 994, 536, 1225, 618, 1551, 608, 1570.

Kvetná nedeľa

Jn 41. zač.; Jn 12, 1 - 18; Kristovi, ktorý večerá v Betánii, Mária natiera nohy; Kvôli tomu Judáš, zlodej a nositeľ mešca, reptá; Ježišova odpoveď namiesto nej; Velkňazi sa dohodnú, že zabijú aj zmŕtvychvstalého Lazára; Ježiš prichádza do Jeruzalema; Zástup mu vychádza v ústrety.

KKC 2449.

Vo Svätý a veľký pondelok

Mt 98. zač.; Mt 24, 3 - 12; Znamenie Kristovho príchodu; Rozmnoží sa nepravosť.

KKC 675.

Vo Svätý a veľký utorok

Mt 102. zač.; Mt 24, 36 - 41; Dni Noema.

KKC 668-677, 769: Posledný nápor zla a Kristov príchod

KKC 451, 671, 1130, 1403, 2817: „Príď Pane Ježišu“

KKC 2729-2733: Pokorná bedlivosť srdca

Vo Svätú a veľkú stredu

Mt 108. zač.; Mt 26, 6 – 56; *Alabastrová nádoba vzácneho myra; Judáš zrádza Ježiša a prijíma tridsať strieborných; Tajomstvo svätej večere; Peter zapiera Pána; Ježiš prežíva úzkosť až na smrť; Bozkom je zradený.*

KKC 557-560: Ježišov vstup do Jeruzalema

KKC 602-618: Kristovo utrpenie

KKC 2816: Kristovo kráľovstvo získané cez smrť a vzkriesenie

KKC 654, 1067-1068, 1085, 1362: Paschálne tajomstvo a liturgia

KKC 1339, 610, 1328, 1329, 545, 610, 613, 1365, 1846, 2839, 1403, 764, 2849, 363, 536, 612, 2719, 2733, 2846, 612, 2262, 333, 609, 600.

Vo Svätý a veľký štvrtok

Mt 107. zač.; Mt 26, 1 - 5; *Židia sa sprisahali, aby sa Ježiša zmocnili ľstou.*

Vo Svätú a veľkú sobotu

Mt 115. zač.; Mt 28, 1 - 15; *Ženy vidia Ježišov hrob; Anjel; Ježiš, ktorý sa zjavil ženám; Lož starších.*

KKC 500, 2174, 652, 645, 641, 654, 640.

Nasleduje doplnenie o čítania počas prikázaných sviatkov

*Delenie evanjeliových čítaní na prikázané sviatky určené pre veriacich Prešovskej gréckokatolíckej metropólie, na základe prírpisu Apoštolského stolca, uvedené v modlitebníkoch pre kňazov ako aj veriacich. Prvým z uvedených prikázaných sviatkov je **každá nedeľa**, nasledujú tieto nepohyblivé a pohyblivé sviatky:*

POČATIE PRESVÄTEJ BOHORODIČKY SVÄTOU ANNOU (8. DECEMBER)

Lk 36. začalo; Lk 8, 16 - 21; *Lampa na stojane; Kristova matka a bratia; Kristus rozkazuje vetru a rozbúrenej vode; Posadnutý v kraji Gadarčanov.*

KKC 411, 489 – 493, 722, 2001, 2853: Nepoškrvrnené počatie

NARODENIE PODĽA TELA NÁHO PÁNA, BOHA A SPASITEĽA JEŽIŠA KRISTA (25. DECEMBER)

Mt 2. začalo; Mt 1, 18 - 25; *O Kristovom narodení.*

KKC 437, 497, 532 – 534, 1014, 1846, 2177: Svätý Jozef

KKC 2214 – 2200: Povinností detí a rodičov

KKC 496-507, 495: Máriino panenské materstvo

KKC 437, 456, 484-486, 721-726: Mária, Matkou Božou pôsobením Svätého Ducha

KKC 1846: Ježiš odhalený Jozefovi ako Spasiteľ

KKC 445, 648, 695: Ježišovo Božské synovstvo sa ukazuje v zmŕtvychvstaní

KKC 143-149, 494, 2087: „Poslušnosť viery“

KKC 497, 333, 486, 430, 452, 1507, 1846, 2666, 2812, 497, 774.

ZHROMAŽDENIE K PRESVÄTEJ BOHORODIČKE
(26. DECEMBER)

Mt 4. začalo; Mt 2, 13 - 23; Jozef s dieťaťom a Mária utekajú do Egypta; vracajú sa do izraelskej krajiny; odchádzajú do galilejského kraja.

KKC 531-534: Svätá rodina

KKC 1655-1658, 2204-2206: Kresťanská rodina ako domáca cirkev

KKC 2214-2233: Povinnosti členov rodiny

KKC 333, 530: Útek do Egypta

KKC 333, 530, 333.

OBREZANIE PODEĽA TELA, NÁŠHO PÁNA, BOHA
A SPASITEĽA JEŽIŠA KRISTA (1. január)

Lk 6. začalo; Lk 2, 20 - 22; Obrezanie Ježiša; Máriino očistenie.

KKC 456-460, 566: „Prečo sa Slovo stalo telom?“

KKC 461-463, 470-478: Vtelenie

KKC 437, 525-526: Tajomstvo Pánovho Narodenia

KKC 439, 496, 559, 2616: Ježiš je Davidovým synom

KKC 65, 102: Boh povedal všetko vo svojom slove

KKC 333: Vtelenému Kristovi sa klaňajú anjeli

KKC 1159-1162, 2131, 2502: Vtelenie a obrazy Krista

KKC 527, 529.

SVÄTÉ BOHOZJAVENIE NÁŠHO PÁNA, BOHA A SPASITEĽA
JEŽIŠA KRISTA (6. JANUÁR)

Mt 6. začalo; Mt 3, 13 - 17; Pokrstený Kristus;

KKC 1223, 535, 1286, 608, 536, 1224, 701, 1224, 444, 713.

ZVESTOVANIE NAŠEJ PRESVÄTEJ VLÁDKYNI,
BOHORODIČKE MÁRIÍ, VŽDY PANNE (25. MAREC)

Lk 3. začalo; *Mária pozdravuje Alžbetu; Máriina pieseň; Alžbeta rodí Jána; Pieseň Zachariáša, ktorý znova rozpráva; Jánove skutky; Jánov duchovný rast.*

KKC 441, 966 – 971, 974, 975, 2853: **Mária, nová Eva je vzatá do neba**

KKC 773, 829, 967, 972: **Mária, eschatologická ikona cirkvi**

KKC 2673 – 2679: **V modlitbe s Máriou**

KKC 484-494: **Zvestovanie**

KKC 439, 496, 559, 2616: **Ježiš je Dávidov syn**

KKC 143-149, 494, 2087: **Poslušnosť viery**

KKC 148, 495, 717, 2676: **Navštívenie**

KKC 462, 606-607, 2568, 2824: **Syn sa vteliť aby splnil**

Otcovu vôľu

KKC 523, 717, 2676, 448, 495, 2477, 148, 2676, 2097, 722, 2619, 2675, 148, 971, 2676, 273, 2599, 2807, 2827, 2465, 706, 422, 2619, 422, 717, 706, 523.

SVÄTÝ A VEĽKÝ PIATOK

(pozn. v tento deň sa neslávi sv. liturgia, deň predtým vo Svätý a Veľký štvrtok sa zvykne sláviť bohoslužba s názvom Sväte strasti, kde sa číta 12 evanjelií, vo Svätý a veľký piatok večer sa číta na obradoch Večierne s uložením pláščenic do hrobu Mt 110. začalo.)

Mt 110. začalo; Mt 27, 1 - 2; *Spútaného Ježiša odovzdávajú Pilátovi.*

KKC 557-560: **Ježišov vstup do Jeruzalema**

KKC 602-618: **Kristovo utrpenie**

KKC 2816: **Kristovo kráľovstvo získané cez smrť a vzkriesenie**

KKC 654, 1067-1068, 1085, 1362: **Veľkonočné tajomstvo a liturgia**

PONDELOK SVETLÉHO TÝŽDŇA

Jn 2. začalo; Jn 1, 18 - 28; *Slovo pre židov; Dôvod, prečo Ján krstí.*

KKC 456-460, 566: „**Prečo sa slovo stalo telom?**“

KKC 461-463, 470-478: **Vtelenie**

KKC 437, 525-526: **Tajomstvo Pánovho narodenia**

KKC 439, 496, 559, 2616: **Ježiš je Davidovým synom**

KKC 65, 102: **Boh povedal všetko vo svojom slove**

KKC 333: **Vtelenému Kristovi sa klaňajú anjeli**

KKC 1159-1162, 2131, 2502: **Vtelenie a obrazy Krista**

KKC 151, 454, 473, 575, 719

PÁNOVO NANEBOVSTÚPENIE

Lk 114. začalo; Lk 24, 36 - 53; *Ježiš zastal uprostred učeníkov a povedal: Pokoj vám! Otvára učeníkom myseľ; Prísľub Svätého Ducha; Ježiš, ktorý vystupuje do neba.*

KKC 659-672, 697, 792, 965, 2795: Nanebovstúpenie

KKC 1346-1347: Eucharistia a skúsenosť Emauzských učeníkov

KKC 642-644, 857, 995-996: Apoštoli ako svedkovia zmŕtvychvstania

KKC 102, 601, 426-429, 2763: Kristus – kľúč interpretácií Písma

KKC 519, 662, 1137: Kristus – náš Zástanca v nebi

KKC 645, 644, 999, 702, 2625, 2763, 572, 601, 112, 652, 108, 627, 981, 1120, 1122, 730, 1304, 659.

SVÄTÝ, SLÁVNÝ A VŠECHVÁLNY APOŠTOLI

PETER A PAVOL (29. JÚN)

Mt 67. začalo; Mt 16, 13 - 19; *Mienka ľudí o Synovi človeka; Viera - Boží dar; Kľúče od nebeského kráľovstva; Ježiš predpovedá svoju smrť; Zapriet seba samého a vziať kríž; Stratiť svoj život a zachrániť si ho.*

KKC 153, 424, 440, 442, 552, 765, 880 – 881: Svätý Peter

KKC 442, 601, 639, 642, 642, 1508, 2632 – 2633, 2638: Svätý Pavol

KKC 424, 442, 552, 440, 153, 424, 442, 586, 869, 881, 553, 1444

ZOSNUTIE NAŠEJ PRESVÄTEJ VLÁDKYNE,
BOHORODIČKY MÁRIE, VŽDY PANNY (15. AUGUST)

Lk 54. začalo; Lk 10, 38 - 42; *Marta a Mária, sestry; Jedno je potrebné.*

KKC 441, 966 – 971, 974, 975, 2853: **Mária, nová Eva je vzatá do neba**

KKC 773, 829, 967, 972: **Mária, eschatologická ikona cirkvi**

KKC 2673 – 2679: **V modlitbe s Máriou**

DODATOK II

DÔLEŽITÉ POKONCILOVÉ ZDROJE O HOMÍLIÍ

Druhý vatikánsky koncil bol XXI. všeobecný ekumenický koncil Katolíckej cirkvi, konaný v rokoch 1962 – 1965. Koncil, ktorý zvolal pápež Ján XXIII., začal program, ktorý sa označoval latinským výrazom *aggiornamenta* (z dnešnenie), dal podnet k reforme rímskokatolíckej liturgie, obnove východných katolíckych cirkví a formuloval vzťah Katolíckej cirkvi k iným kresťanským cirkvám a spoločenstvám a k nekresťanským náboženstvám. Nasledujúce podkapitoly obsahujú prehľadné delenie dokumentov týkajúcich sa homílie vydaných na *Druhom vatikánskom koncile* a po ňom.

Druhý vatikánsky koncil

- Konštitúcia o posvätnéj liturgii *Sarosantum concilium*: 7, 24, 35, 52, 56
- Dogmatická konštitúcia o Cirkvi *Lumen gentium*: 23, 25
- Dogmatická konštitúcia o Božom zjavení *Dei verbum*: 7 - 13, 21, 24, 25
- Pastoralná konštitúcia o Cirkvi v dnešnom svete *Gaudium et spes*: 58
- Dekrét o misijnej činnosti Cirkvi *Ad gentes*: 6
- Dekrét o účinkovaní a živote kňazov *Presbyterum ordinis*: 4, 18
- Dekrét o pastierskom úrade biskupov v Cirkvi *Christus Dominus*: 13 - 14

Magistérium pápežov

- PAVOL VI.: Encyklika *Mysterium fidei*: 36
- PAVOL VI.: Apoštolská exhortácia *Evangelium nuntiandi*: 43, 75, 76, 78, 79
- JÁN PAVOL II.: Apoštolská exhortácia *Catechesi tradendae*: 48
- JÁN PAVOL II.: Apoštolská exhortácia *Pastores dabo vobis*: 26
- JÁN PAVOL II.: Apoštolská exhortácia *Pastores gregis*: 15
- JÁN PAVOL II.: Apoštolský list *Dies Domini*: 39 - 41

- JÁN PAVOL II.: Apoštolský list *Novo millennio ineunete*: 39 – 40
- JÁN PAVOL II.: Apoštolská konštitúcia *Fidei depositum*, ktorou sa zverejňuje Katechizmus katolíckej cirkvi, dôležitý na obohatenie homílií
- BENEDIKT XVI.: Apoštolská exhortácia *Sacramentum caritatis*: 45, 46
- BENEDIKT XVI.: Apoštolská exhortácia *Verbum Domini*: 52 - 71
- FRANTIŠEK: Apoštolská exhortácia *Evangelii gaudium*: 135 – 159

Liturgické knihy

- Sviatosti a sväteniny (Prešov, 1987): 69
- Svätá Božská liturgia nášho otca sv. Jána Zlatoústeho (Prešov, 1998): 28
- Sväté evanjelium (Michalovce, 2001)
- Moja modlitba (Michalovce, 2016): 86

Dokumenty kongregácií rímskej kúrie

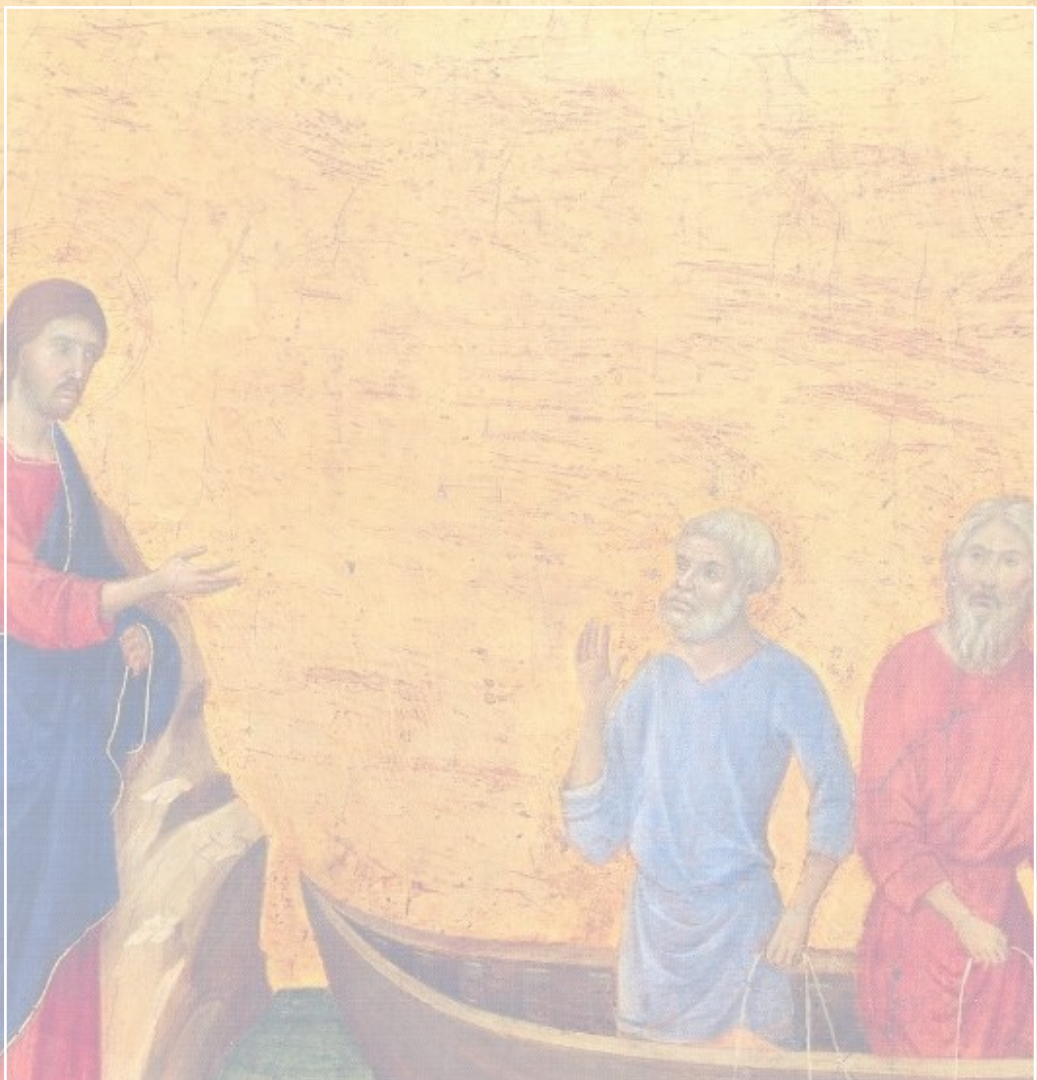
- Kódex kánonov východných cirkví – kánony (CCEO) 196, 607, 614
- Kódex kánonického práva – kánony (CIC) 762, 767 - 769
- Posvätná kongregácia pre obrady, inštrukcia *Inter oecumenici*: 53 - 55
- Posvätná kongregácia pre obrady, inštrukcia *Eucharisticum mysterium*: 10
- Kongregácia pre Boží kult, inštrukcia *Liturgicae instaurationes*: 2
- Kongregácia pre klerikov, *Všeobecné katechetické direktórium*: 13
- Kongregácia pre klerikov, *Direktórium pre službu a život kňazov*: 45 – 46
- Kongregácia pre klerikov, *Misionárska identita kňaza v Cirkvi ako vnútorný rozmer vykonávania tria munera* (Obežník)
- Kongregácia pre biskupov, *Apostolorum successores*: 119 – 122
- Kongregácia pre náuku viery, *Vieroučná nóta o niektorých aspektoch evanjelizácie*
- Kongregácia pre východné cirkvi, *Inštrukcia na aplikáciu bohoslužobných predpisov Kódexu kánonov východných cirkví*.
- Kongregácia pre východné cirkvi, *Poriadok bohoslužieb*
- Kongregácia pre Boží kult a disciplínu sviatostí, *Homiletické direktórium*

Dokumenty vydané biskupskými synodami

- *Posolstvo Božiemu ľudu* na záver Biskupskej synody o Božom Slove: 7
- 13. riadne valné zhromaždenie Biskupskej synody: Nová evanjelizácia na odovzdávanie kresťanskej viery: Lineamenta

Homiletické príručky a inštrukcie o homílií

- KAŠPARÚ, M.: *Homiletické trivium*
- PALOČKO, Š. – PETRÍK, L.: *Kazateľská činnosť ako integrálna súčasť novej evanjelizácie*
- PETRÍK, L.: *Kerygma v homílií a zdroj živej viery*
- PETRÍK, L.: *Homiletika (nielen) pre gréckokatolíkov*
- STANČEK, L.: *Kňaz rétor*
- ŠURÁB, M.: *Aby nás radi počúvali*
- VRABLEC, J.: *Homiletika*
- VRABLEC, J. – FABIÁN, A.: *Homiletika I. – II. základná a materiálna*
- VRABLEC, J.: *Najlepšia forma kázne. Dodatok ku skriptám Homiletika pre poslucháčov homiletiky na CMBF v Bratislave*
- VRABLEC, J.: *V službe slova*
- ZEMKO, P.: *Kázeň alebo homília?*

„POĎTE ZA MNOU A UROBÍM Z VÁS RYBÁROV ĽUDÍ.“ MATÚŠ 4, 19

ISBN 978 – 80 – 561 – 0635 – 8

9 788056 106358 >